

INNOVATIE IN DE ZORGSECTOR

JAARBOEK 1997

Samengesteld door:
R. de Groot (NIVEL)
Drs. A.P.M. Ketelaars (Trimbos-instituut)
H. Maaskant (NZi)

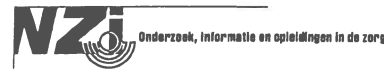
Redactie:
R. de Groot

De Tijdstroom, Utrecht

Drieharingstraat 6 Utrecht
postadres: Postbus 1568
3500 BN Utrecht
telefoon (030) 2319946
fax (030) 2319290

per 1-6-97:
tel. (030) 2729700
fax (030) 2729729

Oudlaan 4, Utrecht
postadres: Postbus 9697
3506 GR Utrecht
telefoon (030) 2739700
fax (030) 2739560

Da Costakade 45, Utrecht
postadres: Postbus 725
3500 AS Utrecht
telefoon (030) 2971100
fax (030) 2971111

Bureauredactie en lay-out: Editor, Rotterdam
Omslagontwerp: C. Koevoets, Bloemendaal

Uitgeverij De Tijdstroom BV, Postbus 19135, 3501 DC Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351 zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW Amstelveen.

Voor het overnemen van één of meer gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISSN 0927-0744
ISBN 90 352 1816 7
NUGI 732, 757

Woord vooraf

Om de doelen te bereiken die we als ministerie van VWS voor de gezondheidszorg hebben geformuleerd, gaan we steeds meer uit van de verantwoordelijkheid die zorgaanbieders, verzekeraars en gebruikers voor de zorg hebben. Het ministerie is dan ook bezig de ruimte en de spelregels te creëren waarmee deze partijen hun verantwoordelijkheid kunnen waarmaken. Doelen waaraan ik hierbij denk, zijn het verbeteren van de kwaliteit van de zorg, het bevorderen van de doelmatigheid in de zorg en het afstemmen van de zorg op de behoefte van patiënten (zorg op maat).

Op de vele plaatsen waar partijen aan vernieuwing van de zorg werken, zien we gelukkig concrete uitwerking van deze doelen. Dat dit op zo grote schaal gebeurt, zoals blijkt uit de registratie van zorgvernieuwingsprojecten, bevestigt ons in onze nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van partijen. Het geeft ook vertrouwen in onze aanpak om zorgvernieuwingsfondsen te creëren als motor in dit proces.

Informatie en creativiteit vormen belangrijke factoren in het proces om tot vernieuwing te komen. In de Voortgangsnotitie MTA en doelmatigheid van zorg wijs ik dan ook op het belang van spiegelinformatie voor het vergroten van de doelmatigheid van de eigen organisatie van het werk en het eigen handelen. Goede informatie levert ook bouwstenen om tot nieuwe vormen voor organisatie, procedures en processen te komen. Creativiteit is er naar mijn mening in de zorgsector genoeg mits daarvoor de ruimte geboden wordt. Goede informatie ter beschikking krijgen, is lastiger. Daarbij is evenwel hulp mogelijk.

Sinds een aantal jaar verzamelen het NIVEL, het NZi en het Trimbos-instituut in de Databank Zorgvernieuwing informatie over zorgvernieuwingsprojecten. Dit nieuwe Jaarboek bevat opnieuw een selectie daaruit van zo'n 240 projecten, die u een breed beeld schetsen van vernieuwing in de diverse zorgsectoren.

Ik ben blij dat de informatie uit de Databank Zorgvernieuwing nu ook op diskette wordt uitgegeven. Daardoor kunt u op voor u relevante trefwoorden een rijke bron van informatie aanboren. Niet alleen kunt u op deze wijze worden geïnformeerd over de inmiddels ruim 4000 projecten uit de Databank Zorgvernieuwing, maar ook krijgt u per project gerichte informatie.

Ik hoop, dat het overzicht van innovatieve projecten dat het Jaarboek biedt, en de informatie over een veelheid van projecten die door de diskettes ontsloten wordt, een inspiratiebron en een hulpmiddel zullen zijn voor instellingen en beroepsbeoefenaren om in de eigen situatie tot realisatie van de doelen voor onze gezondheidszorg te komen. De kennis en ervaring die in de vele projecten is opgedaan, kunnen als wegwijzer, spiegel en bouwsteen voor innovatie dienen. Aan het toegankelijk maken van de informatie kunnen wij bijdragen, voor de creativiteit vertrouw ik op de verantwoordelijke veldpartijen.

Dr. E. Borst-Eilers

Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Inhoud

	Inleiding	17
1	Algemene populatie	
	Thuiszorginformatiepunt/Gezondheidswijzer	33
	Buurtgericht gezondheidsprogramma	34
	Zorg voor mantelzorg	35
	Steunpunten mantelzorg	36
	Zotel-kraamarrangement	38
	Mobiel consultatiebureau	39
	Opvoedbureau	40
	Ouderplatform	41
	Praktijkverpleegkundige	42
	Tijdige hulp aan vluchtelingen	43
2	Ouderenzorg	
<i>2-1</i>	<i>Ouderen, algemeen</i>	
	Rozenburgs Informatie Centrum	45
	Eén welzijnsorganisatie voor verzorgingshuis en wijk	47
	Ouderen en depressie	48
	Allochtone ouderen en voorzieningen	50
	Reminiscence	52
	Het zorgdossier is er voor de bewoner	53
	Model zorgplan	54
	Netwerk geriatrie	55
	Regionale zorgvisie ouderen	57
<i>2-2</i>	<i>Thuiswonende ouderen</i>	
	Wijksteunpunten	59
	Gastendag thuiszorg	60

	Dagcentrum voor ouderen	61
	Transmurale zorg	62
	Ergotherapie eerste lijn	63
	Samen thuis zorgen	64
	Functiegericht aanbod verpleeghuiszorg	66
	AMBU-voorziening	67
	Partnerwoningen	69
	Verpleeghuis thuis	70
	Substitutie verpleeghuiszorg	71
	Verplegen en verzorgen op maat in de thuissituatie	72
	Acute opnamecapaciteit somatiek eerste lijn	74
2-3	<i>Psychogeriatrische patiënten</i>	
	PG-team	75
	Polikliniekfunctie psychogeriatrische patiënten	76
	Video-interactie-begeleiding	77
	Aanvullende verpleeghuiszorg thuis	78
	Verpleeghuiszorg thuis	79
	Bijzondere zorg	80
	Gespecialiseerde dagverzorging	81
	Buitenverblijf 't Koetshuis	82
	Flexibele openstelling dagbehandeling	83
	Dagbehandeling in het weekend	84
	Jong-dementerenden	85
	Waak- en slaaptijden in het verpleeghuis	86
	Een nieuw zorgmodel	87
	Belevingsgerichte zorg	88
	Groepsvalidation	89
	Bewonersgericht verplegen en verzorgen	90
2-4	<i>Woonvormen</i>	
	Woon- en zorgcentrum Het Flierborgh	91
	Woonzorgvoorziening	92
	Beschermde woonvorm	93
	Beschermd wonen	94
	De Vrolikhuizen	96

	Beschermd wonen	97
	Wonen met een +	98
3	Clënten in de geestelijke gezondheidszorg	
<i>3-1</i>	<i>Behandeling</i>	
	Tweesporenbeleid spanningsklachten	99
	Psychiatrische interventie gericht op de gezinssituatie	100
	Hulpverlening aan vrouwen met een handicap	101
	Baby-project	102
	Nazorg dagbehandeling	104
	Intensieve ambulante jeugdzorg	105
	Forensisch jeugdpsychiatrische dagbehandeling	106
	Kinderpsychiatrische intensieve thuisbehandeling	108
	Kinderen van ouders met psychiatrische problematiek	109
	TVO-plus	111
	Diagnostiek en behandeling van jongeren met eetstoornissen	112
	Samenwerking RIAGG en opvang- en onderzoekscentrum asielzoekers	114
	RIAGG-hulp tijdens detentie	115
	Dagbegeleiding	116
	Hulpverlening bij chronisch psychiatrische problematiek	117
	Mobiel team verzorgingshuizen	119
	Baas in eigen brein	120
	Rationele rehabilitatie	121
	Acute dagopvang	122
	Intensieve kortdurende klinische psychotherapie	123
<i>3-2</i>	<i>Substitutie en zorgcoördinatie</i>	
	Intensieve psychiatrische thuiszorg	124
	Zorg aan huis	125
	Depot-polikliniek	126
	Intensieve ambulante groepsbehandeling	127
	Intensieve psychiatrische thuiszorg voor ouderen	128
	Psychiatrische thuiszorg ouderen	129

	Ondersteuningsgroep dissociatieve identiteitsstoornis	130
	7 × 24-uursbereikbaarheid/regionale crisisopvang	131
	Bemoeizorgwekkende zorgmijders	132
	Districtsindicatiecommissie continue zorg	133
	Zelfhulppsychiatrie	134
	Regionale toewijzing volwassenenpsychiatrie	136
	Casemanagement	137
	Team integrale zorg	138
	Zorgcircuit voor vrouwen met seksueel-geweldservaring	140
	Eetstoornissen	141
	Hulp aan huis	143
	Pubers in de knel	144
	Ouderenzorgcircuit	145
	Traploze zorgschakering	146
	Regionaal circuit borderline stoornissen	147
3-3	<i>Arbeidsrehabilitatie- en resocialisatieprojecten</i>	
	Arbeidsplaatsen bij de banenpool	148
	Eetcafé Raps	150
	DAC Interieur Ploeg	151
	Arbeidsrehabilitatie	152
	Hertenkamp	153
	Ondergrens GGZ	155
	Beschut werk	156
	Vriendendienst	157
	Nazorg uit voorzorg	158
	Basisberaad in de GGZ	159
	Integratieproject	161
	Psychiatrische gastzorg	162
	Bouwen aan nieuwe toekomst	163
	Maatjesproject	164
3-4	<i>Dagbesteding</i>	
	Cultureel eetcafé De Balie	165
	Koffiekamer	166
	Dienstencentrum voor dak- en thuislozen	167

	Dagbesteding-plus	169
	Dagactiviteiten en begeleid werken	171
3-5	<i>Woonvormen</i>	
	Frankenstraat	172
	Sociaal pension De Hulsen	174
	Groenhoven: begeleid zelfstandig wonen voor ouderen	175
	Houthaghe, Bezuidenhout en Rosenburg	177
	Begeleid zelfstandig wonen voor (ex-)TBS-gestelden	179
	Beschermd wonen voor asielzoekers zonder status	180
	Woonvoorzieningen voor jongvolwassen autisten	181
3-6	<i>Verslavingszorg</i>	
	Kinderen van verslaafde ouders	182
	Kortdurende gezinsbehandeling gokproblematiek	183
	Arbeidstoeleidingsproject baanberekend	184
	Behandelprogramma voor verslaafden met borderline problematiek	185
	Support workers	187
	Dual diagnosis	188
	Terugdringing heropnames chronische alcoholisten	189
4	Zorg aan gehandicapten	
4-1	<i>Behandeling/Begeleiding van verstandelijk gehandicapten</i>	
	Zorgloket	190
	Fysiotherapie Speciaal Onderwijs (FSO)	191
	Leefstijl: training in sociale en emotionele vaardigheden	192
	Gezinscollectief	194
	Gentle teaching	195
	Gedeelde zorg	196
	Hulpverlening aan (jonge) kinderen met een ernstige verstandelijke handicap	197
	Intensieve begeleiding en behandeling	199
	Poliklinische ambulante hulpverlening	200
	Zorgcircuit voor gedragsgestoorde licht verstandelijk gehandicapten	201

	Hulpverlening en therapie na seksueel misbruik voor slachtoffers en daders	203
4-2	<i>Woonvormen voor verstandelijk gehandicapten</i>	
	Crèche	204
	Zaterdagopvang	205
	Training begeleid zelfstandig wonen	206
	Gezinshuizen	207
	Sociowoning plus	208
	Zorgcentrum Velden-Arcen	209
	Van GVT-plus wonen naar regulier wonen	211
	Huisvesting dementerende verstandelijk gehandicapten	212
	Cliënt aan het woord	213
4-3	<i>Dagbesteding voor verstandelijk gehandicapten</i>	
	Speelonderwijs	215
	Tuinbouwproject De Kruidentuin	216
	Dagbesteding	217
	Onderweg naar arbeid	219
	Milieugroep	220
	Zorgboerderij	221
4-4	<i>Zorg aan lichamelijk/zintuiglijk gehandicapten</i>	
	Begeleid wonen voor doven	222
	Zintuigstoornissen bij ernstig verstandelijk gehandicapten	223
	Dagverzorging visueel gehandicapten	224
	Dagbehandeling De Wylerberg	225
	Begeleide kamerbewoning	226
	Invoering woonzorgplannen	227
5	Zorg aan somatische patiënten	
5-1	<i>Somatische patiënten, algemeen</i>	
	Gerichtere doorverwijzing naar oogarts door huisarts	229
	Medisch diagnostisch therapeutisch centrum	230
	Gezamenlijk consult huisarts-specialist	231

	Wederzijds leertraject	232
	Zotel	233
	Patiënteninformatie-klapper	234
	Verpleegkundige pijnregistratie	235
	Zorgproces defaecatieproblemen	236
	Patiëntgerichte zorg	237
	Braden-instrument om het risico op decubitus te meten	239
	Naar een transmuraal ontwikkelingsprogramma	241
5-2	<i>Nazorg aan patiënten ontslagen uit ziekenhuis</i>	
	Continuïteit van zorg	243
	Transmurale zorg voor osteoporose-patiënten	245
	Mamma-care	246
	Monitoring-project	247
	Verwijderen van hechtingen thuis	248
	Farmaceutisch steunpunt	249
	Zorg thuis na ziekenhuisopname	250
	Transferpunt	251
	Zorgbemiddelingsbureau Het Spitaal	253
	Herstelbedden	254
	Kortdurende opname en ITZ-regeling verzorgingshuizen	255
	Ziekenhuis verplaatste zorg	256
6	Zorg aan chronisch zieken	
6-1	<i>Samenwerking eerste en tweede lijn</i>	
	Zorgnetwerk kinderen met cara	257
	Inhalatie-instructiemiddag voor kinderen	258
	Transmurale zorg voor kinderen	259
	Transmurale reumazorg	261
	Continuïteit van stomazorg	262
	Adviescentrum sondevoeding thuis	263
	Rotterdam-Capelle tromboseproject	265
	CVA-project	266
	Informatiegids over thuiszorgvoorzieningen voor kankerpatiënten	267
	Cursus ‘Omgaan met kanker’	268

	Continuïteit van zorg voor kankerpatiënten	270
	Voorlichting aan patiënten die met chemotherapie behandeld worden	272
	Zorgprotocol intraveneuze toediening van methylprednisolon in de thuissituatie	273
6-2	<i>Andersoortige projecten</i>	
	Diabetesspreekuur	275
	Zicht op cara	276
	Praktijkverpleegkundige in de huisartspraktijk	278
	Triozorg	280
	Zorgevaluatie bij RA	282
	Intramurale minimale interventiestrategie stoppen met roken	284
	Mobilisatie sociale steun voor reumapatiënten	285
	Aanspreekpunt MS	287
	Patiëntenvoorlichtingsspreekuur voor Parkinsonpatiënten	288
	Sondevoeding	289
	Spreekuur goed verzorgd, beter gevoel	290
	Protocollaire behandeling van nieuwe patiënten met artritis	292
	Strategietraining bij CVA-patiënten met apraxie	293
	Differentiatie op somatische verpleegafdelingen	295
	Regie over het eigen leven	296
	Niet-aangeboren hersenletsel	298
	Poliklinisch centrum voor motoriek en cognitie	299
	Protocol dystrofinopathieën	301
	Richtlijnen voor behandeling van mensen met een spierziekte in de revalidatie	302
7	Zorg aan terminale patiënten	
	Vrijwilligers terminale zorg	303
	Coördinatiepunt vrijwilligers intensieve thuiszorg	304
	Tóch thuis	305
	Centrum voor palliatieve terminale zorg	307
	Palliatieve zorg aan patiënten met kanker	308
	Terminale zorg in verpleeghuis	310

8	Projecten gericht op hulpverleners	
8-1	<i>Diagnostiek en consultatie</i>	
	Vroegdiagnostiek bij jonge astmapatiënten	311
	Screeningsteam AD(H)D	312
	Netwerk CVA-consulenten	313
	Kwaliteitsverbetering van zintuigdiagnostiek	314
	Ouderenpsychiatrie in verzorgingstehuizen	316
	Diagnostiek- en consultatieteam niet-aangeboren hersenletsel	318
8-2	<i>Kwaliteitsbevordering</i>	
	Thuiszorg en levensbeschouwing	319
	Implementatie E3-systeem	321
	Werkafsprakenproject huisartsen-specialisten	323
	EDI-berichtgeving HA	325
	Lerend doen: integraal kwaliteitstraject	326
	Functie-innovatie van de directe zorgverleners	327
	Nablijven: deskundigheidsbevordering van vrijwillige begeleiders van rouwgroepen	328
	Standaardiseren van verpleegproblemen en interventies	330
	Verpleegkundige methodiekontwikkeling	332
	Train de trainer	334
	Trefwoorden	335
	Lijst van afkortingen	000

Inleiding

Nog steeds wordt er in de gezondheidszorg volop geëxperimenteerd met nieuwe vormen van zorg. De omvang van de Databank Zorgvernieuwing groeit gestaag, alhoewel de groei minder is dan enkele jaren geleden. Aan de basis van de databank staat de vakgroep Algemene Gezondheidszorg en Epidemiologie van de Universiteit Utrecht, die in 1989 startte met het verzamelen van projecten waarin geëxperimenteerd werd met nieuwe vormen van zorg. Dit resulteerde in 135 zorgvernieuwingsprojecten en de publicatie van het eerste jaarboek. Elk volgend registratiejaar steeg het aantal aangemelde projecten, met 1994 als ‘topjaar’ met ruim 1300 nieuwe initiatieven. In 1995 daalde het aantal nieuwe projecten voor het eerst en dit lijkt geen incident; in 1996 werden 522 nieuwe projecten in de databank geregistreerd. Opnieuw is de variëteit groot. Om u een indruk te geven van deze variëteit bevat dit boek een selectie van circa 240 zorgvernieuwingsprojecten die in 1996 geregistreerd zijn.

Het jaarboek is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in zorgvernieuwing. Veel zorgvernieuwing vindt op lokaal niveau plaats. Een registratie van deze zorgvernieuwingsprojecten draagt ertoe bij dat het overzicht over wat er in het veld aan zorgvernieuwing gebeurt, niet verloren gaat. Zo krijgen (potentiële) initiatiefnemers in het veld en andere geïnteresseerden de gelegenheid om op de hoogte te raken van reeds bestaande zorgvernieuwingsprojecten.

U treft in dit boek een breed scala van zorgvernieuwingsprojecten aan. De beschreven projecten zijn geselecteerd uit de Databank Zorgvernieuwing. Deze landelijke databank van experimenten op het gebied van de zorgvernieuwing wordt beheerd door het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg), het Trimbos-instituut en het NZi, onderzoek, informatie en opleidingen in de zorg.

Er worden vernieuwingsinitiatieven in de Nederlandse gezondheidszorg en daarmee verband houdende maatschappelijke dienstverlening geregistreerd.

De databank wordt gefinancierd door het Ministerie van VWS, de Nederlandse Vereniging voor Verpleeghuiszorg (NVVz), het Landelijk Centrum Verpleging

& Verzorging (LCVV) en de Nederlandse Vereniging voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg (NVAGG).

Deze inleiding bestaat uit drie delen. Eerst wordt ingegaan op de Databank Zorgvernieuwing: wie neemt het initiatief tot zorgvernieuwing, de afbakening van het begrip ‘zorgvernieuwingsproject’, de opzet en werkwijze van de registratie en de gegevensopslag en -raadpleging. Daarna volgt een overzicht van het soort projecten dat in de databank aanwezig is. In het derde en laatste deel van deze inleiding komt het jaarboek aan de orde: de selectie van de projecten en de hoofdstukindeling.

De Databank Zorgvernieuwing

Zorgvernieuwingsinitiatieven

Zorgvernieuwingsprojecten ontstaan vaak vanuit het veld. Zorgverleners zijn, als direct betrokkenen bij de zorgverlening, deskundig in het signaleren van problemen in de zorg en het bedenken van oplossingen voor deze problemen. Zo wordt de laatste jaren een toenemend aantal projecten geregistreerd waarin geëxperimenteerd wordt met nieuwe omgangsmethodieken voor verzorgenden van psychogeriatrische patiënten in verpleeghuizen. Naast zorgaanbieders zijn ook zorgverzekeraars en patiënten/consumenten betrokken bij de vernieuwingen. Zorgverzekeraars spelen bijvoorbeeld een rol bij het toenemend aantal transmurale zorgprojecten en bij projecten rondom een (praktijk)verpleegkundige in de huisartspraktijk. Patiënten/consumentenorganisaties hebben tot nu toe voornamelijk een indirecte rol gespeeld bij vernieuwingen. Zelf zijn zij meestal geen initiatiefnemer, wel participeren zij in een aantal gevallen in een project. Er is bijvoorbeeld een toenemend aantal projecten waarin patiëntenraadplegingen gehouden worden.

Ook de overheid is op het terrein van de zorgvernieuwing actief. Dit blijkt niet alleen uit verschillende nota’s, maar ook uit daadwerkelijke ondersteuning van verschillende zorgvernieuwingsprojecten. Vaak gebeurt dat in de vorm van programma’s, zoals het Zorgvernieuwingsfonds in de GGZ.

Ook andere organisaties op landelijk niveau zijn actief betrokken bij het stimuleren van zorgvernieuwing. Zo ondersteunt de Nationale Commissie Chronisch Zieken een aantal projecten gericht op de verbetering van de kwaliteit van zorg

voor chronisch zieken en ondersteunt het Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging ontwikkelingsprojecten met als doel verbetering van de positie van de verplegende en verzorgende beroepsgroep.

Wat zijn zorgvernieuwingsprojecten?

Als men zorgvernieuwingsprojecten wil registreren moet men beslissen wat er met de term ‘zorgvernieuwingsproject’ bedoeld wordt. Bij de begripsafbakening worden twee componenten onderscheiden: enerzijds ‘zorgvernieuwing’ en anderzijds ‘project’.

Onder zorgvernieuwing wordt verstaan: bewust gekozen activiteiten die gericht zijn op realisering van veranderingen in het primaire proces binnen de gezondheidszorg en de daarmee verband houdende maatschappelijke dienstverlening, met als doel verhoging van kwaliteit en/of doelmatigheid van zorg. Het primaire proces verwijst naar de zorgverlening zoals de patiënt/cliënt die direct ondervindt. Met andere woorden: de zorggebruiker moet iets merken van de vernieuwing. Puur medisch-technische vernieuwingen in de gezondheidszorg vallen buiten het bestek van de databank. Vaak gaat het om specifieke veranderingen in de zorg, zoals een verschuiving van intramurale naar ambulante en extramurale zorg of een meer gedifferentieerd aanbod van zorg dat beter is afgestemd op de behoeften van het individu. Het is mogelijk dat hiertoe activiteiten op het niveau van het secundaire proces plaatsvinden: bestuurlijke, beleidsmatige en organisatorische activiteiten die voorwaarden moeten creëren voor de zorgverlening. Voorwaarde voor het opnemen van zo’n project in de databank is dat deze activiteiten een verandering van het primaire zorgproces beogen.

Zorgvernieuwing is per definitie een beweeglijk begrip, waarvan de inhoud voortdurend verandert. Wat eens vernieuwend was, is nu geaccepteerd of passé. Wat in de ene regio of instelling als onderdeel van het reguliere zorgaanbod wordt gezien, kan elders beschouwd worden als een ingrijpende vernieuwing. Bovendien is elke verandering van het zorgaanbod niet noodzakelijkerwijs een vernieuwing. Het is moeilijk harde criteria vast te stellen waarmee een initiatief al dan niet een vernieuwing genoemd kan worden. Aansluitend bij definities die de perceptie van de betrokkenen centraal stellen^{1,2}, laten wij de beslissing of een project vernieuwend is in eerste instantie over aan het veld: als de direct betrokkenen vinden dat activiteiten vernieuwend zijn, dan vult men

het registratieformulier in en wordt het project aangemeld. ‘Vernieuwing’ is hiermee een relatief begrip, dat zijn invulling krijgt afhankelijk van de context of organisatie waarbinnen het project wordt uitgevoerd.³

Naast het inhoudelijk element vindt begripsafbakening plaats aan de hand van formele criteria die te maken hebben met kenmerken van een ‘project’. In het kader van deze databank wordt onder een project het volgende verstaan: een geheel van activiteiten gericht op de realisatie van een van tevoren vastgesteld doel met behulp van bepaalde middelen binnen een bepaald tijdsbestek. Dit betekent dat de activiteiten begrensd zijn in de tijd; er is een begin- en in principe ook een einddatum. De einddatum is niet altijd aan te geven, bijvoorbeeld in het geval van een woonvoorziening met een experimenteel karakter. Daarnaast is een kenmerk dat doelstellingen en de wijze waarop men die wil bereiken, expliciet zijn geformuleerd en op schrift gesteld. Aangezien projecten een experimenteel karakter hebben, moet er op enigerlei wijze in een evaluatie voorzien zijn; dit kan variëren van een interne procedure, waarbij de waargenomen resultaten aan de doelstellingen worden getoetst, tot een evaluatieonderzoek door een onafhankelijke instantie.

De databank is dus zeker niet volledig: er gebeurt veel meer op het gebied van zorgvernieuwing. De databank beperkt zich tot zorgvernieuwingen die in projectvorm worden aangepakt. Dat wil zeggen dat de ideeën op papier gezet zijn in de vorm van een projectplan en dat er een evaluatie uitgevoerd wordt. Dit garandeert dat de zorgvernieuwingen overdraagbaar zijn doordat belangstellenden kunnen informeren naar het projectplan en de resultaten van de evaluatie.

Registratie zorgvernieuwingsprojecten

Om een zo volledig mogelijk overzicht van alle zorgvernieuwingsprojecten in Nederland te verkrijgen, wordt elk jaar opnieuw een zo breed mogelijk scala van instanties benaderd. De gegevensverzameling vindt plaats in twee fasen. In de eerste fase wordt een inventarisatieronde gehouden, waarbij aan relevante sleutelinstanties en -personen wordt gevraagd om zorgvernieuwingsprojecten inclusief contactpersonen aan te melden. Benaderd worden de eerste lijn (Instellingen voor Maatschappelijk Werk, Gezondheidscentra, Districts Huisartsen Verenigingen etc.), de geestelijke gezondheidszorg (RIGG’s, RIAGG’s, Algemene Psychiatrische Ziekenhuizen etc.), de intramurale gezondheidszorg

(verpleeghuizen, instellingen voor verstandelijk gehandicapten, ziekenhuizen etc.) en niet-echelongebonden organisaties, zoals bijvoorbeeld ziekenfondsen, provinciale raden voor de volksgezondheid en regionale inspecties voor de volksgezondheid. Op deze wijze worden circa 2150 inventarisatieformulieren verzonden. De respons varieert sterk per aangeschreven soort organisatie. Overigens leert navraag dat instellingen die niet reageren in veel gevallen ook geen projecten te melden hebben.

Vervolgens worden, na correcties voor dubbeltellingen, aan de contactpersonen van de betreffende projecten vragenlijsten gestuurd. Van elk project worden basale kenmerken geregistreerd, zoals een korte omschrijving van doel en middelen, aantal en soort participanten, doelgroep, financiers, evaluatieprocedure, werkgebied, start- en einddatum etc. Bij elk project worden de contactpersoon en (waar aanwezig) publicaties genoteerd.

Bij het verzamelen van informatie over de zorgvernieuwingsprojecten wordt zo mogelijk samengewerkt met andere instellingen die registraties van projecten hebben opgezet. Op deze manier wordt voorkomen dat het veld onnodig belast wordt. Regelmatig vindt bijvoorbeeld uitwisseling van informatie plaats met de Registratie Wetenschappelijk Onderzoek (RWO) van het NIVEL. Tijdens de laatste twee jaarlijkse registratierondes is er informatie over projecten uitgewisseld met Adviesburo STOEL. De laatste jaren registreerde de Landelijke Vereniging voor Thuiszorg (LVT) de onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten bij de thuiszorginstellingen. Zorgvernieuwingsprojecten in deze registratie werden overgenomen in de Databank Zorgvernieuwing, en projecten die via andere instellingen bij de Databank Zorgvernieuwing werden aangemeld werden doorgestuurd naar de LVT. Sinds het verschijnen van het vorige jaarboek is er door de LVT niet geënquêteerd bij de thuiszorginstellingen waardoor het aandeel van de thuiszorginstellingen in de registratie van 1996 enigszins ondervertegenwoordigd is.

Aan de contactpersonen van de reeds eerder geregistreeerde projecten wordt, indien nog niet beëindigd, een zogenaamde updating gestuurd. Op het mutatieformulier van een bepaald project kan men mogelijke wijzigingen aangeven. Hiermee is gegarandeerd dat de gegevens in de databank up-to-date blijven.

De gegevensverzameling en updating, ten behoeve van dit jaarboek, heeft in de periode juni 1996 tot december 1996 plaatsgevonden.

De databank op diskette

De in dit jaarboek opgenomen projecten vormen slechts een deelverzameling van het totaal aantal geregistreerde projecten. Ook zijn per project meer gegevens verzameld dan in dit boek staan. Alle gegevens zijn opgenomen in een geautomatiseerde databank.

Om een breder overzicht te kunnen verschaffen van de voorhanden zijnde informatie, wordt sinds vorig jaar de databank op diskettes uitgegeven. De diskettes bevatten alle voorhanden zijnde informatie over bijna 3000 lopende en recent afgesloten projecten. De informatie op de diskettes is ontsloten door middel van een trefwoordensysteem en de mogelijkheid om te zoeken op ‘vrije tekst’.

Daarnaast kan men voor meer informatie terecht bij de deelnemende instituten: het NIVEL, het Trimbos-instituut of het NZi. Bij deze instituten kunnen tegen een vergoeding aanvragen (telefonisch of schriftelijk) worden ingediend voor selecties van projecten uit de databank. Er kan bijvoorbeeld geselecteerd worden op onderwerp, doelgroep, betrokken beroepsgroepen, betrokken instellingen of locatie.

Een andere mogelijkheid vormt een bezoek aan de bibliotheek van het NIVEL, het Trimbos-instituut of het NZi. Hier staan terminals opgesteld waarmee belangstellenden direct toegang kunnen krijgen tot de databank.

Projecten in de databank

De databank is niet alleen een bron van informatie voor iedereen die belangstelling heeft voor zorgvernieuwingsprojecten. Het biedt tevens een overzicht van wat er gaande is op het gebied van zorgvernieuwing in Nederland.^{4,5} Jaarlijks wordt er een groot aantal nieuwe projecten aangemeld (zie tabel 1). Waren er in 1991 nog ‘slechts’ 472 zorgvernieuwingsprojecten, in 1994 (het topjaar) werden 1374 nieuwe projecten aangemeld. In 1995 werden er 666 projecten geregistreerd en in 1996 nog eens 522. Het gevolg is dat er momenteel 4546 projecten geregistreerd zijn.

Wat houden de projecten in? En kunnen, nu zes achtereenvolgende jaren gere-

Tabel 1 Aantal nieuwe projecten dat jaarlijks werd geregistreerd

	Jaar van registratie					Totaal
	1991	1992	1993	1994	1995	
Aantal projecten	472	593	919	1374	666	522
						4546

gistreerd is, voorzichtig trends gedestilleerd worden? In de volgende paragrafen wordt hier nader op ingegaan.

Enkele algemene kenmerken van de geregistreeerde projecten

Zoals in het eerste deel van deze inleiding is vermeld wordt de beslissing of een verandering vernieuwend is aan de direct bij het project betrokken personen overgelaten. Op de vraag wat men vernieuwend vindt aan het project wordt veelal geantwoord: de samenwerking tussen beroepsgroepen, instellingen en echelons, de substitutie van de zorg, het verbeteren van de zorgcoördinatie, het bieden van zorg die voorheen niet mogelijk was, en de meer op maat gesneden aanpak van de zorg.⁴

Om meer inzicht te krijgen in het type projecten dat in 1996 in de databank is opgenomen zijn de projecten op een aantal kenmerken nader bekeken (zie tabel 2).

Allereerst is nagegaan welke zorgsectoren er bij de projecten betrokken zijn. RIAGG's participeren het meest frequent in de projecten: in bijna een kwart van alle zorgvernieuwingsprojecten. Ook verpleeghuizen, verzorgingshuizen, thuiszorginstellingen en psychiatrische ziekenhuizen zijn actief. Daarbij is het aantal zorgvernieuwingsprojecten waarin thuiszorginstellingen participeren hoogstwaarschijnlijk nog ondervertegenwoordigd. Vergelijken we deze percentages met de gegevens over de oudere projecten uit de databank (dat wil zeggen geregistreerd vóór 1994) dan blijkt de grootste verschuiving zichtbaar bij de verzorgingshuizen. Momenteel zijn verzorgingshuizen betrokken bij tien procent van de projecten. Bij de oudere projecten was dit nog 22%.

Het aantal bij de zorgverlening betrokken hulpverleners geeft een indruk van de omvang van een project. Daarbij is een indeling gemaakt in drie antwoord-

Tabel 2 Enkele algemene kenmerken (n = 522)

<i>Betrokken zorgsectoren:</i>	
- RIAGG	24%
- verpleeghuizen	23%
- ziekenhuizen	20%
- thuiszorgorganisaties	17%
- huisartsen	17%
- psychiatrische ziekenhuizen	16%
- verzorgingshuizen	10%
- vrijwilligers	10%
- instellingen voor verstandelijk gehandicapten	9%
- Algemeen Maatschappelijk Werk	3%
<i>Aantal hulpverleners dat direct is betrokken bij de uitvoering van het project:</i>	
- 1-10	62%
- 11-20	15%
- meer dan 20	23%
Subsidie van externe organisatie	70%
Projectbegeleider aangesteld (intern of extern)	50%
Evaluatie uitgevoerd door externe organisatie	23%

categorieën (zie tabel 2). De meeste projecten zijn kleinschalig opgezet met maximaal tien hulpverleners.

Zorgvernieuwingsprojecten kunnen op tal van manieren vormgegeven worden. Zoals reeds bij de definitie van een zorgvernieuwingsproject werd gemeld moet er sprake zijn van een projectplan en een evaluatie van de zorgvernieuwing. Zeven van de tien projecten krijgen subsidie van een externe organisatie. Vaak is dit een speciaal voor dit doel opgericht fonds zoals het Zorgvernieuwingsfonds GGZ of een instelling die projecten financiert zoals de Nationale Commissie Chronisch Ziek en het Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging. Andere financieringsbronnen zijn het Ministerie van VWS, de provinciale of gemeentelijke overheid, de ziekenfondsraad of een zorgverzekeraar. In bijna de helft van de projecten wordt het project (mede) gefinancierd met eigen middelen.

Het vernieuwen van zorg betreft vaak samenwerking tussen verschillende in-

stituten met een eigen cultuur en financieringswijze. Bij de helft van de projecten wordt er iemand aangewezen ten behoeve van de projectbegeleiding (via extra formatie of er wordt iemand binnen de bestaande formatie voor vrijgemaakt). In een minderheid van de projecten wordt er iemand van buiten de eigen organisatie betrokken bij de begeleiding of de evaluatie van het project.

Tabel 3 Aantallen projecten die elk jaar nieuw werden opgenomen in de Databank Zorgvernieuwing

	Jaar van registratie						
	t/m 1994		1995		1996		Totaal
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
<i>Algemene populatie</i>	123	3,7	38	5,7	14	2,7	175
Totaal	123	3,7	38	5,7	14	2,7	175
<i>Ouderenzorg</i>							
Ouderen, algemeen	261	7,8	38	5,7	12	2,3	311
Thuiswonende ouderen	166	2,0	37	5,6	37	7,1	240
Psychogeriatrische patiënten	419	12,5	61	9,2	34	6,5	514
Woonvormen	99	2,9	22	3,3	9	1,7	130
Totaal	945	28,0	158	23,7	92	17,6	1195
<i>Cliënten in de GGZ</i>							
Behandeling	205	6,1	60	9,0	60	11,5	325
Substitutie en zorgcoördinatie	171	5,1	78	11,7	52	10,0	301
Arbeidsrehabilitatie, resocialisatie	55	1,6	23	3,5	27	5,2	105
Dagbesteding	61	1,8	13	2,0	7	1,3	81
Woonvormen	66	2,0	26	3,9	7	1,3	99
Verslavingszorg	97	2,9	17	2,6	12	2,3	126
Totaal	655	19,5	217	32,6	165	31,6	1037
<i>Gehandicaptenzorg</i>							
Behandeling, begeleiding							
verstandelijk gehandicapten	191	5,7	14	2,1	26	5,0	231
Organisatorische samenwerking							
verstandelijk gehandicapten	89	2,7	5	0,8	1	0,2	95
Woonvormen voor verstandelijk							
gehandicapten	246	7,3	14	2,1	27	5,2	287
Dagbesteding voor verstandelijk							
gehandicapten	211	6,3	14	2,1	20	3,8	245
Lichamelijk en zintuiglijk							
gehandicapten	36	1,1	21	3,2	15	2,9	72
Totaal	773	23,0	68	10,2	89	17,0	930

	Jaar van registratie						
	t/m 1994		1995		1996		Totaal
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
<i>Zorg aan patiënten met somatische problematiek</i>							
Somatische problematiek, algemeen (niet-chronisch)	179	5,3	21	3,2	27	5,2	227
Nazorg na ontslag uit ziekenhuis	91	2,7	37	5,6	18	3,4	146
Totaal	270	8,0	58	9,3	45	8,6	373
<i>Zorg aan chronisch zieken</i>							
Samenwerking eerste en tweede lijn	72	2,1	34	5,1	27	5,2	133
Andersoortige projecten	116	3,5	17	2,6	42	8,0	175
Totaal	188	5,6	51	7,7	69	13,2	308
<i>Zorg aan terminale patiënten</i>							
	59	1,8	2	0,3	6	1,1	67
Totaal	59	1,8	2	0,3	6	1,1	67
<i>Projecten gericht op hulpverleners</i>							
Diagnostiek en consultatie	50	1,5	8	1,2	8	1,5	66
Kwaliteitsbevordering en honorering	202	6,0	53	8,0	26	5,0	281
Apparatuur in de thuiszorg	7	0,2	3	0,5	-	-	10
Andersoortige projecten	53	1,6	6	0,9	8	1,5	67
Totaal	312	9,3	70	10,5	42	8,0	424
<i>Overige projecten</i>	33	1,0	-	-	-	-	33
<i>Totaal aantal nieuwe projecten</i>	<i>3358</i>	<i>100</i>	<i>666</i>	<i>100</i>	<i>522</i>	<i>100</i>	<i>4546</i>

In tabel 3 staat weergegeven voor welke doelgroepen de projecten bedoeld zijn. Veruit de meeste projecten in de databank zijn projecten ter verbetering van de zorg voor ouderen, verstandelijk gehandicapten, en patiënten met psychische problemen. Binnen de ouderenzorg krijgen vooral de ouderen met psychogeriatrische problemen veel aandacht. Het toenemend aantal ouderen met deze problematiek, de relatief geringe kennis over deze problematiek in de eerste lijn en de verzorgingshuizen, en het geringe aantal voorzieningen voor thuiswonen- de psychogeriatrische patiënten speelt hierbij een rol. Ook binnen verpleeghui-

zen is een aantal projecten gericht op verbetering van de zorg voor psychogeriatrische patiënten. Een ander type projecten binnen de ouderenzorg, en ook in de zorg voor chronisch zieken en somatische patiënten, is gericht op afstemming van de zorg tussen extramurale en intramurale instellingen. Deze afstemming vindt vooral plaats op het verplegend/verzorgend gebied en (nog) in mindere mate op de medische as.

Binnen de zorg voor verstandelijk gehandicapten wordt eveneens volop geëxperimenteerd met een nieuw zorgaanbod waarbij zorg voor speciale groepen gehandicapten, zoals verstandelijk gehandicapten met gedragsstoornissen, een belangrijke rol speelt. Hierdoor wordt gestreefd naar zorg die beter past bij de specifieke problematiek van de verstandelijk gehandicapte en zijn verzorgers. De projecten in het derde grote cluster, gericht op cliënten in de GGZ, zijn zeer divers van aard omdat ze zich op een grote variëteit aan doelgroepen richten. Veruit de meeste projecten betreffen de behandeling/begeleiding van zo'n doelgroep of er wordt gestreefd naar substitutie van zorg en een verbeterde afstemming van de zorg. Het streven is erop gericht dat de cliënt zo kort mogelijk opgenomen wordt en zo lang mogelijk in de eigen omgeving kan blijven wonen.

Trends in zorgvernieuwing

Bij het signaleren van trends moet de nodige voorzichtigheid in acht genomen worden. Naast inhoudelijke ontwikkelingen kunnen ook verschillen optreden door veranderingen in de mate waarin projecten bij de Databank Zorgvernieuwing worden aangemeld. Zoals reeds vermeld, geldt dit in 1996 in het bijzonder voor de thuiszorginstellingen waarvan geen nieuwe projecten in de databank zijn opgenomen. In 1997 zullen de thuiszorginstellingen weer geëquêteerd worden.

Na de ware hausse aan projecten in 1994 werd in 1995 een teruggang geconstateerd. Deze teruggang lijkt in 1996 geconsolideerd. Niettemin zijn toch nog 522 nieuwe projecten opgenomen in de databank. In het vorig jaarboek werd, waarschijnlijk als gevolg van het in werking treden van het Zorgvernieuwingsfonds, een sterke groei gesignaleerd in projecten gericht op cliënten in de GGZ. In 1996 is het aantal nieuwe projecten iets lager dan in de voorafgaande jaren. Of dit wijst op een teruggang of stabilisatie zal in de komende jaren blijken. Binnen de GGZ zijn het met name behandeling en begeleiding en substitutie en zorgcoördinatie die aandacht krijgen.

Het relatieve aantal projecten binnen de ouderenzorg neemt af. Tot en met 1994 bestond 28% van de totale databank uit projecten binnen de ouderenzorg. In 1995 daalde dit naar bijna 24% en in 1996 was nog maar 18% van de projecten gericht op ouderen. Binnen de ouderenzorg zijn in 1996 de meeste nieuwe projecten gericht op thuiswonende ouderen en psychogeriatrische patiënten, terwijl voorheen het aandeel van projecten gericht op psychogeriatrische patiënten verreweg het grootst was.

Bezien we de somatische gezondheidszorg dan kan worden geconstateerd dat de laatste drie jaren het aandeel van projecten gericht op somatische problematiek in de databank is toegenomen. Deze toename geldt zowel voor de zorg van chronisch zieke patiënten als voor de zorg van niet-chronisch zieke patiënten. Zowel binnen de ouderenzorg als binnen de somatische gezondheidszorg is er dit jaar weer een toenemend aantal projecten op het gebied van (huisarts-)praktijkverpleegkundigen of wijkverpleegkundigen die gaan werken voor de praktijkpopulatie van een aantal huisartsen. Ook is er weer een aantal projecten waarin liaisonverpleegkundigen of transferverpleegkundigen worden ingezet ter verbetering van de continuïteit van intramurale en extramurale zorg.

Binnen de somatische gezondheidszorg is dit jaar een aantal projecten aangemeld op het gebied van vraaggestuurd of patiëntgeoriënteerd zorgaanbod voor patiënten die van meerdere zorgaanbieders zorg behoeven. Dat houdt in dat bij het bepalen van het zorgaanbod de patiënt centraal staat en niet, zoals vaak het geval is, de zorgaanbieder. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door te werken met één zorgdossier dat alle zorgaanbieders gebruiken.

Opmerkelijk blijft het uiterst geringe aantal projecten dat is aangemeld op het gebied van terminale zorg.

In het vorige jaarboek werd geconstateerd dat het aandeel van projecten in de gehandicaptenzorg en dan met name in de zorg voor verstandelijk gehandicapten sterk was afgenomen. Voor een deel was deze afname kunstmatig omdat een koepelorganisatie in de zorg voor verstandelijk gehandicapten was gestart met een eigen registratie, waardoor er minder projecten bij de Databank Zorgvernieuwing waren aangemeld. In 1996 is het aandeel van projecten in de zorg voor verstandelijk gehandicapten weer licht gestegen, wellicht omdat in dat jaar de koepelorganisatie geen registratieactiviteiten heeft ondernomen.

Ten slotte zijn er projecten die de zorg voor patiënten proberen te verbeteren door zich te richten op de betrokken hulpverleners. Om misverstanden te voorkomen: niet alle projecten gericht op hulpverleners zijn geregistreerd. In de databank worden alleen projecten opgenomen waar verandering van de zorg voor de gebruiker een primair doel is. Projecten gericht op kwaliteitsbevordering zijn veruit in de meerderheid binnen deze categorie.

Het jaarboek

Selectie

Op grond van de registratie zijn circa 240 projecten geselecteerd die in dit boek worden beschreven. Bij de selectie voor het jaarboek heeft een aantal richtlijnen een rol gespeeld. Allereerst is geprobeerd een zo breed mogelijk overzicht te geven van alle relevante aandachtsvelden. Op sommige terreinen bestaan verschillende projecten van gelijke strekking. Aangezien een opsomming van soortgelijke projecten ons weinig zinvol leek, is ervoor gekozen één of twee projecten uit zo’n cluster in het boek op te nemen. Verder is ernaar gestreefd zoveel mogelijk nieuw geregistreerde projecten op te nemen.

Per project is de meest essentiële basisinformatie vermeld: het contactadres, een korte beschrijving van het project, de doelgroep waarop het project gericht is, de locatie en de startdatum. Ook staan de participanten weergegeven en eventuele publicaties. Het contactadres en eventuele publicaties bieden mogelijkheden tot het verkrijgen van meer informatie.

Hoofdstukindeling

Er is een hoofdstukindeling naar doelgroepen gehanteerd. De eerste zes hoofdstukken hebben betrekking op de volgende patiënten/cliënten: de algemene populatie (hoofdstuk 1), ouderen (hoofdstuk 2), cliënten in de geestelijke gezondheidszorg (hoofdstuk 3), gehandicapten (hoofdstuk 4), patiënten met niet-chronische somatische ziekten (hoofdstuk 5), chronisch zieken (hoofdstuk 6) en terminale patiënten (hoofdstuk 7). Tot slot is er nog een groep projecten gericht op hulpverleners (hoofdstuk 8).

Hoofdstuk 1 betreft projecten voor de totale bevolking binnen het desbetreffende werkgebied of voor gebruikers van gezinszorg en kruiswerk.

In hoofdstuk 2 staat de ouderenzorg centraal. Allereerst is een aantal projecten opgenomen dat zich richt op de algemene doelgroep thuiswonende of in een verzorgingshuis wonende ouderen zonder specifieke klachten of problemen. Hierbij gaat het veelal om integrale ouderenzorg of de inrichting van een centraal meldpunt waar ouderen met hun vragen en problemen terecht kunnen (paragraaf 2-1). Daarnaast zijn er projecten voor ouderen, zowel thuis als in een verzorgingshuis, met specifieke klachten of problemen. Het gaat hierbij om ouderen die meer intensieve vormen van zorg ontvangen zodat ze in de eigen omgeving kunnen blijven wonen (paragraaf 2-2). In paragraaf 2-3 worden projecten voor psychogeriatrische patiënten beschreven, variërend van preventie tot thuiszorg en experimentele zorgverlening in een verzorgingshuis. Het hoofdstuk eindigt met experimentele woonvormen voor ouderen (paragraaf 2-4).

Hoofdstuk 3 beschrijft projecten voor cliënten in de geestelijke gezondheidszorg. In de eerste paragraaf staan projecten vermeld waarbij het gaat om nieuwe vormen van behandeling of begeleiding (paragraaf 3-1). De tweede paragraaf bevat projecten die substitutie en zorgcoördinatie nastreven. De projecten hebben gemeenschappelijk dat zij streven naar optimale zorgverlening, waar mogelijk extra- of semimuraal in plaats van intramuraal met veel aandacht voor continuïteit van zorg door samenwerking tussen verscheidene organisaties (paragraaf 3-2). De derde paragraaf bevat projecten over arbeidsrehabilitatie en resocialisatie (paragraaf 3-3). Ook de dagbesteding krijgt binnen projecten de nodige aandacht (paragraaf 3-4). Overigens worden in steeds meer projecten arbeidsrehabilitatie en dagbesteding gecombineerd aangeboden. Evenals op het gebied van de ouderenzorg wordt in de geestelijke gezondheidszorg geëxperimenteerd met woonvormen (paragraaf 3-5). Tot slot van dit hoofdstuk is een aantal projecten opgenomen op het gebied van de verslavingszorg (paragraaf 3-6).

Hoofdstuk 4 bevat projecten in de zorg voor verstandelijk, lichamelijk of zintuiglijk gehandicapten. Vanwege het grote aantal projecten voor verstandelijk gehandicapten zijn deze projecten verder onderverdeeld naar de aard van de projecten. Zo zijn er projecten waar geëxperimenteerd wordt met nieuwe vormen van behandeling/begeleiding voor verstandelijk gehandicapten (paragraaf 4-1). Evenals in de geestelijke gezondheidszorg wordt er, wat betreft de zorg

voor verstandelijk gehandicapten, geëxperimenteerd met woonvormen, deeltijdopvang of oppashulp (paragraaf 4-2) en dagbesteding (paragraaf 4-3). In de laatste paragraaf staat een aantal projecten voor lichamelijk of zintuiglijk gehandicapten (paragraaf 4-4).

In hoofdstuk 5 staan projecten beschreven voor patiënten met somatische aandoeningen die niet-chronisch zijn (paragraaf 5-1). In paragraaf 5-2 staan de projecten gericht op patiënten die opgenomen zijn (geweest) in een ziekenhuis. Door intensieve samenwerking tussen eerste en tweede lijn komen deze patiënten in aanmerking voor verzorging thuis of wordt er continuïteit in de zorg geboden.

Patiënten met chronische aandoeningen vormen de doelgroep bij vele zorgvernieuwingsprojecten. Een aantal daarvan staat beschreven in hoofdstuk 6. Rangschikking naar aard van de aandoening bleek niet mogelijk, daar de projecten op vele diverse en vaak verschillende chronische ziekten gericht zijn. Een belangrijke groep projecten betreft de samenwerking tussen eerste en tweede lijn in de zorg aan chronische patiënten (paragraaf 6-1). De overige projecten staan in paragraaf 6-2.

Hoofdstuk 7 bevat projecten die bedoeld zijn voor terminale patiënten. Vaak gaat het daarbij om het scheppen van mogelijkheden om in een vertrouwde omgeving te sterven.

In het laatste hoofdstuk (hoofdstuk 8) staan projecten voor hulpverleners. Hierbinnen worden projecten onderscheiden naar diagnostiek en consultatie (paragraaf 8-1) en kwaliteitsbevordering (paragraaf 8-2).

Het zal duidelijk zijn dat de toewijzing van projecten naar hoofdstukken en paragrafen in bepaalde gevallen arbitrair is. Zo zijn er projecten die verscheidene doelgroepen hebben en in principe bij meerdere hoofdstukken ondergebracht zouden kunnen worden. Mede daarom staan in de inhoudsopgave de projecttitels vermeld.

Trefwoorden

Een andere ingang tot de projecten vormt de trefwoordenindex, zoals achterin het boek opgenomen. Aan elk project is een aantal trefwoorden toegekend, waarmee een ontsluiting van het grote aantal projecten is gegarandeerd. De trefwoordenlijst is gebaseerd op de Thesaurus Gezondheidszorg, samengesteld door medewerkers van het Trimbos-instituut, TNO-PG, NIVEL, NZi en LCVV. Na elk trefwoord staat een paginaverwijzing, verwijzend naar het project waarop het trefwoord betrekking heeft.

Literatuur

- 1 Zaltman G., Duncan R., Holbek J., *Innovations and organizations*, Londen, 1973.
- 2 Berg R. van den, Godfroij A., 'Nieuwe sleutels tot innovatie'. In: Bunt P. van de, Nijkerk K. (red.), *Handboek Organisatie*, BC 25.350, 1-35, Samsom, Alphen aan den Rijn, 1991.
- 3 Scott W., 'Innovation in Medical Care Organizations: A synthetic Review'. *Medical Care Review*, 1990; 47: 165-92.
- 4 Veer A. de, Bakker D. de, Peters P., 'Vernieuwingsprojecten in de gezondheidszorg', *Medisch Contact*, 1992; 47: 1033-37.
- 5 Veer A. de, Bakker D. de, Peters P., Sluijs E., 'Zorgvernieuwingsprojecten in de Thuiszorg', *TVZ, Tijdschrift voor verpleegkundigen*, 1994; 104: 614-617.
- 6 Bakker D. de, Peters P., Sluijs E., Philipsen, H., *Overzichtstudie. Kwaliteit van zorg en zorgvernieuwing*, NWO Gebied Medische Wetenschappen, Den Haag, 1994.

Utrecht, februari 1997

Mw. dr. A. de Veer (NIVEL)

Thuiszorginformatiepunt/ gezondheidswijzer

Contactadres

dhr. T. Klein Bleumink
ZorgGroep Oost-Gelderland
Postbus 10, 7000 AA Doetinchem
Telefoon: 0314-376637

Beschrijving van het project

Het doel is het ontwikkelen van een gemakkelijk toegankelijk, laagdrempelig publieksinformatiesysteem in de thuiszorgwinkels Zutphen, Doetinchem en Winterswijk, waarbij automatisering van de zorgcentrale wordt gekoppeld aan een landelijk informatiesysteem, zodat informatie snel gegeven kan worden aan de bezoeker.

Dit tracht men te bereiken door:

- het samenstellen van mappen op onderwerp, waarbij alle informatie, die in de vorm van brochures, folders en artikelen is verschenen, wordt bekeken;
- het opnemen van relevante informatie over gezondheid, ziekte en gezond gedrag in het systeem;
- het streven naar opname van zowel landelijk verschenen informatie als regionale folders en brochures.

De Gezondheidswijzer Winterswijk is geopend sinds april 1996, de plannen voor een gezondheidswijzer in Doetinchem zijn nog niet concreet.

Praktische informatie

Doelgroep: iedereen
Locaties: Zutphen, Doetinchem, Winterswijk
Startdatum: april 1996

Participanten

- ZorgGroep Oost-Gelderland (voor Winterswijk en Zutphen)
- GGD Regio Achterhoek (voor Winterswijk)
- GGD Stedendriehoek (voor Zutphen)

Buurtgericht gezondheidsprogramma

Contactadres

 dhr. J. Heijs
 Gezondheidscentrum Venserpolder
 A. Döblinstraat 56, 1102 VL Amsterdam
 Telefoon: 020-6001481

Beschrijving van het project

 Het project is gericht op het verbeteren van de randvoorwaarden voor doelmatige en doeltreffende consumptie van huisartsenzorg/eerstelijnszorg in Venserpolder.
 Realisatie geschiedt door het ontwikkelen en uitvoeren van interventies in samenwerking met alle betrokken partijen op basis van inventarisatie (analyse van knelpunten in de buurt). Het pilotproject wordt ondersteund door onder andere GG en GD, gemeente, zorgverzekeraar en alle instellingen in de buurt.

Praktische informatie

 Doelgroep: alle buurtbewoners
 Locatie: Amsterdam, wijk Venserpolder
 Startdatum: september 1996

Participanten

- GG en GD
- Regieproject Amsterdam
- Gezondheidscentrum/Huisartsen
- Buurtwerk
- Buurtopbouwwerk
- Wooncentrum voor ouderen

Zorg voor mantelzorg

Contactadres

 dhr. M. van Alderwegen
 Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord
 Postbus 900, 3100 AX Schiedam
 Telefoon: 010-4260511

Beschrijving van het project

Doel van het project is door meer methodisch en systematisch aandacht te geven aan de mantelzorger, zowel binnen de dagelijkse zorgverlening als binnen het aanvullende aanbod van de thuiszorg, het zorgsysteem (cliënt en mantelzorger) langer zelfstandig in de thuissituatie te laten functioneren.

Men wil dit op de volgende wijze bereiken:

- Er wordt in de dagelijkse praktijk systematisch rekening gehouden met de specifieke behoeften van de mantelzorgers. Zij worden methodisch ondersteund.
- Mantelzorgers kunnen voor al hun vragen 24 uur per dag telefonisch terecht bij de thuiszorginstelling. Specifiek op de mantelzorg gerichte informatie is bij de thuiszorginstelling verkrijgbaar.
- De thuiszorginstelling ontwikkelt een aanbod, specifiek gericht op de emotionele en informatieve ondersteuning van de mantelzorger.
- De thuiszorginstelling zet in samenwerking met de verschillende vrijwilligersorganisaties vrijwilligers in, in situaties waar dit de mantelzorg ontlast. Vrijwilligers kunnen 7 × 24 uur aangevraagd worden bij de thuiszorgorganisatie.

Praktische informatie

Doelgroep: mantelzorgers
Locaties: regio Nieuwe Waterweg-Noord: Schiedam, Vlaardingen, Maassluis
Startdatum: november 1994

Participant

- Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord

Steunpunten mantelzorg

Contactadres

dhr. S. Cox
PON, instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant
Postbus 90123, 5000 LA Tilburg
Telefoon: 013-5351535

Beschrijving van het project

Het doel is het ontwikkelen, beschrijven en implementeren van het model van mantelzorgondersteuning zoals dit in Breda vorm heeft gekregen en verder vorm gaat krijgen.

Realisering geschiedt door:

- uitbouw van het steunpunt mantelzorg Breda tot een Expertcentrum Mantelzorg;
- implementatietraject bij een aantal thuiszorgorganisaties in Nederland;
- beschrijving van implementatieproject en de nieuwe producten van het Expertisecentrum.

Praktische informatie

Doelgroepen: mantelzorgers, vrijwilligers, professionals
Locaties: Breda e.o., Assen, Zwolle, Gooi en Vechtstreek, Gouda, Purmerend
Startdatum: oktober 1995

Participanten

- PON
- Kruisvereniging Breda
- Stichting Zaanstreek Waterland
- De Vierstroom
- Thuiszorg Drenthe
- Stichting Maatzorg

- Thuiszorg IJssel-Zwarte Water
- Thuiszorg Gooi en Vechtstreek

Publicaties

- S. Cox, J. Kamps, M. Swinkels, *Steunpunt mantelzorg Breda*, 1996.
- M. Swinkels, S. Cox, J. Kamps, *Informatieve steun aan mantelzorgers binnen de gezondheidswijzer: een productbeschrijving*, 1996.
- M. Swinkels, S. Cox, J. Kamps, *Module voor vrijwilligers steunpunt mantelzorg: informatieve ondersteuning mantelzorg*, 1996.
- S. Cox, J. Kamps, M. Swinkels, *Informatiepakket Expertcentrum Steunpunten Mantelzorg*, Breda, 1996.
- J. Kamps, *Draaiboek lotgenotencontact voor mantelzorgers: het opstarten en continueren van een lotgenotengroep*, 1995.

Zotel-kraamarrangement

Contactadres

dhr. J.H.M. Dijkers
Streekziekenhuis Midden-Twente
Postbus 690, 7550 AR Hengelo
Telefoon: 074-2475475

Beschrijving van het project

Het doel is het na de bevalling (in het ziekenhuis, thuis of in het Zotel) verle-
nen van kraamzorg en hotelzorg in het Zotel (afkorting van Zorghotel) ter
vervanging/substitutie van thuiskraamzorg (extra keuze voor de kraamvrouw).
Het Zotel biedt alle hotelfaciliteiten en services en verstrekt kraamzorg. Tevens
geeft men (eventueel) aanvullende benodigde zorg.

Praktische informatie

Doelgroep: (a.s.) kraamvrouwen, baby’s en partners
Locatie: Twente
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Streekziekenhuis Midden-Twente
- Thuiszorg Centraal Twente
- Oost-Nederland Zorgverzekeraar

Mobiel consultatiebureau

Contactadres

mevr. M. van Es
Thuiszorg Gooi en Vechtstreek
Gooierserf 117, 1276 KG Huizen
Telefoon: 035-5240067

Beschrijving van het project

Voor de oplossing van het probleem dat men wil stoppen met het houden van een consultatiebureau in een gemeenschap met een te kleine CB-populatie, tegen de uitdrukkelijke wens in van de cliënten en de dorpsraad, is gekozen voor het alternatief van het (tijdelijk) huren van een mobiel consultatiebureau. Hiertoe is het initiatief genomen om het Kruiswerk Kop van Noord-Holland in Den Helder te benaderen. Zij hebben in 1995 een mobiel consultatiebureau gekocht en zijn bereid gevonden hun CB-bus aan de Thuiszorg Gooi en Vechtstreek te verhuren. Na een half jaar wordt het gebruik geëvalueerd bij de cliënten en bij het CB-team. Afhankelijk van alle bevindingen worden verdere stappen ondernomen (bijvoorbeeld verlenging van het contract) en/of andere alternatieven overwogen.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders en hun 0-4 jarige kinderen
Locatie: Driemond (gemeente Amsterdam-Zuidoost)
Startdatum: juli 1995

Participant

- Thuiszorg Gooi en Vechtstreek

Publicatie

Beleidsnotitie: Handhaven consultatiebureaulocatie bij kleine populaties kinderen, Huizen: Thuiszorg Gooi en Vechtstreek, 1995.

Opvoedbureau

Contactadres

mevr. A.M. Hol
Kruiswerk Zuidhollandse Eilanden
Postbus 65, 3200 AB Spijkenisse
Telefoon: 0181-626311

Beschrijving van het project

De ondersteuning vanuit het opvoedbureau is erop gericht de ouder zo te steunen, dat deze zicht krijgt op de eigen mogelijkheden en sterke kanten en van daaruit verder werkt. Opvoedingssteun heeft een preventief effect op korte en langere termijn. Op korte termijn wordt de actuele vraag/spanning opgelost en ontsporing ervan naar opvoedingsnood en crisis voorkomen.

Het opvoedbureau gaat in 1995 van start. Na twee jaar functioneren zal dit ge-evalueerd worden. Resultaten van de evaluatie hebben consequenties voor de invulling van het derde (en laatste) projectjaar.

Praktische informatie

Doelgroep: ouders van kinderen van 0-18 jaar
Locatie: gemeente Spijkenisse
Startdatum: juni 1995

- Participanten*
- Kruiswerk Zuidhollandse Eilanden
 - Stichting Spel en Opvoeding Zuid-Holland

Ouderplatform

Contactadres
mevr. E. Sluiter
Thuiszorg Stad Groningen
Postbus 707, 9700 AS Groningen
Telefoon: 050-5241557

Beschrijving van het project
Het doel is ouders rechtstreeks invloed te laten uitoefenen op het beleid in de Ouder- en kindzorg (OKZ).
Hiertoe is een projectgroep geformeerd om een voorstel te maken voor de vormgeving van ouderparticipatie binnen de OKZ met behulp van een ouderplatform. Ouders van het ouderplatform hebben onder andere een signalerende functie en kunnen met voorstellen komen die van invloed zijn op het zorgaanbod zowel organisatorisch als inhoudelijk.

Praktische informatie
Doelgroep: ouders van kinderen van 0-4 jaar
Locatie: Groningen (stad)
Startdatum: maart 1996

Participant
– Thuiszorg Stad Groningen

Publicaties
– In: *Congresboek ouder- en kindzorg*, 1996.
– *Nieuwsbrief opvoedingsondersteuning*, 1996.

Praktijkverpleegkundige

Contactadres

mevr. G. Hoekstra
Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
Postbus 373, 9640 AJ Veendam
Telefoon: 0598-658222

Beschrijving van het project

Doel van het project is de invoering van de nieuwe functie praktijkverpleegkundige in de huisartsenpraktijken in Oost-Groningen in de komende drie jaar. In de beginfase van het reorganisatieproces zal de praktijkverpleegkundige in en vanuit het team verpleging en verzorging werken. Belangrijkste taak is in eerste instantie het verbeteren van de samenwerking met de huisarts. In de loop van de komende twee jaar is het de bedoeling dat er steeds meer praktijkverpleegkundigen in en vanuit de huisartsenpraktijken gaan werken. De Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen streeft ernaar om in 1997 in elke huisartsenpraktijk een praktijkverpleegkundige te detacheren. De praktijkverpleegkundige krijgt een directe werkrelatie met de huisarts, maar blijft in dienst van de Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen.

Praktische informatie

Doelgroep: huisartspatiënten die thuiszorg nodig hebben
Locaties: werkgebied van de Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
Startdatum: september 1995

Participanten

- Regionale Kruisvereniging Oost-Groningen
- Districts Huisartsen Vereniging
- Regionale Huisartsenvereniging Oost-Groningen

Publicatie

‘De waarde van direct persoonlijk contact wordt onderschat’, *MGZ*; 22,1994, oktober.

Tijdige hulp aan vluchtelingen

Contactadres

mevr. N. Roelofs
Stichting Eerstelijns Voorzieningen Almere (EVA)
Kerkstraat 56, 1354 AB Almere
Telefoon: 036-5359565

Beschrijving van het project

Het doel van het project is:

- de toegankelijkheid naar de eerste lijn verbeteren, waardoor de mogelijkheid ontstaat tot eerdere signalering van en adequate zorgverlening bij (psycho-sociale) problemen van vluchtelingen en asielzoekers;
- het bevorderen van deskundigheid en kwaliteit van hulpverleners op het gebied van hulpverlening aan de doelgroep.
De projectontwikkeling en uitvoering verlopen als volgt.
- In het eerste jaar vindt een inventarisatie plaats van de problemen waarmee asielzoekers en vluchtelingen op het gebied van de gezondheidszorg te maken hebben. Hierbij wordt vooral gelet op:
 - het soort problemen dat de doelgroep heeft en de manier waarop daar binnen de gezondheidszorg mee om wordt gegaan;
 - de precieze aard en omvang van de problematiek ten aanzien van vluchtelingen en asielzoekers binnen (met name de eerstelijns-) gezondheidszorg;
 - de kennis van hulpverleners over de cultuur en de achtergronden van vluchtelingen en asielzoekers.
- Gedurende het eerste jaar zal naar aanleiding van deze inventarisatie:
 - een gericht scholingsprogramma voor alle betrokken hulpverleners binnen de eerste lijn opgezet worden;
 - een werkwijze ontwikkeld worden, waardoor asielzoekers en vluchtelingen met problemen eerder gesignaleerd en, indien nodig, doorverwezen kunnen worden;
 - binnen de eerste lijn gewerkt worden aan specialisatie ten aanzien van de doelgroep;

- een scholingsprogramma over de Nederlandse gezondheidszorg opgezet worden voor asielzoekers en vluchtelingen.
- Er wordt verder gekeken:
 - in hoeverre de samenwerking met andere instellingen, zoals de RIAGG-Flevoland, Stichting Pharos en het BIM verbeterd kan worden;
 - hoe de lijnen tussen eerste- en tweedelijnsvoorzieningen zo kort mogelijk gehouden kunnen worden.

Om het bovenstaande te bereiken wordt gedacht aan het opzetten van een platform waarin bovengenoemde instellingen zitting hebben. Dit platform zal een consultatiefunctie voor eerste- en tweedelijnsinstellingen moeten krijgen. In het tweede jaar zal door middel van de trainingsprogramma's en scholingsprogramma's, die zijn opgezet in het eerste jaar, gericht gewerkt worden aan scholing van de hulpverleners in de eerste lijn.

Evaluatiemomenten zullen vanzelfsprekend worden ingebouwd.

Praktische informatie

Doelgroep: vluchtelingen en asielzoekers

Locatie: Almere

Startdatum: april 1996

Participanten

- Stichting EVA
- GGD Flevoland
- RIAGG Almere
- SBDY
- Stichting Pharos
- Vluchtelingenwerk Almere
- OBS De Flierefluiter
- Bureau Integratie minderheden

Publicatie

Tijdige hulpverlening aan vluchtelingen betekent minder behoefte aan zorg in de toekomst, Almere: Stichting EVA en GGD Flevoland, 1996.

Rozenburgs Informatie Centrum

Contactadres
mevr. C.C. Koning
NZi
Postbus 9697, 3506 GR Utrecht
Telefoon: 030-2739223

Beschrijving van het project
De doelstellingen van het project zijn:

- het geven van informatie, advies en bemiddeling met betrekking tot zorg, wonen en welzijn, waarbij het een overzicht geeft welke mogelijkheden er voor de klant zijn;
- het coördineren van de zorg onder andere via het zorgoverleg.

Realisering geschiedt door:

- het verstrekken van informatie: telefonisch, schriftelijk en tijdens het spreekuur;
- het coördineren van zorg: afstemming door middel van zorgoverleg, huisbezoeken, telefoontjes naar andere instanties dan zorgaanbieders;
- 24-uursbereikbaarheid: achterwacht, verzorgingshuis en pieper.

Praktische informatie
Doelgroepen: ouderen, lichamelijk gehandicapten
Locatie: Rozenburg
Startdatum: april 1996

Participanten

- Stichting Netwerk Ouderenvoorziening Rozenburg
- Kruiswerk Zuidhollandse Eilanden
- Gezinsverzorging en AMW Voorne/Putten/Rozenburg
- Gemeente Rozenburg

Publicaties

- C.C. Koning, *Eén loket voor de ouderenzorg; evaluatie van het Rozenburgs Informatiecentrum*, Utrecht: NZi, publicatienummer 196.1074.
- F. Zeggelt, *Eén loket voor alle vraag naar ouderenzorg*, NZi-notities; 1996, 53.

Eén welzijnsorganisatie voor verzorgingshuis en wijk

Contactadres

dhr. E.J. Sleijser
Stichting Welzijn Ouderen Haagse Hout
Ivoorhorst 155, 2592 TH Den Haag
Telefoon: 070-3351051

Beschrijving van het project

Dit project is gericht op de toegankelijkheid van welzijnsvoorzieningen voor ouderen onafhankelijk van hun woonsituatie (in een verzorgingshuis of zelfstandig wonend). Woon-, zorg- en welzijnsfunctie worden gescheiden.
Realisatie geschiedt door het samenvoegen van welzijnsactiviteiten en daarbij betrokken personeel van verzorgingshuis en welzijnswerk.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen in de wijk of in het verzorgingshuis wonend
Locatie: Den Haag, wijk Benoordenhout
Startdatum: september 1996

Participanten

- Verzorgingshuis Gaspard de Coligny
- Stichting Welzijn Ouderen Haagse Hout

Ouderen en depressie

Contactadres

mevr. J. Peynenburg
Kruisvereniging Breda
Postbus 1971, 4801 BZ Breda
Telefoon: 076-5265555

Beschrijving van het project

Het doel is het leveren van een bijdrage aan het voorkomen van (verergering van) depressie bij zelfstandig wonende ouderen van 55 jaar en ouder. Deel doelstellingen:

- het voorkomen van depressie bij mensen die in een situatie verkeren, waarin men een relatief grotere kans maakt op depressie (bijvoorbeeld na overlijden partner, verhuizing, ziekte);
- het op de hoogte stellen van ouderen van de symptomen en risicofactoren van depressie en het leren kennen van manieren om depressie te voorkomen/ermee om te gaan;
- het signaleren en vroegtijdig onderkennen van depressie door de hulpverleners. Methoden om het doel te bereiken zijn:
 - scholing aan intermediairen;
 - het ontwikkelen van voorlichtingsmateriaal;
 - het uitvoeren van groepswerk;
 - individuele begeleiding;
 - signalering, verwijzing en ondersteuning.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen
Locatie: Breda
Startdatum: maart 1994

Participanten

- Stichting Ouderenwerk Breda
- Kruisvereniging Breda
- Maatschappelijke Gezinsverzorging Breda e.o.
- GGD
- RIAGG

Publicatie

Publicaties in *Tijdschrift voor ouderen, Oud Fit*.

Allochtone ouderen en voorzieningen

Contactadres

mevr. A.G.M. ten Brinke-van Hengstum
Centraal Steunpunt Ouderen
Van Randwijcklaan 22, 3814 AL Amersfoort
Telefoon: 033-4722286

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- door inzicht te krijgen in wensen ten aanzien van zorgvoorzieningen van allochtone ouderen (met name Turks, Marokkaans en Surinaams), het gebruik van voorzieningen voor deze ouderen in Amersfoort te bevorderen. Hiermee wordt tevens integratie en participatie bevorderd;
- algemene voorzieningen kennis laten maken met allochtone ouderen, zodat ze hun voorzieningen ook op deze klanten kunnen richten.

Men wil dit bereiken door:

- onderzoek naar de situatie in Amersfoort (opdracht aan het bureau onderzoek en statistiek van de gemeente Amersfoort);
- voorlichtingsbijeenkomsten volgens de methodiek van het NIZW (cursussen voor allochtone ouderen door het algemeen maatschappelijk werk);
- evaluatie.

Praktische informatie

Doelgroep: allochtone ouderen
Locatie: Amersfoort
Startdatum: januari 1995

Participanten

- Centraal Steunpunt Ouderen
- Stichting Huisvesting Ouderen (IOSKA)

Publicaties

- Bureau Onderzoek & Statistiek Gemeente Amersfoort, *Allochtone ouderen in Amersfoort. Naar een projectaanpak voor zorg en welzijn*, Amersfoort: Gemeente Amersfoort, 1995.
- A.G.M. ten Brinke-van Hengstum, *Verslag informatiebijeenkomsten Turkse ouderen en voorzieningen*, Amersfoort: Centraal Steunpunt Ouderen, 1996.

Reminiscence

Contactadres

mevr. T. Cornelissen
Verzorgingscentrum Flevohuis
IJburglaan 2-4, 1019 CD Amsterdam
Telefoon: 020-5607801

Beschrijving van het project

Het project is gericht op:

- het bieden van prettige recreatie;
- het verbreken van sociaal isolement;
- het versterken van eigenwaarde;
- het overbruggen van de generatiekloof tussen ouderen en hulpverleners;
- het verzamelen van materiaal voor recreatie.

Hiertoe wordt gewerkt met oudere gebruiksvoorwerpen, foto’s, kranten. Ook worden onder begeleiding door middel van thema’s herinneringen van ouderen opgehaald en vastgelegd.

Praktische informatie

Doelgroepen: thuiswonende ouderen, somatische ouderen
Locatie: Amsterdam-Oost
Startdatum: april 1996

Participanten

- Verzorgingscentrum Flevohuis
- Verzorgingshuis De Gooyer

Het zorgdossier is er voor de bewoner

Contactadres

mevr. R. van der Kamp
De Drie Hoven
L. Bouwmeesterstraat 377, 1065 NS Amsterdam
Telefoon: 020-6177405

Beschrijving van het project

- Dit project wil het volgende bereiken:
- meer privacy voor de bewoner;
 - bewoners kunnen zelf uitmaken wie hun dossier inziet;
 - meer overleg over dienstverlening;
 - familieleden worden geïnformeerd over de zorg;
 - bewoner is gerechtigd hetgeen opgeschreven is te vernietigen of te wijzigen.
- Realisering geschiedt door:
- bewoner heeft zorgdossier op zijn/haar eigen appartement;
 - medewerkers zijn geïnformeerd en geïnstrueerd;
 - medewerkers noteren hun bevindingen in het zorgdossier waar de bewoner bij is;
 - medewerkers maken niet vooraf een werklijstje, maar gaan bij bewoners langs om te vragen wat er van hun dienst is;
 - overige disciplines zijn geïnformeerd en geïnstrueerd.

Praktische informatie

Doelgroep: verzorgingshuisbewoners
Locatie: Amsterdam, De Drie Hoven
Startdatum: maart 1995

Participant

- De Drie Hoven

Model zorgplan

Contactadres

 dhr. B.J. Kors
 Verpleeghuis Het Wiedenbroek
 Wiedenbroeksingel 4, 7481 BT Haaksbergen
 Telefoon: 053-5734444

Beschrijving van het project

 Het project is gericht op het realiseren van individueel gerichte (bewoners-gerichte) geïntegreerde multidisciplinaire zorg.
 Dit probeert men te bereiken door middel van:

- de scheiding van inhoudelijke en procesmatige (organisatorische) zorgverantwoordelijkheid;
- het aanstellen van zorgplancoördinatoren;
- zorg baseren op de zorgtheorie D. Orem;
- het invoeren van een nieuw multidisciplinair zorgplan.

Praktische informatie

 Doelgroepen: somatische patiënten, psychogeriatrische patiënten, jongere patiënten, dagbehandelingsbezoekers
 Locatie: Haaksbergen
 Startdatum: april 1996

Participant

- Verpleeghuis Het Wiedenbroek

Netwerk geriatrie

Contactadres
dhr. J.C. Gerritsen
ARGO
Postbus 4073, 9701 EB Groningen
Telefoon: 050-3636277

Beschrijving van het project
Het project is gericht op het realiseren van een netwerk geriatrie dat kan rekenen op een draagvlak.
Doelstellingen van het netwerk:
– vroegtijdige signalering;
– deskundigheidsbevordering;
– transmurale zorgconsultatie;
– samenhangende benadering van een complexe problematiek.
Realisatie geschiedt door:
– werkgroepen per adherentiegebied ziekenhuis;
– provinciale stuurgroep;
– inhoudelijk kader ontwikkeld met het veld;
– protocollering werkwijze.

Praktische informatie
Doelgroep: geriatriische patiënten
Locatie: Friesland
Startdatum: juni 1996

Participanten
– Ziekenhuizen
– Verpleeghuizen
– GGZ
– Verzorgingshuizen

- Thuiszorg
- Ouderenorganisaties
- Provincie Friesland
- Huisartsen

Regionale zorgvisie ouderen

Contactadres

mevr. A.A.C. Hommel
Unie KBO
Oranje Nassaulaan 1, 5211 AR Den Bosch
Telefoon: 073-6123475

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- versterking van de positie van oudere zorgvragers in de regionale ouderenzorg door ondersteuning van de ontwikkeling van ‘zorgvisies ouderen’;
- impuls geven aan de regionalisering van de ouderenorganisaties.

De ANBO, PCOB en Unie KBO vormen in het eerste projectjaar in zes proefgebieden werkgroepen van kaderleden die een raamwerk zorgvisie ontwikkelen, methodische handreikingen opstellen en die uiteindelijk voor hun eigen regio een Zorgvisie ouderen maken. Tevens wordt een cursus ‘ouderen en zorgvisie’ ontwikkeld. Projectmedewerkers begeleiden dit traject en zorgen voor de afwerking van de eindproducten. In het tweede projectjaar wordt in twaalf zorgregio’s geëxperimenteerd met de ontwikkelde instrumenten. Met trajectbegeleiding van projectmedewerkers worden twaalf regionale zorgvisies ontwikkeld met gebruikmaking van de eerder ontwikkelde instrumenten. Na de experimenteerfase zal het project in twee jaar geïmplementeerd worden in de drie ouderenorganisaties.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen/leden van ouderenbonden

Locaties: eerste jaar: Friesland, Twente, Zuidoost-Utrecht, Zuidoost-Brabant, Haaglanden, Zuid-Kennemerland;

tweede jaar: Drenthe, Flevoland, Zeeland, Noord-Limburg, IJssel-Vecht, Apeldoorn e.o., Achterhoek, Zaanstreek/Waterland, Midden-Kennemerland, Amsterdam

Startdatum: september 1995

Participanten

- Unie KBO
- ANBO
- PCOB
- LOBB/NVBV
- NP/CF

Publicaties

- J. van Ganzewinkel, *Inspraak kost tijd*, Info-bundel I, 1996.
- A. Hommel, J. Duisterwinkel, G. Delahaije, ‘Regionale zorgvisie ouderen’, *Handboek Lokaal Ouderenwerk*, 61/15-61/24, De Tijdstroom, 1996.
- A. Hommel, G. Delahaije, J. Duisterwinkel, ‘Ouderen ontwikkelen zorgvisie; regionale werkgroepen aan de slag’, *Senior*, nr. 1/2, 1996, pp. 18-20.
- ‘Ouderen ontwikkelen eigen zorgvisie’, *NP/CF Journaal*, 1995, november.
- Ch. Wollaert, ‘Regionale zorgvisie: zorgenkindje in de regio. Compromis regiovisie zwakt aanbodsturing af’, *Leeftijd*, 1, pp. 24-26.

Wijksteunpunten

Contactadres

mevr. M. Sijen-Dierks
SWL, afdeling ouderenwerk
Postbus 30058, 6370 KB Landgraaf
Telefoon: 045-5323636

Beschrijving van het project

Het doel van het project is afstemming van zorg en dienstverlening, met een lichte structuur, dicht bij de bewoner, waarbij het mogelijk wordt dat niet alleen licht-hulpbehoevende ouderen in het betreffende complex kunnen blijven wonen, maar ook intensievere en langduriger thuiszorg mogelijk is. Dit probeert men te bereiken door een netwerk te vormen waarin wijkverpleging, gezinszorg, woningvereniging en de huismeester/buurtconciërge nauw contact onderhouden met (de vertegenwoordigers van) de bewoners. De bewoners worden ondersteund door een ouderenwerker.

Praktische informatie

Doelgroep: zelfstandig wonende ouderen met hulpvraag
Locatie: woningcomplexen in Landgraaf
Startdatum: september 1995

Participanten

- SWL, afdeling ouderenwerk
- Gezinszorg
- Groene Kruis
- Woningvereniging
- Bewoners

Gastendag thuiszorg

Contactadres

mevr. M. Wiersema
StiZo
Postbus 37, 9628 ZG Siddeburen
Telefoon: 0598-421339

Beschrijving van het project

Het project dagverzorging (gastendag) is een initiatief van de StiZo. Het biedt aan ouderen de mogelijkheid één of meerdere dagdelen per week ‘gast’ te zijn in het woonzorgcentrum ’t Olderloug te Slochteren. Het doel hiervan is het bevorderen van de zelfredzaamheid, de mobiliteit en het gevoel van eigenwaarde, waardoor de cliënt zolang mogelijk greep op zijn leven houdt. Het project richt zich op ouderen die op grond van fysieke en sociale omstandigheden door de thuiszorg geïndiceerd worden voor dagverzorging.

Dit wil men bereiken door:

- een sociaal veilige omgeving te creëren;
- een appèl te doen op de (rest)capaciteiten van de cliënt;
- ontspanningsactiviteiten aan te bieden;
- het aanbieden van vormen van realiteits- en oriëntatietrainingen.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met een indicatie voor dagverzorging
Locatie: gemeente Slochteren
Startdatum: augustus 1994

Participanten

- Kruisorganisatie
- Verzorgingshuis
- Huisartsen

Dagcentrum voor ouderen

Contactadres

dhr. C.J. Gans
Stichting Welzijn Ouderen
Postbus 2, 7876 ZG Valthermond
Telefoon: 0599-661455

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is ouderen, die in een sociaal isolement zijn geraakt, te resocialiseren.
Hiervoor wordt dagopvang georganiseerd (1 maal per week, vanaf november 2 maal per week) in een omgeving waarin veel maatschappelijke participatie mogelijk is. Tevens biedt men een trainingscentrum voor ouderen om weer met de omgeving te leren omgaan (zelf koken, zelf boodschappen doen, weer contacten leggen met burens en familie).

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen die in een sociaal isolement verkeren
Locatie: Valthermond (gemeente Odoorn)
Startdatum: november 1995

Participanten

- Stichting Welzijn Odoorn
- Stichting Ouderenwerk Odoorn
- Woon- en zorgcentrum De Paasbergen
- RIAGG
- Gemeente Odoorn

Transmurale zorg

Contactadres

mevr. G. ’s Graeuwen
PCSO/Zorgcentrum Atrium
Karel Doormanstraat 343, 3012 GH Rotterdam
Telefoon: 010-4120524

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- garant staan voor het totale welzijn van de ouderen (vangnet, overbrugging, zorggarantie);
- zodanig de zorg- en dienstverlening organiseren dat maximale zorg- en dienstverlening op maat en substitutie ontstaat;
- het opbouwen en bieden van een sociale zorgstructuur in het wooncentrum in relatie met de omgeving.

De werkwijze is als volgt:

- afspraken met thuiszorg en ouderenwerk over gewenste producten (comple- mentair) en afstemming;
- activiteiten ontwikkelen, ongestructureerd/gestructureerd en individueel of collectief, op basis van interviews onder alle bewoners;
- uitputtend inzetten van menskracht en creativiteit (waaronder vrijwilligers) om thuiswonen menswaardig en aangenaam te maken.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen
Locatie: Rotterdam, serviceflat Dijckhove
Startdatum: oktober 1995

Participanten

- Zorgcentrum Atrium
- Ouderenwerk
- Stichting Thuiszorg Rotterdam

Ergotherapie eerste lijn

Contactadres

dhr. J.C.L. Neyens
De Riethorst, Centrum voor wonen, zorg en behandeling
Venestraat 28, 4931 BP Geertruidenberg
Telefoon: 0162-513555

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het bevorderen van een zo optimaal mogelijk zelfstandig functioneren in het eigen woon- en leefniveau van ouderen, waar- door:

- opname in een ziekenhuis of verpleeghuis voorkomen of uitgesteld kan worden;
- ontslag uit ziekenhuis, verpleeghuis of dagbehandeling eerder plaats kan vinden.

Realisering geschiedt door het bieden van ergotherapie vanuit het verpleeghuis in het eigen woon- en leefmilieu van ouderen.

Praktische informatie

Doelgroepen: hulpbehoevende ouderen thuis of in verzorgingshuis, ouderen die zelfstandigheid verliezen met betrekking tot ADL
Locaties: Geertruidenberg, Raamsdonk, Raamsdonksveer, Hank, Dussen, Oos- terhout, Made, Drimmelen, Waspik
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Verpleeghuis De Riethorst
- VGZ

Samen thuis zorgen

Contactadres

mevr. H.J.P. Jansen
Zorgoverleg Amersfoort
Van Randwijcklaan 22, 3814 AL Amersfoort
Telefoon: 033-4722286

Beschrijving van het project

- De doelstellingen van het project zijn:
- het begeleiden van WBO-geïndiceerden die op de wachtlijst staan, om zo een zo adequaat mogelijke zorg en ondersteuning (binnen de reguliere kaders) tijdens de wachtlijstperiode te realiseren;
 - helderheid scheppen voor de cliënt en het voorkomen van herhaling van vragen. Men wil dit op de volgende wijze bereiken:
 - het te bieden zorgaanbod wordt in overleg met de oudere samengesteld door een zorgcoördinator. Deze blijft het aanspreekpunt voor de oudere;
 - afstemming van intake/indicatiestelling bij verschillende zorgaanbieders;
 - garanderen van afgesproken zorg;
 - overleg tussen betrokken organisaties: kruiswerk, thuiszorg, verzorgingshuizen en de indicatiecommissie.

Praktische informatie

Doelgroep: WBO-geïndiceerden
Locatie: Amersfoort (vier wijken)
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Stichting Kruiswerk Noordoost-Utrecht
- Stichting Thuiszorg en Maatschappelijke Dienstverlening N.O.-Utrecht
- Vereniging Directiebestuur Verzorgingshuizen Eemland
- Verzorgingshuis De Liendert

- Verzorgingshuis St. Pieters en Blokland Gasthuis
- Verzorgingshuis Bloemendal
- Indicatiecommissie Gewest Eemland

Publicatie

‘Samen Thuis Zorgen; een proefproject voor WBO-geïndiceerde ouderen op de wachtlijst’, *Tijdschrift voor Verzorging en Beheer*; 1996, juni.

Functiegericht aanbod verpleeghuiszorg

Contactadres

mevr. M. Gitzels
Zorgcentrum Sint Jacob
Plantage Middenlaan 52, 1018 DH Amsterdam
Telefoon: 020-6254962

Beschrijving van het project

De doelstelling is het bieden van aanvullende zorg voor ouderen in de thuissituatie, waardoor de doelgroep langer thuis kan blijven, zorgproblemen vroegtijdig gesignaleerd worden en een definitieve opname in een intramurale setting voorkomen kan worden.

Realisering geschiedt door een aanvullend aanbod voor ouderen en diens hulpverlener:

- consulten met deskundigen uit het verpleeghuis;
- behandeling doelgroep thuis;
- uitleen van verpleegartikelen;
- advies-, behandel- en facilitaire functie in de vorm van tijdelijke opname verpleeghuis (short-stay bedden, per maart 1997).

Er wordt nauw samengewerkt met de huisarts.

Praktische informatie

Doelgroepen: verpleeghuisgeïndiceerden, ouderen met complexe zorgproblematiek thuis

Locatie: Amsterdam, Centrum/Oud-West

Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Zorgcentrum Sint Jacob
- Blankenberg Stichting
- Huisartsen
- Tot en Met
- R.K. Zorgcentrum Bernardus (verzorgings- en verpleeghuis)

AMBU-voorziening

Contactadres

dhr. R.W. Suijkerbuijk
Verpleeghuis Casa Bonita
Anklaarseweg 91, 7316 MC Apeldoorn
Telefoon: 055-5213491

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is handreikingen te bieden aan de wens van ouderen om zo lang mogelijk in hun thuissituatie te kunnen verblijven. Handreikingen in de zin van het vergroten van de draagkracht van de mantelzorgers, door het bieden van een tijdelijk alternatief, alsmede het verbeteren van de mogelijkheden (de conditie) van de cliënten door middel van het aanbieden van observatie/diagnostiecfaciliteiten aan professionals. Door het anders gebruiken van de klinische opnamecapaciteit wordt verwacht dat in een aantal gevallen een definitieve opname wordt uitgesteld. En wellicht leidt uitstel in sommige gevallen tot afstel. Met andere woorden, door het aanbieden van een meer flexibel, meer gedifferentieerd zorgaanbod wordt verwacht dat de effectiviteit van dit zorgaanbod wordt vergroot. Realisering geschiedt door het aanbieden van bedden­capaciteit voor kortduren­de opnames niet zijnde reactiverings- en revalidatieopnames. Gedacht moet hierbij worden aan interval/vakantie, observatie/diagnostiek, patiëntgebonden dan wel omgevingsgebonden crisis en de uitbehandelde ziekenhuispatiënt.

Praktische informatie

Doelgroep: verpleeghuisgeïndiceerden
Locatie: Oost-Veluwe
Startdatum: maart 1996

Participanten

- Verpleeghuis Casa Bonita

- Huisartsvereniging
- Thuiszorgorganisatie
- RIAGG
- Cliëntenorganisatie

Partnerwoningen

Contactadres
dhr. C.G.M. Verwijst
Verpleeghuis Aeneas
Zaart 35, 4819 ED Breda
Telefoon: 076-5277600

Beschrijving van het project
Het doel van het project is het mogelijk maken om aan verpleeghuisgeïndiceerden in de eigen (thuis)woning 24-uursverpleeghuiszorggarantie te bieden, waardoor ze met hun partner zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven wonen.
Realisering geschiedt door:

- aanvullende hulpverlening op de mogelijkheden en individuele behoefte van de patiënt;
- partner is actief medeverzorger;
- individueel zorgplan;
- multidisciplinaire zorg, regie verpleeghuisarts;
- praktische zorgverlening in de woning, therapieën in het verpleeghuis.

Praktische informatie
Doelgroep: thuiswonende somatisch verpleeghuisgeïndiceerden met partner
Locatie: Breda e.o.
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Verpleeghuis Aeneas
- Algemeen woningbeheer Breda
- OZ-zorgverzekeraar
- Thuiszorg

Verpleeghuis thuis

Contactadres
mevr. S. Horree
Verpleeghuis Overduin
Nachtegaallaan 5, 2225 SX Katwijk
Telefoon: 071-4056159

Beschrijving van het project
Het doel van het project is om aan 15 ouderen met een verpleeghuisindicatie (psychogeriatrisch of somatisch) in de thuissituatie die zorg te leveren die zij nodig hebben om te kunnen functioneren.
Realisering geschiedt door:
– op basis van het zorgplan 24-uurszorg te leveren;
– het toezien op verloop van de zorg en behandeling door verpleeghuisarts en zorgcoördinator; zij stellen in samenspraak met betrokkenen het zorgplan eventueel bij.

Praktische informatie
Doelgroepen: chronisch somatische patiënten met verpleeghuisindicatie, psychogeriatrische patiënten met verpleeghuisindicatie
Locatie: Leiden (Noord)
Startdatum: mei 1996

- Participanten
- Thuiszorg Groot Rijnland
 - Ouderenwerk Leiden
 - Verpleeghuis Overduin
 - Districts Huisartsen Vereniging
 - Indicatiecommissie

Substitutie verpleeghuiszorg

Contactadres
dhr. W.L.M. Claessens
Martinushof in Tegelen
p/a Professor Dubois Stichting
Postbus 694, 5900 AR Venlo
Telefoon: 077-3739222

Beschrijving van het project
Het doel van dit project is het bieden van advisering en ondersteuning van de paters en broeders in hun zorg voor de ouderen, zodat zij in het klooster kunnen blijven wonen.
Realisering geschiedt doordat via screenings indicaties worden vastgesteld, hulpvragen worden vertaald in zorgplannen en het zorgaanbod via het cyclische zorgproces in gang wordt gezet. Een multidisciplinair team, bestaande uit het verzorgend team van het klooster, de huisarts en de volgens de zorgplannen noodzakelijke deskundigen uit het verpleeghuis regelen de dagelijkse hulpverlening.

Praktische informatie
Doelgroepen: AWBZ-geïndiceerden, WBO-geïndiceerden
Locatie: Steyl
Startdatum: januari 1996

- Participanten*
- Professor Dubois Stichting
 - Klooster St. Michael
 - Huisartsen Steyl

Verplegen en verzorgen op maat in de thuissituatie

Contactadres

dhr. P.H.T. Megens
Professor Dubois Stichting
Auxiliatrixweg 35, 5915 PN Venlo
Telefoon: 077-3559520

Beschrijving van het project

Het project is erop gericht om ouderen en chronisch zieken met een indicatie voor de functionele verstrekking ‘verplegen en verzorgen’ (verpleeghuiszorg) langer thuis of in het verzorgingshuis te laten blijven wonen, terwijl zij een zorgaanbod krijgen dat aansluit op hun hulpvraag. Het gaat steeds om samengestelde complexe problematiek.

Hiertoe wordt de hulpvraag geïnventariseerd en bij behoefte aan de verstrekking ‘verplegen en verzorgen’ een zorgplan opgesteld onder eindverantwoording van de verpleeghuisarts. In dit zorgplan wordt vastgesteld door welke deskundige(n) uit welke organisatie(s) gedurende hoeveel tijdseenheden zorg wordt aangeboden. Tevens wordt een zorgcoördinator aangewezen en worden evaluatiedata afgesproken.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouderen met indicatie voor verpleging en verzorging, chronisch zieken

Locaties: Arcen, Velden, Beesel, Belfeld, Kessel, Maasbree, Tegelen, Venlo

Startdatum: januari 1996

Participanten

- Professor Dubois Stichting
- Stichting Thuiszorg Noord-Limburg

- Stichting Groene Kruis
- Thuiszorgorganisatie N.T.N.
- Stichting Drielanden Thuiszorg
- STAT-uitzendbureau

Acute opnamecapaciteit somatiek eerste lijn

Contactadres

dhr. P.E. Kappelhof
Stichting Zuydtwijck
A. Noorderwierlaan 50, 2324 KS Leiden
Telefoon: 071-5769300

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is een acute opname te realiseren bij een vastgelopen thuissituatie in de eerste lijn.

Realisering geschiedt door het aanbieden van 6 plaatsen op een somatische afdeling.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende ouderen met een somatische verpleeghuisindicatie

Locatie: Zuid-Holland

Startdatum: november 1995

Participanten

- Stichting Zuydtwijck
- Zorgverzekeraar
- Huisartsen Leiden e.o.
- Indicatiecommissie Gemeente Leiden
- Verpleeghuizen in Leiden

PG-team

Contactadres

dhr. D. Verburg
RIAGG Westelijk Utrecht
Nieuwe Houtenseweg 2, 3524 SH Utrecht
Telefoon: 030-2809362

Beschrijving van het project

Het doel van het project is coördinatie van de zorgverlening rondom psycho-geriatrische patiënten zodanig dat deze zolang mogelijk op een verantwoorde manier thuis kunnen blijven wonen. Anderzijds is het doel de beschikbare plaatsen zo eerlijk mogelijk te verdelen.
Realisering geschiedt door het houden van een coördinerende vergadering van vertegenwoordigers van de thuiszorg, de verpleeghuizen, de RIAGG-ouderen en de indicatiecommissie eens per twee weken. Hierin wordt het beleid gecoördineerd en een casemanager benoemd.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten
Locaties: Breukelen, Maarssen, Groenekan, Hollandsche Rading, Abcoude, Kockengen, Amstelhoek, Baambrugge, Nieuwersluis, Tienhoven, Vreeland, Westbroek, Mijdrecht, Wilnis, Vinkeveen, Nieuwer ter Aa
Startdatum: februari 1996

Participanten

- RIAGG Westelijk Utrecht
- Verpleeghuis Snavelenburg
- Verpleeghuis Maria-oord
- Indicatiecommissie Noordwest-Utrecht
- Thuiszorginstelling Weidesticht

Polikliniekfunctie psychogeriatrische patiënten

Contactadres

dhr. F.A. van Es
Verpleeghuis en reactiveringscentrum Nieuw Vrijthof
Postbus 94, 4000 AB Tiel
Telefoon: 0344-671311

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is de realisatie van een poliklinische functie voor patiënten met psychogeriatrische functiestoornissen in een samenwerkingsverband met het ziekenhuis Rivierenland.

Men wil dit bereiken door één keer per twee weken een poliklinische voorziening met een verpleeghuisarts, een psychiater en een neuroloog op te starten en door gebruik te maken van de mogelijkheden van ziekenhuis en verpleeghuis.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met psychogeriatrische functiestoornissen
Locatie: West-Betuwe
Startdatum: april 1996

Participanten

- Verpleeghuis en reactiveringscentrum Nieuw Vrijthof
- Ziekenhuis Rivierenland

Video-interactie-begeleiding

Contactadres

mevr. M. Weterings
Kruiswerk West-Brabant
Postbus 1116, 4700 BC Roosendaal
Telefoon: 0165-560200

Beschrijving van het project

Doel van het project is het verbeteren van de deskundigheid van betrokken zorgverleners (mantelzorg én professionals), zodat zij beter met psychogeriatrische ouderen in de thuissituatie om kunnen gaan en overbelasting wordt voorkomen.
Hiertoe worden binnen iedere deelnemende organisatie één of meer zorgverleners getraind in Video-Interactie-Begeleiding. Zij gaan dan mantelzorgers en professionals ondersteunen, door gebruik te maken van video-interactie-begeleiding.

Praktische informatie

Doelgroepen: mantelzorgers van dementerenden, hulpverleners voor dementerenden
Locaties: Roosendaal, Zevenbergen
Startdatum: december 1995

Participanten

- RIAGG Roosendaal
- Verpleeghuizen Charitas
- Gasthuis St. Joseph
- Stichting Gezins- en Bejaardenverzorging Roosendaal
- Kruiswerk West-Brabant

Publicatie

H. Stoop, *Video-interactie-begeleiding in ontwikkeling. Eerste tussenrapportage*, Tilburg: BOZ, 1996.

Aanvullende verpleeghuiszorg thuis

Contactadres

dhr. C. Goedhart
Verpleeghuis Pniël
Oude Dijk 15, 3062 AB Rotterdam
Telefoon: 010-4526055

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is in nauwe samenwerking met eerste lijn (Stichting Thuiszorg Rotterdam) en RIAGG aanbieden van aanvullende verpleeghuiszorg in de thuissituatie zowel in de wijk als in de servicecomplexen met als doel begeleiding en ondersteuning van bewoners met psychogeriatrische problematiek en hun sociale netwerk (mantelzorg) om daarmee opname in een intramurale voorziening te voorkomen of uit te stellen.

Realisering geschiedt door:

- het aanbieden/inzetten van verpleeghuisdisciplines (met name activiteitenbegeleiding en ergotherapie) in de thuissituatie. De activiteitenbegeleider begeleidt cliënt en mantelzorg bij opzetten/handhaven zinvolle daginvulling c.q. structuur, de ergotherapeut biedt hulp bij ADL-problemen, de psycholoog biedt begeleiding bij acceptatieproblemen;
- het bieden van gestructureerde opvang conform dagbehandeling echter ter plekke in de grotere servicecomplexen in de wijk;
- combinatie van beide activiteiten, genoemd hierboven.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten
Locatie: Rotterdam, Kralingen en Crooswijk
Startdatum: september 1996

Participanten

- Stichting Thuiszorg Rotterdam
- RIAGG RNO Rotterdam
- Verpleeghuis Pniël

Verpleeghuiszorg thuis

Contactadres

mevr. M. Horsman
Geriatrisch Centrum Breede Vliet
Schakelweg 162, 3192 JP Hoogvliet
Telefoon: 010-4383344

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het bieden van aanvullende verpleeghuiszorg aan cliënten met een verpleeghuisindicatie zodat zij zo lang als zij dat wensen thuis kunnen wonen. De verpleeghuiszorg thuis wordt naast de reguliere eerstelijnszorg geboden.

Realisering geschiedt door:

- multidisciplinair overleg;
- zorgdossier multidisciplinair;
- bezoeken aan huis door verpleeghuisarts, psycholoog, activiteitenbegeleider;
- samenwerken met gezinszorg, kruiswerk en RIAGG;
- deskundigheidsbevordering vanuit het verpleeghuis;
- voorlichting aan huisartsen.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische ouderen met verpleeghuisindicatie
Locatie: Spijkenisse
Startdatum: juli 1996

Participanten

- Geriatrisch Centrum Breede Vliet
- RIAGG
- Gezinszorg
- Kruiswerk

Bijzondere zorg

Contactadres

mevr. A.M.M. Melgers
Verpleeghuis Zevenaar
Postbus 9000, 6900 GA Zevenaar
Telefoon: 0316-599742

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is om 24 uur per dag zorg op maat te bieden aan cliënten met een somatische of psychogeriatrische verpleeghuisindicatie zoals:

- cliënten die het acuut niet meer redden, door het wegvallen van de thuis- en mantelzorgers;
- een crisissituatie van de cliënt zelf;
- preventieve, intermitterende opnames;
- opvang, waardoor ziekenhuispatiënten sneller ontslagen worden;
- tijdelijke hulp als overbruggingsopname.

Realisatie geschiedt door:

- een flexibele werkwijze van personeel en diensten;
- goede contacten met de indicatiecommissie, ziekenhuis, thuiszorg en verzorgingshuizen;
- goede samenwerking door een wekelijks multidisciplinair overleg;
- door de cliënten zowel individueel als in groepsverband gebruik te laten maken van alle activiteiten die in het verpleeghuis en/of dagbehandeling geboden worden.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met psychogeriatrische of somatische indicatie
Locatie: De Liemers (gemeente Bergh en Wehl)
Startdatum: april 1995

Participant

- Verpleeghuis Zevenaar

Gespecialiseerde dagverzorging

Contactadres

mevr. M. Gitzels
Zorgcentrum Sint Jacob
Plantage Middenlaan 52, 1018 DH Amsterdam
Telefoon: 020-6254962

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het bieden van verzorging, begeleiding en structuur aan de doelgroep ouderen met gedragsstoornissen in een herkenbare en veilige omgeving en het ondersteunen van de thuisverzorgers van de desbetreffende doelgroep om zodoende het thuismilieu te ontlasten.
Hiertoe wordt ondersteuning aan de mantelzorgers (thuisverzorgers) geboden in de vorm van:

- advies voor het omgaan met gedragsstoornissen;
- informatie over de oorzaak van het gedrag;
- nauwe samenwerking met professionele hulpverleners in de thuissituatie.

Ondersteuning aan de doelgroep wordt geboden door middel van:

- het opstellen van een individueel zorgplan;
- het werken met een programma van individuele en groepsgerichte activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroepen: ouderen met psychogeriatrische problemen, psychiatrische patiënten, ouderen met psychosociale problemen
Locaties: Amsterdam Centrum, Amsterdam Oud-West, Amsterdam-Oost
Startdatum: augustus 1996

Participanten

- RIAGG’s
- Thuiszorgorganisatie STA
- Psychiatrisch ziekenhuis
- Zorgcentrum Sint Jacob (verpleeg- en verzorgingshuis)

Buitenverblijf ’t Koetshuis

Contactadres

dhr. drs. R.G. Bons
Verpleeghuis Krönnenzommer
Sanatoriumlaan 20, 7447 PK Hellendoorn
Telefoon: 0548-688000

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is de dagelijkse gang van zaken doorbreken voor zowel de bewoner als het personeel.
Hiertoe is het buitenverblijf ’t Koetshuis ingericht als dagactiviteitencentrum voor bewoners van het verpleeghuis.
De mogelijkheden zijn:

- ontmoeting rond een thema;
- met een kleine groep mensen samen zijn;
- aangepast tuinieren;
- verzorgen van de aanwezige dieren;
- vakantieverblijf voor een groepje bewoners.

‘Even wat anders dan het verpleeghuis’ is het motto.

Praktische informatie

Doelgroepen: psychogeriatrische patiënten, Korsakov-patiënten, thuiswonende psychogeriatrische patiënten
Locatie: Hellendoorn
Startdatum: mei 1996

Participant

- Verpleeghuis Krönnenzommer

Flexibele openstelling dagbehandeling

Contactadres

mevr. L.S. Baboelal-Thakoer
Verpleeghuis De Lozerhof
Randveen 64, 2544 RP Den Haag
Telefoon: 070-3299050

Beschrijving van het project

Het doel van het project is door middel van een flexibele openstelling van 8.00-22.00 uur beter te kunnen inspelen op individuele zorgvragen van bezoekers teneinde thuis wonen zo lang mogelijk te kunnen realiseren.
Realisering geschiedt door het bieden van een middag- en dagprogramma naast de reguliere dagprogramma's.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten
Locatie: Den Haag
Startdatum: september 1996

Participanten

- Verpleeghuis De Lozerhof
- RIAGG Zuidhage
- RIAGG Noordhage
- Stichting Thuiszorg Den Haag

Dagbehandeling in het weekend

Contactadres

dhr. H. Boeve
Verpleeghuis De Egmontshof
Frans Halsstraat 1, 3262 HD Oud-Beyerland
Telefoon: 0186-615100

Beschrijving van het project

Het doel is behandeling/opvang aan cliënten met een dementieel beeld te leveren en hierdoor uitstel van verpleeghuisopname te realiseren.
Realisering geschiedt door het bieden van activiteiten, structuur en zo nodig behandeling door verpleging/activiteitenbegeleiding en medisch/paramedische disciplines.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een dementieel beeld
Locatie: De Hoekse Waard
Startdatum: mei 1996

Participant

- Verpleeghuis De Egmontshof

Jong-dementerenden

Contactadres

 dhr. P.C. Muis
 Geriatrisch centrum en verpleeghuis Antonius Binnenweg
 Nieuwe Binnenweg 33, 3014 GC Rotterdam
 Telefoon: 010-2412900

Beschrijving van het project

 Het project is gericht op het ontwikkelen van specifieke zorg voor jong-dementerenden.
 Hiertoe heeft een werkgroep een notitie opgesteld met daaraan gekoppeld een stappenplan:

- specifieke activiteiten voor jong-dementerenden;
- het opzetten van een kort scholingsprogramma voor het personeel van de dagbehandeling;
- samenwerking met de RIAGG’s in Rotterdam met betrekking tot doorverwijzing en gemeenschappelijke activiteiten;
- het inzetten van deskundigen van Antonius Binnenweg in de thuissituatie;
- het ontwikkelen van vervoersbeleid ten aanzien van patiënten die van buiten het vervoersgebied van Antonius Binnenweg komen;
- het opstellen van een folder over de mogelijkheden van Antonius Binnenweg met betrekking tot opvang en begeleiding van jong-dementerenden.

Praktische informatie

 Doelgroep: jong-dementerenden
 Locaties: Rotterdam en omgeving, regio Maasoever
 Startdatum: juni 1995

Participanten

- RIAGG Rijnmond Noord-West
- Geriatrisch centrum en verpleeghuis Antonius Binnenweg

Waak- en slaaptijden in het verpleeghuis

Contactadres

dhr. H. Hakvoort
Verpleeghuis Den Ooiman
Groot Hagen 6, 7009 AM Doetinchem
Telefoon: 0314-326541

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het waak- en slaapritme van demente hoogbejaarden op de psychogeriatrische afdelingen zodanig te laten zijn dat er geen beperkingen zijn die ten koste gaan van een zinvolle invulling van het leven. Dit probeert men te bereiken door middel van een onderzoek waaruit dient te blijken of de genoemde signalen ook daadwerkelijk problemen opleveren, waardoor er beperkingen voor deze bewoners kunnen ontstaan.

Praktische informatie

Doelgroep: hoogbejaarde psychogeriatrische patiënten
Locatie: verpleeghuis Den Ooiman te Doetinchem
Startdatum: juni 1995

Participanten

- Hogeschool Nijmegen (begeleiding in kader van studieopdracht)
- Verpleeghuis Den Ooiman

Een nieuw zorgmodel

Contactadres

dhr. H. van de Waal
Verpleeghuizen Reggersoord/De Schiphorst
Reggersweg 1-2, 7943 KC Meppel
Telefoon: 0522-233555

Beschrijving van het project

Het doel van het project is:

- bewonersgerichtheid;
- vraaggerichte zorgverlening;
- multidisciplinariteit;
- doeltreffendheid en doelmatigheid.

Realisering geschiedt door:

- duidelijk omschreven verantwoordelijkheden en bevoegdheden toe te wijzen aan zorggebonden disciplines;
- de verschillende zorggebonden disciplines van de door hen te verlenen geïntegreerde zorg in hetzelfde dossier vast te laten leggen;
- de zorgverlening vraaggericht aan te bieden in plaats van aanbodgericht.

Praktische informatie

Doelgroepen: somatische patiënten, psychogeriatrische patiënten
Locatie: Meppel
Startdatum: september 1996

Participanten

- Verpleeghuis Reggersoord
- Verpleeghuis De Schiphorst

Belevingsgerichte zorg

Contactadres

mevr. A. Lavrijssen
Verpleeghuis Sint Barbara
Eerdse Baan 1, 5482 DA Schijndel
Telefoon: 073-5474386

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is de kwaliteit van de zorg aan psychogeriatrische bewoners te verhogen.

Realisering geschiedt door:

- bijscholen, werkoverleg, wandelgangencontact, multidisciplinair overleg, aanbod leesmateriaal, info aan ‘achterban’ etc.;
- het instellen van een multidisciplinaire werkgroep die tot taak onder andere heeft gekregen: een structuur te bedenken om BGZ in het bestaande zorgplan te integreren;
- het invoeren van een basisstructuur, dit levend te houden bij het personeel, meer bewuste begeleiding, andere omgang etc.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten
Locatie: Schijndel, verpleeghuis Sint Barbara
Startdatum: mei 1995

Participant

- Verpleeghuis Sint Barbara

Groepsvalidation

Contactadres

mevr. A. Bremer
Talmahuis
Postbus 4, 9269 ZR Veenwouden
Telefoon: 0511-472641

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het stimuleren van energie, sociale rollen, identiteit, interactie, verbaal gedrag, sociale beheersing, welzijn en geluk.

Realisering geschiedt door:

- vaste groep bewoners;
- vaste agenda van de bijeenkomst (welkom, zingen, onderwerp bespreken, drinken/eten, bewegen, afsluiten);
- vaste plaats in de cirkel van de groep;
- vaste plaats van bijeenkomst;
- beslotenheid;
- vaste groepsleider.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten
Locatie: Talmahuis te Veenwouden
Startdatum: januari 1996

Participant

- Talmahuis (verpleeghuis)

Bewonersgericht verplegen en verzorgen

Contactadres

mevr. N.P.G. Boumans
Universiteit Maastricht
Postbus 616, 6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-3881570

Beschrijving van het project

Het project beoogt door middel van systematische evaluatie inzicht te verkrijgen in de haalbaarheid van het implementeren van bewonersgericht verplegen en verzorgen in verpleeghuizen en het daadwerkelijk optreden van effecten. Dit probeert men te bereiken met behulp van een quasi-experimenteel design, grote betrokkenheid van de participerende instellingen en met aandacht voor de evaluatie van het proces van invoering van bewonersgericht verplegen.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische/somatische verpleeghuisbewoners
Locaties: Roermond, Heerlen, Almelo
Startdatum: februari 1995

- Participanten
- Verpleeghuis St. Camillus Roermond
 - V.K.H. Heerlen, Centrum voor reactivering en verpleging
 - Verpleeghuis Het Meulenbelt Almelo

Woon- en zorgcentrum Het Flierborgh

Contactadres

dhr. F. Vuurboom
Woon- en Zorgcentrum Het Flierborgh
Kosterkamp 4, 7683 VV Den Ham
Telefoon: 0546-671985

Beschrijving van het project

Doelstelling van dit project is het bieden van een geïntegreerd zorgaanbod aan zelfstandig wonende ouderen in 36 appartementen (waarvan 20 voor WBO-geïndiceerde ouderen), waardoor opname in een verzorgingshuis voorkomen of in ieder geval uitgesteld kan worden.
Dit probeert men te bereiken door middel van een 24-uurszorggarantie door samenwerking tussen thuiszorg, verzorgingshuis en verpleeghuis. Onder leiding van een zorgcoördinator functioneert een vast team van medewerkers uit zowel de thuiszorg als het verzorgingshuis.

Praktische informatie

Doelgroepen: zelfstandig wonende ouderen, WBO-geïndiceerden
Locatie: Vroomshoop, gemeente Den Ham
Startdatum: februari 1996

Participanten

- Thuiszorg Noordwest-Twente
- Verzorgingshuis Het Liefderdinck
- Verpleeghuis Krönnenzommer

Woonzorgvoorziening

Contactadres

dhr. C. Onderstal
Thuiszorg Gooi en Vechtstreek, Kantoor Bussum
Postbus 210, 1400 AE Bussum
Telefoon: 035-6930051

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het bouwen van een woonzorgvoorziening en realiseren van 30 zorgequivalentplaatsen WBO/AWBZ extramuraal in combinatie met 30 aanleunwoningen;
- het realiseren van een geïntegreerd zorgpakket op maat, bestaande uit: vrijwilligershulp, professionele thuiszorg en aanvullende zorg vanuit verpleeg- en verzorgingshuis.

Dit wil men bereiken door het instellen van een stuurgroep, waarin de gezamenlijke instellingen samenwerken, als beleidsbepalend orgaan en het instellen van een werkgroep, die de opzet van het project uitwerkt.

De plaatsing van de eerste bewoners vond plaats juli 1995.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen, deels WBO-, deels AWBZ-geïndiceerd
Locatie: Naarden
Startdatum: juli 1995

Participanten

- Stichting Zorgcentrum voor Ouderen Naarden
- Verpleeghuis Naarderheem
- Thuiszorg Gooi en Vechtstreek
- Stichting Welzijnswerk Ouderen Naarden
- Woningbouwvereniging Volksbelang
- Verzorgingshuis De Veste
- Gemeente Naarden

Beschermde woonvorm

Contactadres

mevr. J.M. Kool
Verpleeghuis Bornia Herne, MCL Ouderendivisie
Jansoniusstraat 4, 8934 BM Leeuwarden
Telefoon: 058-2883188

Beschrijving van het project

Het project is gericht op de kwaliteit van zorg en wonen voor de dementerende met zolang mogelijk behoud van het zelfstandig functioneren in een veilige omgeving.
Hiertoe is een ‘gewoon’ woonhuis ingericht voor zelfstandige bewoning door 6 psychogeriatrische ouderen. Vanuit het verpleeghuis wordt een 24-uursbegeleiding aangeboden. De Thuiszorg kan voor de ondersteuning in de huishouding zorgen en voor de noodzakelijke verpleegkundige ondersteuning kan het Kruiswerk ingeschakeld worden.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met beginnende dementie die zorg behoeven
Locatie: Leeuwarden e.o.
Startdatum: mei 1995

Participanten

- Kruiswerk
- Thuiszorg
- Verpleeghuis Bornia Herne

Publicaties

- *Senior*; 1995.
- *Verpleeghuiszorg als coproductie*: NVVZ.

Beschermd wonen

Contactadres

dhr. H.R. Meijer
Westerheem Woon- en Verzorgingscentrum
Westerheem 90, 1964 EJ Heemskerk
Telefoon: 0251-242944

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is het verhogen van de kwaliteit van leven van dementerende ouderen door:

- het bieden van een alternatieve woon-zorgvoorziening voor dementerenden;
- het voorkomen/uitstellen van verpleeghuisopname door realisatie van kleinschalige substitutie van verpleeghuiszorg;
- het stimuleren en benutten van restmogelijkheden van bewoners in een thuissituatie onder 24-uursbegeleiding, geïntegreerd in een wooncomplex voor ouderen.

Hiertoe worden binnen een complex aanleunwoningen bij Westerheem een aantal ouderen in staat gesteld een gezamenlijk huishouden te voeren, met een continue professionele begeleiding. Het verzorgingshuis levert aanvullende ondersteuning indien nodig, het verpleeghuis Heemswijk levert medische deskundigheid en de projectcoördinatie, de Thuiszorg IJmond, levert een aandeel in het personeel, het verzorgingshuis Westerheem levert een zorgcoördinator en personeel, alsmede de woonvoorziening.

Praktische informatie

Doelgroep: dementerende ouderen met verpleeghuisindicatie
Locatie: regio Midden-Kennemerland
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Verpleeghuis Heemswijk
- Verzorgingshuis Westerheem
- Thuiszorg IJmond
- RIAGG Midden-Kennemerland

De Vrolikhuizen

Contactadres

mevr. T. Simmelink
Verzorgingscentrum Flevohuis
IJburglaan 2-4, 1019 CD Amsterdam
Telefoon: 020-5607800

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van een woonvorm aan ouderen met een AWBZ-indicatie op basis van een dementieel syndroom waarbij bewoners, met toezicht en aangepaste hulp, een leven kunnen leiden dat zoveel mogelijk overeenkomt met het leven dat zij hiervoor leidden en dat zij zich wensen.

Dit tracht men te bereiken door:

- het bieden van een woonvorm en verpleeghuiszorg door middel van groepswoningen voor deze groep bewoners;
- huiselijke en herkenbare leefomgeving;
- stimuleren en activeren van aanwezige mogelijkheden door herkenbare dagelijkse activiteiten. Dit is afhankelijk van wat de bewoners kunnen en willen.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten met verpleeghuisindicatie
Locatie: Amsterdam (Oosterparkbuurt)
Startdatum: mei 1994

Participanten

- Verzorgingscentrum Flevohuis
- Kastanjehof

Beschermd wonen

Contactadres

dhr. P.J. Neven
Verpleeghuis Zuyder Waert
Postbus 108, 1700 AC Heerhugowaard
Telefoon: 072-5718133

Beschrijving van het project

Het doel van het project is om dementerenden met een verpleeghuisindicatie zolang mogelijk in hun eigen omgeving te laten. Door kleinschalige huisvesting worden zij betrokken bij de eigen huishouding.
Realisering geschiedt door het huisvesten van zes dementerenden in een woning bij het verzorgingshuis met begeleiding van één professional gedurende 24 uur.

Praktische informatie

Doelgroep: psychogeriatrische patiënten met begeleidingsbehoefte
Locaties: Noord-Kennemerland, Langedijk
Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Verpleeghuis Zuyder Waert
- Verzorgingshuis Buiten Zorg

Wonen met een +

Contactadres

dhr. C. van Teeseling
't Ronde Sant
Hugo de Groothof 1, 2984 GK Ridderkerk
Telefoon: 010-4796666

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is het bieden van wonen, ondersteuning en zorg aan ouderen, met primair een psychische en daarnaast een sociale of somatische stoornis.

Realisering geschiedt door verschillende varianten van wonen, ondersteuning, verzorging en verpleging te bieden:

- aanleunwoningen;
- beschermd wonen en ondersteuning aan ouderen met een beschermd wonen indicatie;
- beschermd wonen, ondersteuning en zorg aan ouderen met een psycho-geriatrische verpleeghuisindicatie in een open setting;
- ondersteuning en zorg aan ouderen met een psychogeriatrische verpleeghuis-indicatie in een gesloten woonsetting.

Praktische informatie

Doelgroepen: psychogeriatrisch verpleeghuisgeïndiceerden, beschermd wonen/ sociale psychiatrie-geïndiceerden

Locatie: Ridderkerk

Startdatum: oktober 1996

Participanten

- Verpleeghuis Smeetsland met dependance 't Ronde Sant
- PameijerKeerkring
- Woningbouwcorporatie Patrimonium

Tweesporenbeleid spanningsklachten

Contactadres
mevr. G.W.M. Rogge-Baas
Gezondheidscentrum Didam
Lieve Vrouweplein 12-24, 6942 BP Didam
Telefoon: 0316-224159

Beschrijving van het project
Het doel is het bieden van een effectieve, kortdurende behandeling van mensen met spanningsklachten en inzicht te verschaffen in de relatie tussen de lichamelijke klacht en psychosociale achtergronden.
De werkwijze is als volgt:
– afspraak maken met huisartsen: screening en diagnose;
– fysiotherapie werkt gericht aan inzicht;
– maatschappelijk werk werkt gericht aan psychosociale achtergronden;
– vastleggen van werkafspraken.

Praktische informatie
Doelgroep: patiënten met psychosomatische klachten
Locatie: Didam
Startdatum: juni 1995

Participanten
– Gezondheidscentrum Didam
– Fysiotherapie Didam

Psychiatrische interventie

gericht op de gezinssituatie

Contactadres

dhr. D. Wijkel
Onderzoekscentrum eerste-tweede lijn, VU Ziekenhuis
Postbus 7057, 1007 MB Amsterdam
Telefoon: 020-4443490

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is verbetering van het welbevinden en vermindering van zorgconsumptie van hoogconsumerende somatiserende patiënten. Realisatie geschiedt via een integrale aanpak; met systeemtherapeutische principes wordt de huisarts ondersteund door een extramuraal werkende psychiater en systeemtherapeut.

Praktische informatie

Doelgroep: somatiserende patiënten
Locatie: Almere
Startdatum: februari 1996

- Participanten
- Onderzoekscentrum eerste-tweede lijn
 - Gezondheidscentrum Almere
 - Vrijgevestigde psychiater
 - Systeemtherapeut

Hulpverlening aan vrouwen met een handicap

Contactadres

mevr. P. Beusekamp
RIAGG RNW
Westhavenkade 85, 3133 AV Vlaardingen
Telefoon: 010-4453442

Beschrijving van het project

Het project gehandicapte vrouwen kent de volgende doelstellingen:

- het vergroten van de fysieke toegankelijkheid van de Vlaardingse vestiging van de RIAGG Rijnmond Noord West voor gehandicapten;
- het vergroten van de psychologische toegankelijkheid van de RIAGG in het algemeen en de afdeling VHV in het bijzonder, voor gehandicapte vrouwen;
- het ontwikkelen, aanbieden en overdragen van een specifiek therapieaanbod voor gehandicapte vrouwen;
- het vergroten van de deskundigheid op het gebied van de hulpverlening aan gehandicapte vrouwen.

Het project zal zich bezighouden met de volgende activiteiten:

- het vergroten van de fysieke toegankelijkheid van de RIAGG;
- het vergroten van de psychologische toegankelijkheid van de RIAGG;
- het ontwikkelen, aanbieden en overdragen van een specifiek op de doelgroep gericht hulpaanbod;
- kennis- en methodiekoverdracht.

Praktische informatie

Doelgroep: gehandicapte vrouwen met hierdoor psychosociale klachten
Locaties: regio Rijnmond Noord West: Hoek van Holland, Maassluis, Vlaardingen, Schiedam, Rotterdam
Startdatum: juni 1996

Participant

- RIAGG RNW

Baby-project

Contactadres

dhr. B.R. van Berkel
MKD De Molenhorst
Orinocodreef 21, 3563 ST Utrecht
Telefoon: 030-2734935

Beschrijving van het project

Doel van het project is het voorkomen van dreigende hechtingsstoornissen bij zeer jonge kinderen.

Het aanbod is intensief ambulant en bestaat uit drie hoofdonderdelen:

- diagnostiek:
 - analyse van de voorgeschiedenis van het kind;
 - analyse van het ontwikkelingsniveau van het kind;
 - analyse van de interactie tussen ouders en kind;
 - analyse van het gezinssysteem.
- behandeling:
 - medische begeleiding door verpleegkundige;
 - oefentherapie met moeder en kind gericht op lichamelijke aansluiting en stimulering van de motorische ontwikkeling;
 - logopedie gericht op de preverbale voorwaarden;
 - intensieve maatschappelijke werkbegeleiding van het gezin;
 - video-hometraining gericht op het verstaan van de signalen van het kind en het beantwoorden van die signalen.
- integratie: erop toezien dat deze behandeling en die van externe behandelaars op elkaar afgestemd worden en blijven.

Praktische informatie

Doelgroep: baby’s en hun ouders
Locatie: gezondheidsregio Utrecht
Startdatum: april 1995

Participant

- MKD De Molenhorst

Publicatie

Folder: Het baby-project: Intensieve ambulante behandeling van baby’s en hun ouders: MKD De Molenhorst.

Nazorg dagbehandeling

Contactadres
mevr. C.E.J. Pontier
Stichting BGO – MKD Giezenhoove
Heerlerbaan 142, 6418 CJ Heerlen
Telefoon: 045-5415151

Beschrijving van het project
Doelstelling van het project is het ontwikkelen van een nazorgaanbod aan ouders van kinderen die de behandeling in MKD en Boddaert hebben beëindigd. Het aanbod is gericht op het bestendigen van de veranderingsprocessen in het gezin. Daarnaast kan nazorg een signalerende functie hebben, gericht op eventuele overdracht naar andere vormen van hulpverlening.
Realisatie geschiedt door:
– onderzoek doen bij ouders van ontslagen kinderen naar behoefte aan en vorm van nazorg;
– starten met nazorg in de vorm van thuisbegeleiding door groepsleiding.

Praktische informatie
Doelgroep: kinderen met ontwikkelings- en psychosociale problemen en hun ouders
Locatie: oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: september 1996

Participant
– Stichting BGO – MKD Giezenhoove

Intensieve ambulante jeugdzorg

Contactadres

dhr. G. Boekhout van Solinge
Stichting Boschhuis
Postbus 145, 8200 AC Lelystad
Telefoon: 0320-227774

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het bieden van intensieve ambulante hulp aan gezinnen met kinderen van 0-12 jaar met complexe problematiek, waarbij multidisciplinaire diagnostiek en behandeling ingezet dienen te worden in de provincie Flevoland.

Realisatie geschiedt door de inzet van twee ambulante teams, multidisciplinair samengesteld, die een flexibel in te zetten intensief hulpaanbod dichtbij huis en op maat leveren. Een ambulante team bestaat uit:

- maatschappelijk werkende;
- video-hometrainer;
- gedragswetenschapper;
- uitbreiding zo nodig met individuele (kind)behandelaars (orthopedagoog, logopediste, fysiotherapeute).

Praktische informatie

Doelgroep: 0-12 jarigen met psychosociaal-medische problematiek
Locaties: Almere e.o., Lelystad e.o.
Startdatum: augustus 1996

Participant

- Stichting Boschhuis

Forensisch jeugdpsychiatrische dagbehandeling

Contactadres
dhr. A.A.J. Bartels
Paedologisch Instituut Amsterdam
Postbus 303, 1115 ZG Duivendrecht
Telefoon: 020-6982131

Beschrijving van het project
Het project beoogt:

- vermindering psychopathologie van de patiënten;
- vergroting van de sociale en relationele competentie en psychosociaal functioneren;
- vermindering recidive ten aanzien van heropname, delicten en druggebruik.

Realisering geschiedt door een programma van circa 6 maanden met individuele en groepstherapie, gedragstherapie, systeemtherapie, farmacotherapie, arbeids- en beroepskeuze, voorbereidende activiteiten, sport en voorbereiding op de nazorg.

Praktische informatie
Doelgroep: jeugdigen met psychosociale problematiek
Locatie: Amsterdam en wijde omgeving
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Psychiatrisch Centrum Amsterdam
- Paedologisch Instituut Amsterdam
- Vrije Universiteit: Medische Faculteit

Publicatie

A.A.J. Bartels, ‘Een programma voor behandeling in het kader van jeugdmaatregelen’. In: Koenraadt, F., S. Steenstra, L.C.M. Stegmann, W.H.G. Wolters (red.), *Forensische Jeugdpsychologie*, Arnhem: Gouda Quint, 1993.

Kinderpsychiatrische intensieve thuisbehandeling

Contactadres

dhr. J. van Driel
De Mark, Centrum voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie
Postbus 90108, 4800 RA Breda
Telefoon: 076-5608538

Beschrijving van het project

Het project beoogt thuisbehandeling, gericht op concrete pedagogische problemen van gezinnen waar sprake is van kinderpyschiatrische problematiek. De behandeling dient nadrukkelijk te zijn ingebed in een multidisciplinair kader waarin de kinder- en jeugdpsychiater eindverantwoordelijk is. Hiertoe worden gezinnen die al kinderpyschiatrische hulp krijgen in het centrum aangemeld wanneer thuisbehandeling geïndiceerd lijkt, waarna een home-trainer met ouders en kinderen volgens een concreet geformuleerd behandelingsplan aan het werk gaat. Er vindt regelmatig terugkoppeling plaats naar het multidisciplinaire behandelingsteam.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen en jeugdigen met psychiatrische problemen
Locatie: Noord-Brabant (westelijk)
Startdatum: januari 1995

Participanten

- De Mark Breda
- SPIN Utrecht

Kinderen van ouders met psychiatrische problematiek

Contactadres
mevr. M. Vissers
RIAGG Delft/Westland
Hooikade 30, 2627 AB Delft
Telefoon: 015-2619691

Beschrijving van het project

De hoofddoelstelling van het project luidt als volgt: een bijdrage leveren aan het voorkomen van ernstige problemen bij kinderen als gevolg van psychiatrische problemen van de ouder.

De hoofddoelstelling valt uiteen in de volgende subdoelen:

- het vergroten van de aandacht en de vaardigheden (leren signaleren en geschikte interventies verlenen) van de PIT-medewerkers om de kinderen in de PIT-gezinnen en hun mogelijke andere ouder/verzorger hulp en ondersteuning te bieden;
- het vergroten van de aandacht en vaardigheden van ouders/verzorgers om in de opvoeding de kinderen te steunen.

Een deskundige hulpverlener van de afdeling Jeugd van de RIAGG wordt voor 4 uur in de week aan het team van het PIT-project toegevoegd met de volgende taken:

- consultatie bieden met betrekking tot de problematiek van kinderen;
- ondersteuning bieden aan de PIT-medewerkers met betrekking tot:
 - signalering en vroegtijdig onderkennen van risicogedrag bij de kinderen met gebruikmaking van de reeds ontwikkelde ‘KOPP-signalenkaart’;
 - voorlichtingsgesprekken voeren met de kinderen aan de hand van de ontwikkelde KOPP-brochure ‘Als je moeder naar een psychiatrisch ziekenhuis moet of je vader naar de psychiater, met wie kun jij dan praten?’;

- ouder- en gezinsgesprekken voeren om signalen van ouders over moeilijkheden met de kinderen te onderzoeken. Aan de hand van de brochure ‘Als vader of moeder psychische problemen heeft... hoe gaat het dan met de kinderen?’ kunnen met de ouders specifieke vragen rond psychische problematiek besproken worden;
- gedurende een aantal maanden worden 3 à 4 casussen gevolgd, dat wil zeggen interventies beschreven en geëvalueerd op het effect. Zodoende wordt het reeds ontwikkelde materiaal getest in de praktijk en mogelijk aangepast aan de Delftse situatie;
- een training voor de projectmedewerkers met als doel het aanreiken van handvatten, zodat zij beter in staat zijn om gesprekken met de ouders en de kinderen te voeren. Het betreft een bestaande training ontwikkeld en uitgevoerd door mevrouw Wenselaar, kinder- en jeugdpsychiater. De training is inhoudelijk gericht op:
 - kennis vergroten over de invloed van de symptomatologie en aspecten van psychiatrische beelden op het ontwikkelingsniveau van het kind;
 - vergroten van communicatieve vaardigheden.

Praktische informatie

Doelgroepen: thuiswonende psychiatrische voordeurpatiënten met kinderen, thuiswonende psychiatrische achterdeurpatiënten met kinderen

Locatie: Delft/Westland/Oostland

Startdatum: december 1995

Participanten

- RIAGG Delft/Westland
- PC Joris

TVO-plus

Contactadres

mevr. B. Karssenberg
Stichting Toevluchtsoord
Martinikerkhof 11, 9712 JG Groningen
Telefoon: 050-3180741

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is dat onder toezicht gestelde kinderen niet uit huis geplaatst behoeven te worden. De moeders wordt hulp geboden die hen sterker maakt; deze hulp is met name gericht op het zelfstandig leren wonen en opvoeden en het gaat daarbij om (kleine) vorderingen in zelfwaardering en zelfredzaamheid. Het streven is dat de moeder zoveel mogelijk gesteund wordt het ouderschap zelf te blijven uitoefenen.

Hiertoe neemt men de vrouw en haar kind(eren) op in een vrouwenopvanghuis (TVO). Zij krijgt daarbij de gebruikelijke begeleiding, zowel individueel als in groepsverband. Het kind wordt opgevangen in de interne crèche.

Praktische informatie

Doelgroep: moeders met onder toezicht gestelde kinderen
Locatie: Groningen (provincie)
Startdatum: juli 1996

Participanten

- Stichting Toevluchtsoord
- Jeugdzorg Groningen

Diagnostiek en behandeling van jongeren met eetstoornissen

Contactadres

mevr. M. van der Harten
De Ruyterstee
Fazantenlaan 1, 9422 EZ Smilde
Telefoon: 0592-480800

Beschrijving van het project

Op de polikliniek en de kliniek van De Ruyterstee is een team werkzaam, dat zich gespecialiseerd heeft in de diagnostiek en behandeling van jongeren met een eetstoornis. Sinds januari 1997 doet De Ruyterstee mee aan het Cost Action B6 onderzoek. Dit is een onderzoek op Europees niveau, gefinancierd door de EEG, naar de effectiviteit van hulpverleningsprogramma's.

Concreet houdt dit in dat er elke vrijdag een eetstoornissenspreekuur is op de polikliniek. Op deze dag worden achtereenvolgens een jeugdpsychiatrisch- en een gezinsonderzoek, een psychologisch onderzoek specifiek gericht op de eetstoornis en een lichamelijk onderzoek gedaan. Aansluitend vindt een diagnostische bespreking plaats, waarvoor ook de verwijzer is uitgenodigd. Na afloop van deze bespreking wordt aan de jongere en haar/zijn ouders een uitgebreid advies gegeven met betrekking tot verdere behandeling.

Verdere activiteiten zijn:

- deelname Cost onderzoek;
- deelname Stuurgroep Eetstoornissen Nederland;
- eetstoornissenbehandeling is één van de speerpunten in het beleid. De Ruyterstee is de enige instelling in het noorden, die op deze schaal en dit niveau met jongeren werkt;
- werkbezoeken, scholing;
- intern (pionier-)onderzoek en referaten.

Op grond hiervan en het advies van de Stichting Eetstoornissen Nederland heeft het Ministerie De Ruyterstee een bovenregionale erkenning gegeven met betrekking tot jongeren met eetstoornissen.

Praktische informatie

- Doelgroep: jongeren met eetstoornissen (anorexia, boulimia)
- Locatie: landelijk
- Startdatum: januari 1994

Participanten

- De Ruyterstee, centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie
- Academisch Ziekenhuis Groningen
- Thuiszorg Drenthe
- RIAGG
- Huisartsen

Samenwerking RIAGG en opvang- en onderzoekscentrum asielzoekers

Contactadres
dhr. E. Pieters
RIAGG Noordhage
Prinsegracht 71, 2512 EX Den Haag
Telefoon: 070-3808224

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het realiseren ‘aan de voordeur’ van een geïntegreerd programma van RIAGG hulp- en dienstverlening met betrekking tot asielzoekers, gericht op crisisinterventie, indicatiestelling, medicatie-instelling, advisering, consult en consultatie.

Realisering geschiedt door:

- het aanstellen van een sociaal-psychiatrisch verpleegkundige (spv-er) als vooruitgeschoven post, op het OC. De spv-er houdt er spreekuur en maakt afspraken met cliënten. Een psychiater is als achterwacht beschikbaar. De werkzaamheden van de spv-er zijn: indicatie, advisering en consult;
- consultatiebijeenkomsten, één keer per maand ten behoeve van artsen, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, woonbegeleiders en (op afroep) leerkrachten, verbonden aan het OC.

Praktische informatie

Doelgroep: asielzoekers met psychiatrische klachten
Locatie: Den Haag
Startdatum: april 1996

Participanten

- RIAGG Noordhage
- Opvang- en onderzoekscentrum voor Asielzoekers (OC)

RIAGG-hulp tijdens detentie

Contactadres
mevr. J. Groeneweg
RIAGG
Velperweg 11, 6824 BC Arnhem
Telefoon: 026-3723166

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- bieden van de mogelijkheid tot RIAGG-hulpverlening aan gedetineerden, die hiervoor op grond van hun problematiek in aanmerking komen;
- verlagen van de drempel naar reguliere hulpverlening en waarborgen van mogelijkheid tot continuïteit van hulpverlening na expiratie;
- door middel van behandeling positieve veranderingsprocessen op gang brengen en zo bijdragen tot een mogelijke reductie van recidive;
- op positieve wijze benutten van de detentie om gedetineerden tot een hulpvraag te brengen en hierop aan te sluiten;
- ontwikkelen en toetsen van een protocol.

In het kader van dit project is een multidisciplinair behandelteam ingesteld, dat nauw samenwerkt met de psycholoog van het Huis van Bewaring. Het team biedt ambulante hulp, zowel in het Huis van Bewaring als in eigen locatie. Tevens vindt verdere netwerkontwikkeling/circuitvorming plaats. Ook zal op korte termijn vanuit de gevangenis De Koepel verwezen kunnen worden.

Praktische informatie

Doelgroep: gedetineerden met ernstige psychische problemen
Locatie: regio RIAGG Arnhem
Startdatum: januari 1996

Participanten

- RIAGG Arnhem
- Huis van Bewaring Arnhem
- Reclassering (in voorbereidingsfase)

Dagbegeleiding

Contactadres

mevr. M.A. Hoogendoorn
Psychiatrische Woonvoorziening De Boshoeck
Zonbastion 5, 1991 PK Velserbroek
Telefoon: 023-5388489

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het bieden van begeleiding in deeltijd aan mensen met een chronisch psychiatrische problematiek met de bedoeling dat men zo weinig mogelijk ziektelast ervaart en daarbij zo optimaal mogelijk zelfredzaam is. Hiertoe biedt men:

- hulp bij het uitoefenen van sociale vaardigheden;
- structuur in gedrag en leefritme;
- sociale, recreatieve en educatieve activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten, 55+
Locatie: Kennemerland
Startdatum: oktober 1994

Participanten

- Psychiatrische Woonvoorziening De Boshoeck
- RIAGG Midden-Kennemerland
- RIAGG Zuid-Kennemerland

Hulpverlening bij chronisch psychiatrische problematiek

Contactadres

mevr. H.F.A. Heinrichs
RIAGG Noordhage
Prinsegracht 71, 2512 EX Den Haag
Telefoon: 070-3808224

Beschrijving van het project

Het doel is het ontwikkelen van een zorgprogramma op maat voor chronisch psychiatrische patiënten.

Bij de realisering van de hulpverleningsdoelstellingen ligt de nadruk op:

- het accepteren van de individuele kwetsbaarheid en verminderd individueel functioneren (probleemgerichte benadering);
- het benutten van vaardigheden en mogelijkheden die de cliënt nog wel heeft (ontwikkelingsgerichte benadering);
- het ontwikkelen van ondersteunende sociale netwerken via het primaire leefmilieu en overige betrokken hulpverleners (milieugerichte benadering).

Geboden worden:

- individuele gesprekken;
- gezinsgesprekken;
- psycho-educatie;
- 7 × 24-uursdienst;
- bed op recept;
- casemanagement;
- outreaching hulpverlening;
- psychiatrische thuiszorg;
- consultatie;
- begeleiding binnen depot-polikliniek;
- training medicatietrouw;
- sociale vaardigheidstraining.

Er wordt gewerkt met protocollen.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: verzorgingsgebied in Den Haag van RIAGG Noordhage
Startdatum: juni 1996

Participant

- RIAGG Noordhage afd. Sociale Psychiatrie

Mobiel team verzorgingshuizen

Contactadres

mevr. A. van Klaveren
PameijerKeerkring
Postbus 908, 3200 AW Spijkenisse
Telefoon: 0181-678787

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van ondersteuning aan ouderen boven 55 jaar met ernstige en aanhoudende psychiatrische problemen, die niet meer in aanmerking komen voor behandeling in een psychiatrisch ziekenhuis en woonachtig zijn in een verzorgingshuis binnen de regio Voorne-Putten en Rozenburg.

Realisatie geschiedt door:

- diagnostiek en advisering;
- (individuele) woonbegeleiding;
- bemiddeling voor dagbesteding.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met ernstige aanhoudende psychiatrische problemen
Locaties: Voorne-Putten, Rozenburg
Startdatum: augustus 1996

Participanten

- PameijerKeerkring
- RIAGG ZHE
- Verzorgingshuis De Marckenburgh

Baas in eigen brein

Contactadres

dhr. L.J. van der Werf
Psychiatrisch Ziekenhuis Vogelenzang
Rijksstraatweg 113, 2121 AD Bennebroek
Telefoon: 023-5832911

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het terugdringen van het gebruik van dwangmiddelen in het APZ.
Men wil dit doel bereiken door methodieken te ontwikkelen en praktisch uit te testen waarmee patiënten zelf beter in staat worden gesteld om alternatieven voor dwangmiddelen te gebruiken; namelijk strikt individuele signaleringsplannen.
Het experiment is afgesloten in het najaar 1995, afsluitende publicatie zal volgen in het najaar 1996.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch schizofrene patiënten
Locatie: Bennebroek, Psychiatrisch Ziekenhuis Vogelenzang
Startdatum: april 1992

Participant

- Psychiatrisch Ziekenhuis Vogelenzang

Publicaties

- L.J. van der Werf, *Zorg op Schaal*, academisch proefschrift, Bennebroek: P.C. Vogelenzang, 1995.
- R. Vernimmen e.a., *Van stilstaand water naar een stromende rivier*, Bennebroek: P.C. Vogelenzang, 1996.

Rationele rehabilitatie

Contactadres

dhr. M.T. Appelo
Stichting GGZ Groningen, locatie PZ Dennenoord
E 6, 9471 KA Zuidlaren
Telefoon: 050-4097911

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- ontwikkelen van een cognitief gedragstherapeutische therapie voor chronisch psychiatrische patiënten met wanen;
- controleren van psychotische denkstoornissen.

Hiertoe verricht men een pilotstudy met als doel: ontwikkelen van een protocol voor hoofdstudie, voormeting, nameting en follow-up (10 proefpersonen).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met psychotische denkstoornissen
Locatie: werkgebied van de stichting GGZ Groningen
Startdatum: juni 1996

Participant

- PZ Dennenoord

Publicaties

- M.T. Appelo, ‘Rationele Rehabilitatie bij Schizofrene Patiënten met Wanen’, *Dth*; 14, 1994, 3, pp. 193-214.
- M.T. Appelo, ‘Rationele Rehabilitatie, een nieuwe methode voor het leren controleren van wanen’, *Passage*; 1996, 1, pp. 9-14.

Acute dagopvang

Contactadres

mevr. M. Poot
PC Joris
Nieuwe Plantage 28, 2611 XJ Delft
Telefoon: 015-2144540

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- het couperen van een crisis welke niet ambulant afgewend kan worden en waarbij de voorkeur uitgaat naar een dagtherapie boven een klinische opname;
- het streven naar een zo spoedig mogelijke terugkeer van cliënten in het ambulante circuit;
- het verkorten van de opname in PC Joris.

Men wil deze doelen bereiken door middel van een doelgericht programma, waarin het structureren van de week en psycho-educatie belangrijke elementen zijn. Er wordt gewerkt aan de invulling van de dag door middel van sport, creatieve therapie etc., waardoor men wordt gestimuleerd te werken aan het structureren van de dagelijkse bezigheden en het voorkomen en leren omgaan met crisismomenten.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten met borderline persoonlijkheidsstoornis
Locatie: regio Delft/Westland/Oostland
Startdatum: maart 1995

Participanten

- PC Joris
- RIAGG Delft/Westland/Oostland

Publicatie

J. Kreuze, *Evaluatie en aanvraag verlenging zorginnovatie Acute Dagopvang (ADO) voor de regio Delft, Westland en Oostland*, Delft, 1995.

Intensieve kortdurende klinische psychotherapie

Contactadres
dhr. J.A.C. Delimon
Psychotherapeutisch Centrum De Viersprong
De Beeklaan 2, 4661 EP Halsteren
Telefoon: 0164-682256

Beschrijving van het project
Doelstelling van het project is verhoging van de kwaliteit en doelmatigheid van de behandeling voor patiënten die een klinisch psychotherapeutische behandeling behoeven.
Realisatie geschiedt door in tijd gelimiteerde klinische behandeling (maximaal 6 maanden), waarbij de kortdurende psychodynamische psychotherapie volgens de methode van Davanloo een klinische toepassing heeft gevonden. Er wordt een elkaar versterkende combinatie van individuele en groepspsychotherapie met non-verbale therapie en sociotherapie aangeboden.

Praktische informatie
Doelgroep: patiënten met persoonlijkheidsstoornissen
Locaties: Zeeland, Noord-Brabant, Limburg
Startdatum: november 1995

Participant
– Psychotherapeutisch Centrum De Viersprong

Intensieve psychiatrische thuiszorg

Contactadres

dhr. F. de Vries
RIAGG Zwolle
Postbus 473, 8000 AL Zwolle
Telefoon: 038-4269426

Beschrijving van het project

Het project is gericht op verbetering van de aansluiting van het hulpaanbod op de behoeften van en de mogelijkheden en beperkingen van cliënten met ernstige chronische psychopathologie (draaideurpsychiatrie). Het zijn cliënten die al langdurig bij verschillende instanties in de GGZ bekend zijn, crisisgevoelig zijn, vaak (kort) worden opgenomen en weinig behandelingsmogelijkheden c.q. -motivatie hebben.

Middels frequente huisbezoeken (gemiddeld 2 per week) wordt zowel de cliënt als zijn netwerk (buren/familie) begeleid. De zorgbegeleiding richt zich met name op belangenbehartiging en casemanagement.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: Zwolle, Kampen, Heino, Wijhe, IJsselmuiden, Genemuiden, Hasselt
Startdatum: maart 1995

Participanten

- APZ Franciscushof Raalte
- RIAGG Zwolle

Zorg aan huis

Contactadres

mevr. M. de Ruyter
SPDC Noord
Jan Thoméepad 5, 1034 ZP Amsterdam
Telefoon: 020-4311111

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- het bieden van gespecialiseerde psychiatrische behandeling, zoveel mogelijk getransponeerd naar de eigen levenssituatie met als doel een extramuraal bestaan, zo duurzaam en zelfstandig als mogelijk;
- bevorderen zelfredzaamheid en sociale vaardigheden;
- zinvolle dagbesteding;
- vergroten kans op zelfstandig wonen;
- maatschappelijke emancipatie en integratie.

Realisatie geschiedt door:

- hanteren Goal Attainment Scale (GAS);
- volgen sommige klinische programmaonderdelen (SPDC-N);
- afleggen frequente huisbezoeken door verpleegkundigen en rehabilitatie-medewerkers;
- bieden van individuele begeleiding in huishouden en sociale activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Amsterdam-Noord
Startdatum: maart 1995

Participant

- SPDC Noord

Depot-polikliniek

Contactadres

mevr. M. Euverman
RIAGG Stad Utrecht
Tolsteegsingel 2a, 3582 AC Utrecht
Telefoon: 030-2587887

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het bieden van continuïteit van zorg:

- voorkomen van hernieuwde psychotische decompensatie;
- voorkomen van ofwel verkorten van de opnametijd;
- het bevorderen van contacten tussen patiënten onderling, waarbij zij onderling ervaringen kunnen uitwisselen;
- verbeteren van voorlichting over ziektebeeld en medicatie, zodat de motivatie tot behandeling optimaal blijft.

De depot-polikliniek is een middag per week geopend. Aanwezig zijn sociaal-psychiatrisch verpleegkundigen en een psychiater. Er is gelegenheid om een kop koffie te drinken, een psychiater te consulteren en de patiënt krijgt zijn injectie na een kort gesprek met de sociaal-psychiatrisch verpleegkundige. Patiënten zijn ook welkom buiten hun depotafspraken om.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Utrecht (stad)
Startdatum: september 1996

Participanten

- WA-huis
- RIAGG Stad Utrecht (RSU)

Intensieve ambulante groepsbehandeling

Contactadres

mevr. E. van der Burg
RIAGG Kop van Noord-Holland
Postbus 168, 1780 AD Den Helder
Telefoon: 0223-615805

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is:

- voorkomen van een klinische behandeling;
- uitbreiden/intensiveren van de (stagnerende) ambulante behandeling bij kinderen tussen 6-12 jaar.

Realisering geschiedt door:

- sociotherapie;
- creatieve therapie;
- psychiatrische behandeling;
- ouderbegeleiding c.q. gezinstherapie;
- sociale vaardigheidstraining.

Het behandelprogramma beslaat 3 middagen per week. De avondmaaltijd is deel van het programma. De groep wordt begeleid door twee sociotherapeuten. De kinderpsychiater is eindverantwoordelijk voor de behandeling. De kinderen blijven naar hun eigen school gaan.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met ernstige psychische of psychiatrische problemen
Locatie: Den Helder en omliggende gemeenten
Startdatum: december 1996

Participanten

- Amstelland-Tulpenburg, kinder- en jeugdpsychiatrisch centrum
- RIAGG Kop van Noord-Holland

Intensieve psychiatrische thuiszorg voor ouderen

Contactadres

dhr. C.L.M. Erkens
RIAGG Veluwe-vallei
Oude Bennekomseweg 3, 6717 LM Ede
Telefoon: 0318-633812

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is kwaliteitsverbetering van de psychiatrische zorg voor ouderen, gericht op crisisinterventie en opnamevoorkomende en opnamebekortende hulp.
Middels de inzet van extra geschoolde B-verpleegkundigen wordt gewerkt aan (praktische) begeleiding, observatie aan de hand van een opgesteld behandelplan. De inzet is minimaal 3 uur per week, maximale looptijd is 3 maanden.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met psychiatrische problemen
Locaties: Ede, Wageningen, Veenendaal, Rhenen, Renswoude
Startdatum: november 1994

Participanten

- APZ Wolfheze
- PAAZ Gelderse Vallei
- RIBW Arnhem/Ede
- Thuiszorginstellingen
- RIAGG Veluwe-vallei

Psychiatrische thuiszorg ouderen

Contactadres
dhr. B.J. Berendsen
Psychiatrisch Ziekenhuis Vogelenzang
Postbus 5, 2120 BA Bennebroek
Telefoon: 023-5832911

Beschrijving van het project
Doelstellingen van het project zijn:

- tijdelijke aanvullende zorg in de thuissituatie aan ouderen met ernstige psychiatrische problematiek;
- intramurale APZ-opname voorkomen of ontslag uit APZ bespoedigen of juist een opname helpen te bewerkstelligen;
- eerstelijnszorg daadwerkelijk begeleiden bij het aanleren van behandel/ benaderingsstrategieën omgezet in omgangsvaardigheden.

Hiertoe melden medewerkers van RIAGG Zuid-Kennemerland cliënten aan voor het project. Zij formuleren het doel waarvoor psychiatrisch geschoolde verpleegkundigen dienen te worden ingezet. Intensiteit en duur van inzet worden vooraf vastgesteld. Gemiddelde face to face contact met cliënt/patiënt ligt rond de 3,5 uur per week.

Praktische informatie
Doelgroep: ouderen met psychiatrische problemen
Locatie: regio Zuid-Kennemerland (Haarlem en omstreken)
Startdatum: september 1994

Participanten

- RIAGG Zuid-Kennemerland
- Psychiatrisch Ziekenhuis Vogelenzang

Ondersteuningsgroep dissociatieve identiteitsstoornis

Contactadres

mevr. J. van IJzeren
PC Joris
St. Jorisweg 2, 2612 GA Delft
Telefoon: 015-2607700

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- ondersteuning bieden aan vrouwen met dissociatieve identiteitsstoornis;
- voorkomen van klinische opnamen;
- waarborgen van continuïteit van de langdurige behandeling.

Hier toe biedt men:

- activiteiten: ondersteuningsgroep komt twee dagen in de week bijeen, de hoofdbehandelaar is extern en er is groepsbehandeling en een lotgenotengroep;
- werkwijzen en methodieken: gestructureerd tweedaags programma met aandacht voor dagstructuur, omgaan met DIS-klachten, maatschappelijke problemen, psycho-educatie.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met ernstige dissociatieve klachten
Locatie: regio Zuid-Holland
Startdatum: mei 1995

Participanten

- PC Joris Delft
- RIAGG Delft

Publicatie

S. van Uffelen, *Evaluatie-onderzoek ondersteuningsgroep DIS*. Beleid en management Gezondheidszorg, Erasmus Universiteit te Rotterdam.

7 × 24-uursbereikbaarheid/regionale crisisopvang

Contactadres
mevr. I.M. Gubbens
PC Welterhof
JF Kennedylaan 301, 6419 XZ Heerlen
Telefoon: 045-5736494

Beschrijving van het project
Het doel van dit project is de 7 × 24-uursbereikbaarheid verder te professionaliseren en de crisisopvang op te zetten.
Hiertoe wordt in samenwerking met RIAGG OZL, GGD, PAAZ-en en PC Welterhof een regionale voorziening voor acute zorg opgestart in aansluiting op de regionale zorgcircuits.

Praktische informatie
Doelgroep: psychiatrische patiënten in crisis
Locatie: oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: januari 1996

- Participanten*
- RIAGG OZL
 - PC Welterhof
 - PAAZ Brunssum en Kerkrade
 - GGD

Bemoeizorgwekkende zorgmijders

Contactadres

dhr. R. den Dekker
RIAGG Noord-Limburg
Hogeweg 99, 5900 AJ Venlo
Telefoon: 077-3550222

Beschrijving van het project

- De doelstellingen van het project zijn:
- het in kaart brengen van zorgwekkende zorgmijders met psychiatrische en/of verslavingsproblematiek in Noord-Limburg;
 - het initiëren van bemoeizorg.
- Dit wil men realiseren door:
- het openen van een meldpunt;
 - het actief opzoeken van de doelgroep bij vindplaatsen door ‘veldwerker’;
 - een relatie aan te gaan/op te bouwen met de doelgroep.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met psychiatrische en/of verslavingsproblemen
Locatie: regio Noord-Limburg
Startdatum: september 1996

Participanten

- CAD Noord-Limburg
- Gemeente Venlo (namens lokale overheden)
- RIGG Noord-Limburg
- Patiëntenbeweging
- RIAGG Noord-Limburg

Districtsindicatiecommissie continue zorg

Contactadres

dhr. A. Feenstra
RIAGG Friesland
Postbus 932, 8901 BS Leeuwarden
Telefoon: 058-2890707

Beschrijving van het project

- Doelstelling van het project is:
- onafhankelijk en objectief indiceren en zorgtoewijzing aan chronisch psychiatrische patiënten;
 - afstemming van zorgprogramma’s in het continue circuit.
- Dit wil men bereiken door:
- protocollering;
 - expliciet maken vraag en aanbod;
 - betrokkenheid cliënt/patiënt zelf;
 - overzicht en coördinatie van de toewijzingsactiviteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: districten Leeuwarden, Franeker, Sneek, Heerenveen, Drachten
Startdatum: januari 1995

Participanten

- GGZ Friesland;
- APZ Franeker
- RIAGG Friesland
- RIBW

Zelfhulppsychiatrie

Contactadres

dhr. P.C.A.M. den Boer
Academisch Ziekenhuis Groningen
Postbus 30001, 9700 RB Groningen
Telefoon: 050-3612006

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- ontwikkelen van een nuldelijnszelfhulpnetwerk waar ook psychiatrische patiënten aan kunnen deelnemen;
- bevorderen van autonomie bij cliënten/patiënten met betrekking tot het therapieproces;
- substitutie van ambulante patiëntenzorg: ombuigen van patiëntenstroom van GGZ-voorzieningen naar nuldelijnsvoorziening;
- opzetten van infrastructuur ten behoeve van researchmogelijkheden van zelfhulpaanbod.

Realisering geschiedt in twee fasen:

- eerste fase: deskundigheidsbevordering. Opleiding in het Experimental Peer Counselling (EPC) Integratiemodel van Zelfhulp en Psychiatrie aan medewerkers van diverse zorginstellingen met het doel zelftherapiecursussen te gaan geven aan de cliënten/patiëntendoelgroep van de eigen instelling;
- tweede fase: zelfhulpnetwerk. Opzetten van zelfhulpnetwerk met één locatie voor de cliënten/patiëntendoelgroepen van de participerende zorginstellingen met een lage drempel voor deelname en een laagdrempelige (consultatieve) bereikbaarheid van psychiatrische hulp.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met problemen op het terrein van contact, relatie en/of traumaverwerking
Locatie: Groningen (stad)
Startdatum: augustus 1996

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Groningen
- Centrum GGZ Groningen-Zuid
- Therapeutische Gemeenschap De Bosrand, Zuidlaren
- Vrouwen Zonder Baarmoeder
- Netwerk Chronische Psychiatrie
- Vrouwenhuis Groningen
- Toevluchtsoord Groningen
- COCB (opname en crisisbureau) Groningen
- AZG afdeling Gynaecologie
- Stichting Anorexia Nervosa, afdeling Groningen

Publicatie

Posterserie (12) op lustrumcongres van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, maart 1996.

Regionale toewijzing

volwassenenpsychiatrie

Contactadres

mevr. I.M. Gubbens
PC Welterhof
JF Kennedylaan 301, 6419 XZ Heerlen
Telefoon: 045-5736494

Beschrijving van het project

Doel is het regionaal laten plaatsvinden van intake, screening, diagnostiek, zorgtoewijzing en plaatsing van volwassen psychiatrische patiënten in de regio oostelijk Zuid-Limburg:

- éénmalige screening;
- op de behoeften afgestemd behandelaanbod;
- inzicht in bestaand behandelaanbod (lacunes en knelpunten);
- bevordering van regionale samenwerking en afstemming tussen de diverse GGZ-partners in de regio.
Hiertoe wordt na onderzoek en overleg gekozen voor fasegewijze invoering van een organisatiemodel ‘regionale toewijzing’:
- regionale toewijzing decentraal/centraal structureren;
- procedures en protocolontwikkeling voor intake, screening, diagnostiek, zorgtoewijzing en plaatsing.

Praktische informatie

Doelgroep: volwassen psychiatrische patiënten
Locatie: regio oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: januari 1995

Participanten

- RIAGG OZL
- PC Welterhof

Casemanagement

Contactadres

dhr. S. Binnerts
RIAGG Gooi en Vechtstreek
Postbus 2067, 1200 CB Hilversum
Telefoon: 035-6260211

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit samenwerkingsproject is het ontwikkelen van een functioneel samenhangend zorgcircuit ten behoeve van chronisch psychiatrische patiënten.
Realisatie geschiedt door het werken met individuele zorgplannen die geëvalueerd worden. Er wordt samengewerkt met instellingen, die ook bemoeienis hebben met de doelgroep.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met chronisch psychiatrische stoornissen
Locatie: regio Gooi en Vechtstreek
Startdatum: april 1996

Participanten

- APZ Zon en Schild
- RIAGG Gooi en Vechtstreek

Team integrale zorg

Contactadres

dhr. E. Bras
TiZ Midden-Kennemerland
Koningstraat 34, 1941 BD Beverwijk
Telefoon: 0251-220010

Beschrijving van het project

Het project tracht te voorzien in de opbouw van een sluitend circuit voor chronisch psychiatrische patiënten met als basisprincipes van zorg:

- rehabilitatieprincipe: de zorg richt zich op het herstel, namelijk het behoud en herwinnen van sociale rollen (werk, relaties in familie en woonomgeving etc.) en niet alleen op de aandoening zelf;
- continuïteit van zorg: binnen de ambulante zorg en in samenwerking met de intramurale zorg dient er sprake te zijn van continuïteit van behandelplan en hulpverlener;
- zorg op maat: de zorg dient aangepast te zijn aan de mogelijkheden van de patiënt, aan zijn belastbaarheid; het initiatief kan dan meer bij de hulpverlener komen te liggen (bemoeizorg).

Om hier vorm aan te geven zijn de volgende uitgangspunten van samenwerking geformuleerd:

- een regionaal patiëntenoverleg waar de samenwerking rond de patiënten wordt afgestemd en waar behandel/zorgplannen worden besproken;
- een gezamenlijke indicatiecommissie die indiceert voor de verschillende vormen van zorg en de bevoegdheid tot plaatsing heeft;
- het instellen van een gezamenlijk team intensieve zorg of casemanagement.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: regio Midden-Kennemerland
Startdatum: december 1994

Participanten

- RIAGG
- RIBW
- PZ Duin en Bosch

Publicaties

- Jaarverslag 1995, 1996.
- Evaluatieverslag, 1996.

Zorgcircuit voor vrouwen met seksueel-geweldservaring

Contactadres

mevr. T. Bongaards
Vrouwenopvang De Paula
Nico Bovenweg 44, 6861 BW Oosterbeek
Telefoon: 026-3340041

Beschrijving van het project

- Het project beoogt te komen tot:
- een effectief en regionaal georganiseerd hulpverleningsaanbod voor vrouwen met problematiek ten gevolge van seksueelgeweldservaring;
 - samenwerking en afstemming tussen de betreffende instellingen;
 - circuitvorming ter bevordering van multidisciplinaire deskundigheid ten aanzien van seksueel-geweldsproblematiek.
- Hiertoe wil men:
- de huidige situatie in beeld brengen;
 - bepalen welk zorgaanbod het beste tegemoetkomt aan de zorgvraag;
 - afspraken maken met de deelnemende instellingen over de wijze waarop zij een bijdrage gaan leveren.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met seksueel-geweldservaring
Locatie: Gelderland
Startdatum: januari 1996

Participanten

- APZ Wolfheze
- RIAGG Arnhem
- RIAGG Veluwe-vallei
- RIAGG Rivierenland
- Vrouwenopvang De Paula

Eetstoornissen

Contactadres

mevr. G. Huijs
SWV GGZ Amsterdam C/OW/N
Keizersgracht 572, 1017 EM Amsterdam
Telefoon: 020-5218212

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- het ontwikkelen van een zorgcircuit voor cliënten met eetstoornissen in de regio Amsterdam Centrum/Oud-West/Noord;
- ervoor zorgen dat eetstoornissen in een vroegtijdig stadium gesignaleerd worden door verwijzers uit de eerste lijn;
- ontwikkelen van een programma voor risicogroepen ten behoeve van (primaire) preventie.

Realisatie geschiedt door:

- deskundigheidsbevordering, ontwikkeling hulpaanbod (zelfhulp, ambulante hulp, deeltijd, klinisch/opname PAAZ, nazorg (zelfhulp), sociale kaart eetstoornissen, voorlichtingsmateriaal enzovoort);
- informatiepakket, nascholing van met name huisartsen;
- voorlichtingspakket voor leraren enerzijds en leerlingen anderzijds (middelbaar onderwijs 12-18 jaar) en dansstudenten (18-24 jaar).

Praktische informatie

Doelgroepen: vrouwen met een eetstoornis, mannen met een eetstoornis
Locatie: Amsterdam Centrum/Oud-West/Noord
Startdatum: juni 1995

Participanten

- RIAGG Amsterdam Noord
- RIAGG C/OW

- RIBW-PC Hooft
- PZA
- PAAZ St. Lucas Andreas Ziekenhuis
- Amstelland-Tulpenburg

Hulp aan huis

Contactadres

dhr. A.H. Roosma
Project Hulp aan Huis Drenthe
Postbus 263, 9400 AG Assen
Telefoon: 0592-312211

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het ontwikkelen van en uitvoering geven aan de functie Intensieve Gezinsbehandeling van gezinnen in crisis, gezinnen met ernstige opvoedingsproblematiek en multiprobleemgezinnen als onderdeel van trajecten binnen de Jeugdhulpverlening, de Jeugd GGZ en de Jeugdbescherming in de provincie Drenthe.

Realisering geschiedt door:

- ontwikkeling en uitvoering van drie basisbehandelvarianten in de provincie Drenthe;
- ontwikkeling, uitvoering en organisatie van een scholings- en trainingsprogramma ten behoeve van de projectmedewerkers;
- ontwikkeling, uitvoering en organisatie van een evaluatie- en onderzoeksprogramma naar de effecten van de geboden hulp.

Praktische informatie

Doelgroepen: gezinnen in crisis, gezinnen met ernstige opvoedingsproblematiek, multiprobleemgezinnen

Locatie: Drenthe

Startdatum: augustus 1993

Participanten

- RIAGG Drenthe
- Jeugdzorg Drenthe
- BJ Drenthe
- KJP De Ruyterstee
- KJP ’t Ruige Veld

Pubers in de knel

Contactadres

mevr. M. Hudepohl
RIAGG Den Bosch
Vogelstraat 2, 5212 VL Den Bosch
Telefoon: 073-6123400

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is, in een vroegtijdig stadium kenmerken/symptomen opsporen die mogelijk duiden op (dreigende) psychopathologie en ‘intermediairs’ ondersteunen, die met deze jongeren dreigen vast te lopen.

Realisatie geschiedt door:

- outreachend werken: dat wil zeggen actieve benadering van ‘vindplaatsen’ (scholen, jongerenwerk, randgroepjongerenwerk);
- ondersteuning bieden aan ‘intermediairs’ door middel van:
 - inschatten/in kaart brengen van (ernst van) problematiek (diagnostiek);
 - ondersteuning bieden bij doorverwijzing reguliere zorgkanalen;
 - in een aantal gevallen kortdurende intensieve coaching en begeleiding van jongeren;
- casemanagement gericht op motiveren, formuleren hulpvraag, rijp maken voor hulpverlening;
- consultatiemogelijkheden bieden aan intermediairs op vindplaatsen;
- in beeld brengen van behoefte aan ondersteuning vanuit GGZ en ontwikkelen van een aantal preventieve activiteiten.

Praktische informatie

Doelgroep: jongeren met (dreigende) psychopathologie
Locatie: regio Den Bosch
Startdatum: september 1996

Participanten

- RIAGG Den Bosch
- GGD Den Bosch

Ouderenzorgcircuit

Contactadres

dhr. P. Hupkens
RIAGG Centrum/Oud-West
Keizersgracht 477, 1017 DL Amsterdam
Telefoon: 020-5209762

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is een samenhangend circuit van tweede- en derdelijnsvoorzieningen in de regio Centrum/Oud-West/Noord in Amsterdam voor psychiatrische ouderenzorg.
Realisatie geschiedt door:

- projectmatige aanpak;
- creëren van nieuwe intramurale voorzieningen;
- bevordering samenwerking en afstemming.

Praktische informatie

Doelgroep: ouderen met psychische problematiek
Locatie: Amsterdam (Centrum/Oud-West/Noord)
Startdatum: september 1996

Participanten

- RIAGG Centrum/Oud-West
- Psychiatrisch Ziekenhuis Amsterdam
- RIBW Amsterdam

Traploze zorgschakering

Contactadres

dhr. G.J. Tupker
Stichting Rosenberg
Postbus 53019, 2505 AA Den Haag
Telefoon: 070-3975051

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het verlenen van alle benodigde zorg voor een groep van 150 patiënten met schizofrenie.
Realisatie geschiedt met behulp van:

- een geïntegreerd team van kliniek en RIAGG;
- continuïteit van zorgplan en arts en verpleegkundigen;
- flexibiliteit in de hoeveelheid zorg;
- verpleegkundige thuiszorg;
- vraaggestuurde zorgverlening.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met schizofrenie
Locatie: Den Haag
Startdatum: juli 1994

Participanten

- Stichting Rosenberg
- RIAGG Zuidhage
- RIBW Den Haag
- RIAGG Noordhage
- RIAGG Westhage

Regionaal circuit borderline stoornissen

Contactadres

mevr. I.M. Gubbens
PC Welterhof
JF Kennedylaan 301, 6419 XZ Heerlen
Telefoon: 045-5736494

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- bundeling expertise;
- consultatie.

Hiermee hoopt men hulpverlening op een doelmatiger, efficiëntere en kwalita-
tief betere wijze te kunnen bieden. Verwacht wordt opnamevoorkomende ef-
fecten met betrekking tot crisisgedrag en beperking behandelduur.
Hiertoe wordt overleg in gang gezet, waarin hulpverleners uit de regio die
regelmatig met deze patiënten geconfronteerd worden met elkaar van gedach-
ten kunnen wisselen.

Praktische informatie

Doelgroep: borderline patiënten
Locatie: regio oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: januari 1995

Participanten

- PC Welterhof
- RIAGG Oostelijk Zuid-Limburg

Arbeidsplaatsen bij de banenpool

Contactadres

dhr. H. Beijers
Basisberaad GGZ
Zomerhofstraat 71, 3032 CK Rotterdam
Telefoon: 010-4665962

Beschrijving van het project

- Doelstellingen van het project zijn:
- het creëren van ten minste tien arbeidsplaatsen;
 - het tewerkstellen van ex-psychiatrische patiënten;
 - het verzamelen van gegevens over de specifieke eisen die hieraan gesteld moeten worden.
- Men probeert dit te bereiken door:
- het benaderen van werkgevers en hulpverleners;
 - werving van potentiële deelnemers;
 - begeleiding op de werkvloer (jobcoaching);
 - onderzoek door de sociaal-wetenschappelijke afdeling van SoZaWe.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten
Locatie: Rotterdam
Startdatum: september 1994

Participanten

- Basisberaad GGZ
- Dagcentrum SOEDA
- Stichting Nieuwe Banen Rotterdam Werkt

Publicaties

- F. Andriessen, *Tussentijdse evaluatie Banenpoolproject 1995*, 1995.

- F. Miedema, *Tussenverslag evaluatie-onderzoek project voor mensen met een psychiatrische achtergrond in de Banenpool*, Dienst SoZaWe, sociaal-wetenschappelijke afdeling, 1995.

Eetcafé Raps

Contactadres

dhr. H. Markus
RIBW Westelijk Noord-Brabant
Postbus 7460, 4800 GL Breda
Telefoon: 076-5203020

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- het bieden van een mogelijkheid tot arbeid en arbeidstraining in een aangepaste omgeving;
- het realiseren van een laagdrempelige maaltijdvoorziening in Bergen op Zoom. Hiertoe biedt men trajectbegeleiding naar arbeid (elementen uit Supported Employment).

Praktische informatie

Doelgroepen: psychiatrische patiënten met behoefte aan arbeid, psychiatrische patiënten met behoefte aan een warme maaltijd
Locatie: regio Bergen op Zoom/Roosendaal
Startdatum: augustus 1995

Participanten

- RIBW Westelijk Noord-Brabant
- RIAGG Roosendaal en omstreken
- APZ Vredenrust
- VRIGG Roosendaal
- SPAR Project

DAC Interieur Ploeg

Contactadres

dhr. J.I. Koopman
DAC Den Helder
Weststraat 73, 1781 BW Den Helder
Telefoon: 0223-625523

Beschrijving van het project

De DIP is bedoeld voor diegenen die ondersteuning behoeven bij:

- verhuizing (herinrichting);
- weer op orde brengen van de woonruimte;
- schoonmaken of schilderen van de woonruimte.

De DIP klust ook voor instellingen die betrokken zijn bij de psychiatrie.

De deelnemers/vrijwilligers van het DAC gaan samen met direct betrokkenen en eventueel familie/begeleider kijken welke hand- en spandiensten de DIP kan bieden. Dit alles gebeurt onder leiding van een DAC-medewerker die uiteindelijk bepaalt wat er wel en wat niet geboden kan worden. Deze DAC-medewerker is tevens verantwoordelijk voor de planning van de uit te voeren werkzaamheden.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten
Locatie: Den Helder e.o.
Startdatum: juli 1996

Participanten

- DAC Den Helder
- RIAGG Den Helder
- RIBW Den Helder
- Sociaal pension Den Helder

Arbeidsrehabilitatie

Contactadres

mevr. S. van Dorp
Stichting Dagactiviteitencentra KAM
Postbus 5215, 2000 CE Haarlem
Telefoon: 023-5421801

Beschrijving van het project

Het doel is de arbeidsrehabilitatie van mensen met een psychiatrische achtergrond.
Realisatie geschiedt door:

- voorzieningen creëren op het gebied van educatie, opleiding/scholing, werkervaringsplekken, werkprojecten en stage/proefplaatsen bij reguliere bedrijven voor mensen met een (ex-)psychiatrische achtergrond in de regio Kennemerland, Amstelland en de Meerlanden;
- arbeidsrehabilitatiemethodiek in de DAC’s ontwikkelen;
- afstemmen van aanbod van voorzieningen op elkaar;
- opstellen en uitwerken van ondernemingsplannen voor werkervaringsprojecten;
- contacten met reguliere scholings- en arbeidsinstanties.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrisch patiënten
Locaties: Kennemerland, Amstelland en de Meerlanden
Startdatum: december 1994

Participanten

- Stichting Dagactiviteitencentra KAM
- Cliëntenbond Zuid-Kennemerland
- Vrijwilligerscentrale Haarlem

Hertenkamp

Contactadres

dhr. A.J. Walhout
Cliëntenbond Zeeland
Joannaplantsoen 2, 4462 AV Goes
Telefoon: 0113-250465

Beschrijving van het project

Doelstelling is arbeidsinzet realiseren van (ex-)psychiatrische patiënten gericht op eventuele doorstroom naar een reguliere baan.

De activiteiten worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van Emergis, centrum voor geestelijke gezondheidszorg, sector LZW (Langdurige Zorg en Wonen). De methodiek is die van begeleiding met als doel in stappen/fasen te komen tot het weer deelnemen in het arbeidsproces van de (ex-)psychiatrische patiënt.

De activiteiten bestaan uit:

- het verzorgen van dieren (pluimvee en grotere dieren);
- het ontvangen en rondleiden van bezoekers;
- het verzorgen van groen (groenvoorziening park);
- het onderhouden van inventaris en gebouwen;
- het voorlichten over flora en fauna;
- het bewaken/beheren van het park;
- het beheren van een winkeltje (verkoop kaarten en dergelijke);
- het voeren van het secretariaat/de administratie;
- het verzorgen van de PR/acquisitie;
- bedrijfsleiding;
- werk/projectleiding.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten
Locaties: Groede, Middelburg, Vlissingen
Startdatum: mei 1996

- Participanten*
- Cliëntenbond Zeeland
 - Emergis, centrum voor geestelijke gezondheidszorg
 - Gemeente Oostburg
 - Provincie Zeeland
 - Euregio Scheldemond

Ondergrens GGZ

Contactadres

dhr. F. Pas
GGZ dagactiviteiten/arbeid ZHN
W. Barentszstraat 47, 2315 TZ Leiden
Telefoon: 071-5221850

Beschrijving van het project

- Doelstellingen van het project zijn:
- het in kaart brengen wat mensen met een psychische handicap minimaal moeten kunnen om een arbeidsplek te krijgen in de sociale werkvoorziening (SW);
 - het ontwikkelen van begeleidingsmethodiek voor psychisch gehandicapten binnen SW.
- Realisatie geschiedt door:
- aansluiting voortraject (GGZ-circuit);
 - intake-methodiek aanpassen;
 - begeleidingsmethodiek ontwikkelen (Jobcoaching);
 - via stage en werkervaring ongeveer 40 cliënten plaatsen;
 - screening wachtlijst in zorg en werk.

Praktische informatie

Doelgroep: langdurig zorgafhankelijke GGZ-cliënten
Locatie: Groot Leiden
Startdatum: januari 1996

Participanten

- GGZ-partners Zuid-Holland Noord
- De Zijl Bedrijven
- Sociale Werkvoorziening Leiden

Publicatie

M. van Weersch, ‘Oefenplek Leiden’ *AS actief*, september 1996, pp. 16-19.

Beschut werk

Contactadres

dhr. H. Kuiper
Stichting Dagbesteding Oostelijk Utrecht
Postbus 973, 3800 AZ Amersfoort
Telefoon: 033-4637421

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- aanbieden van zinvol werk in een beschutte werkplek;
- het bevorderen van maatschappelijke integratie.

Realisatie geschiedt door:

- het aanbieden van verschillende niveaus van werkzaamheden;
- het aanbieden van verschillende soorten werkzaamheden;
- individuele trajectbegeleiding;
- verschillende functies van werken:
 - werken als einddoel;
 - werken als onderzoeksplek;
 - werken als trainingsmoment.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten
Locatie: regio oostelijk Utrecht
Startdatum: april 1995

Participanten

- Stichting Dagbesteding Oostelijk Utrecht
- Zon en Schild Amersfoort
- Vindicta Zeist
- RIAGG Amersfoort

Publicatie

H. Schiller, I. van Leiden, *Projectevaluatie Beschut Werk*, Context, 1996.

Vriendendienst

Contactadres

mevr. A. Willems
Algemene Hulpdienst Eindhoven
Raiffeisenstraat 1a, 5611 CH Eindhoven
Telefoon: 040-2447669

Beschrijving van het project

Het project beoogt mensen met een psychiatrische achtergrond steun te bieden in de maatschappij met behulp van vrijwilligers.
Door middel van een langerdurend en vertrouwelijk contact zal de vrijwilliger als een soort maatje ondersteuning bieden bij het leggen en onderhouden van sociale contacten, gezelschap geven of praktische handreikingen doen.

Praktische informatie

Doelgroep: psychiatrische patiënten
Locatie: Eindhoven
Startdatum: september 1995

Participanten

- GGzE
- RIGG
- Cliëntenorganisaties
- Zelfhulpgroepen
- Algemene Hulpdienst

Nazorg uit voorzorg

Contactadres

mevr. R. Knaapen-Coenen
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening regio Den Bosch
Hopveld 33, 5271 XP Den Dungen
Telefoon: 073-5942684

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het verbeteren van het proces van resocialisatie en (re-)integratie in de woonomgeving van cliënten uit de maatschappelijke opvang, na de periode van residentiële zorg, te optimaliseren.

Realisatie geschiedt door twee trajecten te doorlopen:

- een voorbereidingstraject: al tijdens het verblijf in de maatschappelijke opvang;
- een nazorgtraject: gerichte ambulante nazorg in de eerste periode van het zelfstandig wonen.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)cliënten van maatschappelijke opvang
Locaties: Den Bosch, Haaren, St. Michielsgestel, Schijndel, Vught
Startdatum: februari 1995

Participanten

- De Burg
- De Haven
- De Tunnel
- FIOM
- Stichting MADI regio Den Bosch

Basisberaad in de GGZ

Contactadres

dhr. B. Arts
Basisberaad GGz Nijmegen en Rivierenland
Graafseweg 226, 6531 ZZ Nijmegen
Telefoon: 024-3789159

Beschrijving van het project

Op initiatief van de cliënten is een project opgezet met de volgende doelstellingen:

- overleg tussen organisaties die in brede zin te maken hebben met GGZ;
- collectieve belangenbehartiging in de GGZ;
- het opzetten en ondersteunen in zelfbeheer van leef-, woon- en werkprojecten.

Realisatie geschiedt door:

- ongeveer acht overleggen van het Basisberaad;
- elke woensdag werkvergaderingen Kerngroep;
- elke twee jaar wordt een symposium georganiseerd over de kwaliteit van de GGZ;
- uitgeven van een verslagboekje. Hierover worden drie avonden georganiseerd in het kader van ‘Week van de psychiatrie’.

Praktische informatie

Doelgroep: organisaties die werken vanuit cliëntenperspectief GGZ
Locaties: Nijmegen, Rivierenland
Startdatum: juni 1994

Participanten

- Cliëntenbond Nijmegen en Rivierenland
- RPCP Zuid-Gelderland
- Bewonersraad RIBW Nijmegen en Rivierenland
- Patiëntenbewonersraad

- Bezoekerscommissie DAC's Nijmegen en Rivierenland
- NUNN Nachtopvang uit Noodzaak Nijmegen
- Impuls (Dak- en thuislozenkrant; Nijmegen en Arnhem)
- Stichting Nuts (voor begeleid wonen)

Publicatie

J. Acampo, B. Arts, F. Brinkman, M. Wetterhahn, Publicatie naar aanleiding van het symposium 'Dag van de kwaliteit in de GGz, regio Nijmegen en Rivierenland' op 29 november 1994, Nijmegen: Basisberaad GGz Nijmegen en Rivierenland, 1996.

Integratieproject

Contactadres

dhr. W. Schoonhoven
RIBW PC Hooft
Statenjachtstraat 834, 1034 GJ Amsterdam
Telefoon: 020-6315996

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is per jaar bij minimaal 15 cliënten een verbetering realiseren in het sociaal-maatschappelijk functioneren. Hiertoe moet de doelgroep worden opgezocht en moet contact tot stand worden gebracht.
Bij de realisatie staat het volgende centraal:

- intensieve contacten met instanties (buurthuis, politie, meldpunt burenoverlast en dergelijke) leiden tot aanmeldingen;
- grote mate van volharden in het contact zoeken en onderhouden leidt tot gesprek met cliënt;
- creativiteit leidt tot oplossingen voor problemen.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Amsterdam, stadsdeel Westerpark
Startdatum: mei 1995

Participanten

- RIBW PC Hooft
- RIAGG C/OW
- Stadsdeel Westerpark
- Ypsilon
- Cliëntenbond
- Stichting Welzijn Westerpark

Psychiatrische gastzorg

Contactadres

mevr. M. de Ruyter
SPDC Noord
Jan Thoméepad 5, 1034 ZP Amsterdam
Telefoon: 020-4311111

Beschrijving van het project

- Doelstellingen van het project zijn:
- het bieden van de mogelijkheid aan patiënten om in een gastgezin te leven;
 - individuele aandacht in zo normaal mogelijke levensomstandigheden en gaandeweg zo zelfstandig mogelijk te leren functioneren;
 - bevorderen zelfredzaamheid en sociale vaardigheden;
 - deelname aan zoveel mogelijk en zo zinvol mogelijke schakeringen van het maatschappelijk leven;
 - maatschappelijke emancipatie en integratie.
- Realisatie geschiedt door:
- multidisciplinaire benadering;
 - hanteren van de Goal Attainment Scale (GAS) om de zelfstandigheid en het stellen van eigen doelen te ondersteunen;
 - volgen van sommige klinische programmaonderdelen (SPDC-N);
 - afleggen van frequente huisbezoeken door verpleegkundigen;
 - bieden van individuele begeleiding in huishouden en sociale activiteiten door gastgezin/persoon;
 - het begeleiden van het gastgezin/persoon.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Amsterdam
Startdatum: september 1996

Participant

- SPDC Noord

Bouwen aan nieuwe toekomst

Contactadres

dhr. R. Barels
APZ Drenthe locatie Assen
Postbus 30007, 9400 RA Assen
Telefoon: 0592-334702

Beschrijving van het project

Het project is gericht op revalidatie voor mensen met schizofrenie.
Het programma is heel praktisch en gericht op leren wonen, het ontwikkelen van dagactiviteiten, gemakkelijk leren omgaan met anderen en het verwerken en het leren omgaan met het kwetsbaar zijn.
Onderdelen van het programma zijn:

- een cognitieve functietraining;
- een motorische vaardigheidstraining;
- sport en spel;
- huishoudproject;
- activiteiten/arbeidsrevalidatie;
- sociale vaardigheidstraining;
- maatschappij-oriëntatiecursus;
- voorlichting;
- persoonlijke begeleiding.

Praktische informatie

Doelgroep: schizofrene patiënten
Locatie: Zuidwest-Drenthe
Startdatum: september 1994

Participant

- APZ Drenthe

Publicatie

M. van Weersch, ‘Patiënten varen wel bij onderhandelingsklimaat’ *Mentaal*; 1, 1995, 4, pp. 4-5.

Maatjesproject

Contactadres

mevr. A. Fluitman
Stichting GGZ Groningen
Postbus 86, 9700 AB Groningen
Telefoon: 050-5223298

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het voorkomen/verhelpen van sociaal isole-
ment/eenzaamheid van mensen met een psychiatrische achtergrond.
Realisering geschiedt door het koppelen van vrijwilligers aan de doelgroep om
samen gewone, dagelijkse, gezellige dingen te ondernemen.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: Groningen, Winschoten
Startdatum: september 1996

Participanten

- Stichting GGZ Groningen
- Dellemanstichting
- Humanitas
- Stichting GGZ Cliëntenplatform
- Coördinatiecentrum Chronisch Zieken Noord-Nederland

Cultureel eetcafé De Balie

Contactadres
mevr. S. Plass
RIBW Zwolle
Postbus 473, 8000 AL Zwolle
Telefoon: 038-4269679

Beschrijving van het project
Doelstelling is het bieden van een eigen uitgaansmogelijkheid voor (ex-) psychiatrische patiënten.
Realisatie geschiedt op de volgende wijze:

- het werken met een voorbereidingsgroep bestaande uit deelnemers van het dagactiviteitencentrum Zwolle;
- het cultureel eetcafé, in het dagactiviteitencentrum van Zwolle op vrijdagavond, 18.00 tot 22.00 uur;
- in het culturele programma zijn ook reguliere uitgaansmogelijkheden opgenomen.

Praktische informatie
Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten (en partners, vrienden)
Locatie: subregio Zwolle
Startdatum: mei 1995

Participant
– RIBW Zwolle (afd. dagbesteding)

Koffiekamer

Contactadres

 dhr. J.W. de Groot
 DAC Alkmaar
 Postbus 9242, 1800 GE Alkmaar
 Telefoon: 072-5626825

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het verzorgen van inloopochtenden voor mensen met een psychiatrische achtergrond, dichterbij huis én in een reguliere voorziening, namelijk een buurthuis.
Het koffiekamerproject in Heerhugowaard wat gedaan wordt door het DAC Alkmaar tracht met behulp van plaatselijke organisaties zoals Zonnebloem, Humanitas en Rode Kruis, chronisch psychiatrische mensen te bereiken en in hun woonomgeving, via inloopochtenden, contacten met anderen te maken.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Heerhugowaard
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Rode Kruis
- Humanitas
- Zonnebloem
- DAC Alkmaar

Dienstencentrum voor dak- en thuislozen

Contactadres

dhr. H.C.J.M. van Vliet
Stichting De Binnenvest
Rembrandtstraat 12, 2311 VW Leiden
Telefoon: 071-5133549

Beschrijving van het project

Het Dienstencentrum is bedoeld voor mensen die overal buiten de boot vallen en moeilijk terechtkunnen bij de reguliere hulpverlening. Te denken valt aan mensen met psychische/psychiatrische problemen, aan hen met verslavingsproblemen en aan mensen die niemand meer hebben om bij aan te kloppen. Het Dienstencentrum is uitdrukkelijk ook bedoeld voor mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats.

In het Dienstencentrum kan men terecht voor een kopje koffie, een maaltijd, persoonlijke aandacht of gewoon om even uit te rusten. Men kan er ook een douche nemen en kleding wassen. Voor mensen zonder vaste verblijfplaats biedt het Dienstencentrum een postadres. De medewerkers bieden behalve een luisterend oor ondersteuning bij het verwerven van inkomen, huisvesting of onderdak. Ook kunnen zij bemiddelen bij het (weer) op gang brengen van de hulpverlening bij instellingen in de regio. Vaste bezoekers kunnen hun inkomen door het Dienstencentrum laten beheren. Voor medische en/of psychiatrische vragen kan men terecht op speciale spreekuren. Eenmaal per week houdt de GGD een spreekuur voor mensen met medische vragen en er is één middag in de week een medewerker van de RIAGG beschikbaar voor vragen en/of hulp op psychisch en/of psychiatrisch gebied.

Praktische informatie

Doelgroep: dak- en thuislozen met psychiatrische of verslavingsproblematiek.
Locatie: regio Zuid-Holland Noord
Startdatum: mei 1994

Participanten

- RIAGG
- GGD
- AMW

Dagbesteding-plus

Contactadres

dhr. F. Jetten
Stichting Het Karwei Westelijke Mijnstreek
Kastelenweg 1-3, 6136 BK Sittard
Telefoon: 046-4518914

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- het aanbieden van gestructureerde dagopvang;
- laagdrempelige werkervaring;
- het ontdekken/ontwikkelen van eventuele perspectieven naar de arbeidsmarkt;
- zinvolle daginvulling.

De volgende projecten worden aangeboden:

- huishoudelijke taken;
- postbezorgingsdienst;
- speelgoed schilderen;
- verkoop in kledingwinkel;
- herstelatelier (kleding);
- verzorgen van brood- en warme maaltijden;
- wijkonderhoudsproject;
- werkplaats;
- tuinproject;
- meubelrecycling project;
- hoedjes maken voor feestartikelenwinkel.

Praktische informatie

Doelgroep: ex- of chronisch psychiatrische patiënten
Locaties: regio Westelijke Mijnstreek: Sittard, Geleen, Beek, Schinnen, Stein, Born, Susteren
Startdatum: januari 1996

- Participanten*
- Stichting Het Karwei Westelijke Mijnstreek
 - RIAGG Westelijke Mijnstreek
 - RIBW Heuvelland & Maasvallei
 - PMS Vijverdal Maastricht
 - Afdeling Welzijn en Sociale zaken van de zeven gemeenten

Dagactiviteiten en begeleid werken

Contactadres

 dhr. K. Buddemeyer
 RIAGG Noord-Limburg
 Postbus 368, 5900 AJ Venlo
 Telefoon: 077-3550222

Beschrijving van het project

 Beoogd wordt de kwaliteit van het bestaan van de doelgroep (ex-)psychiatrische patiënten te verbeteren en wanneer de gebruiker dit vraagt de terugkeer/participatie in de maatschappij te bevorderen.
 Hiertoe wordt het volgende aangeboden:

- inloop- c.q. ontmoetingsfunctie;
- gestructureerde activiteiten (recreatie, educatie, creatief);
- activiteiten met een arbeidsmatig karakter.

Praktische informatie

 Doelgroep: (ex-)psychiatrische patiënten
 Locatie: Noord-Limburg
 Startdatum: juni 1996

Participanten

- RIAGG Noord-Limburg
- RIGG Noord-Limburg
- APZ Vincent van Gogh

Frankenstraat

Contactadres

dhr. J. Sesink
Leger des Heils Jeugdhuis Vliet & Burgh
Oosteinde 102, 2271 EJ Voorburg
Telefoon: 070-3861212

Beschrijving van het project

Het project is gericht op opvang en begeleiding van thuisloze jongeren van circa 15-25 jaar. De jongeren leren wonen en vaardigheden om als volgende stap voor zichzelf te gaan zorgen. Het project Frankenstraat is een leersituatie, waar middels experimenteren een eigen identiteit ontwikkeld kan worden en langzaamerhand verantwoordelijkheid genomen moet worden voor eigen doen en laten.

Realisatie geschiedt door een combinatie van wonen en het aanleren van sociale vaardigheden. Jongeren hebben een eigen kamer en leven zoveel mogelijk in de leefgroep (8 personen).

De volgende vaardigheden krijgen bijzondere aandacht:

- zelfverzorgingsvaardigheden (gezondheid, hygiëne);
- praktische vaardigheden (omgaan met geld, koken, schoonmaken etc.);
- omgangsvaardigheden (communiceren, assertiviteit, omgangsvormen etc.);
- vrijetijdsvaardigheden (hobby’s, verenigingen, recreatie);
- studie- en werkvaardigheden (opleiding, scholing, sollicitatie).

Het belangrijkste trainingsmiddel is het (samen)leven van alledag, dat gestructureerd wordt door een vast dag- en nachtpatroon. Een dagbesteding is verplicht. Training in zelfredzaamheid wordt gevolgd met behulp van scorelijsten die zij zelf invullen. Na het leefgroephuis kan de jongere doorstromen naar Level Two (7 plaatsen). Level Two is voor jongeren die geruime tijd in het leefgroephuis gewoond hebben. Zij zijn inmiddels dusdanig getraind in het wonen, dat zij een volgende stap naar zelfstandig wonen kunnen maken, maar nog zekere begeleiding, steun en structuur op nabije afstand nodig hebben.

Praktische informatie

Doelgroep: dak- en/of thuisloze jongeren

Locatie: regio Den Haag

Startdatum: december 1994

Participanten

- Leger des Heils Jeugdhuis Vliet & Burgh Voorburg
- Goodwillcentrum Elim Den Haag

Sociaal pension De Hulsen

Contactadres

 dhr. T. Martens
 Sociaal Centrum De Hulsen
 Nieuwe Dukenburgseweg 15, 6534 AD Nijmegen
 Telefoon: 024-3590654

Beschrijving van het project

 Het sociaal pension tracht een thuis te zijn voor mensen, die om verschillende redenen niet in staat zijn (al dan niet begeleid) zelfstandig te wonen in verband met hun psychiatrische en/of psychosociale problematiek.
 Men biedt begeleiding, die vooral gericht is op het wonen en het dagelijks bezig zijn. Er is geen grens aan de opnameduur.

Praktische informatie

 Doelgroep: volwassenen met psychiatrische of psychosociale problemen
 Locatie: Nijmegen e.o.
 Startdatum: augustus 1995

Participanten

- VGZ
- Gemeente Nijmegen
- RIAGG
- RIBW
- Psychiatrisch Centrum Nijmegen

Groenhoven: begeleid zelfstandig wonen voor ouderen

Contactadres

mevr. M. Gouman-Vonk
RIBW Zuid-Holland Noord
Willem Barentszstraat 47, 2315 TZ Leiden
Telefoon: 071-5221825

Beschrijving van het project

De doelstellingen zijn:

- het bieden van begeleiding, huisvesting en een veilige woonomgeving aan ouderen met een psychiatrische problematiek;
- het waarborgen van de zelfstandigheid door het ter beschikking stellen van een eigen woning;
- het doorbreken van het sociaal isolement door de ‘vorm’ van wonen en door deelname aan eventuele gezamenlijke activiteiten;
- het vergroten van de zelfredzaamheid, waardoor (her)opname in de psychiatrie wordt voorkomen.

Het gaat hierbij om 12 woningen, verspreid over ongeveer drie woonblokken, waarbij de bewoners kunnen beschikken over een gemeenschappelijke woonruimte. Bewoners wonen zelfstandig en gaan een huurovereenkomst aan met Nieuw Groenhoven. De RIBW stelt zich garant voor de huurderwing. De woonbegeleider bezoekt de bewoners wekelijks, biedt praktische begeleiding bij het wonen en coördineert het zorgaanbod. Voor elke bewoner is of wordt een begeleidingsplan samengesteld dat uitgaat van het gebruikmaken van het reguliere voorzieningenaanbod, zoals gespecialiseerde gezinszorg, RIAGG, psychiatrische thuiszorg en de dagbehandeling. Zoveel mogelijk zal dat een voortzetting zijn van de reeds geboden begeleiding vanuit de diverse instellingen.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen van 50 jaar en ouder die langdurig opgenomen geweest zijn in APZ of RIBW en de zogenaamde draaideurpatiënten
Locatie: regio Zuid-Holland Noord
Startdatum: september 1995

Participanten

- Psychiatrisch Ziekenhuis Endegeest
- Stichting Nieuw Groenhoven
- Stichting Thuiszorg Groot Rijnland
- RIAGG Leiden
- RIBW Zuid-Holland Noord

Houthaghe, Bezuidenhout en Rosenberg

Contactadres

dhr. T.J.G.M. Hazelhof
Psychiatrisch Centrum Rosenberg
Postbus 53019, 2505 AA Den Haag
Telefoon: 070-3975051

Beschrijving van het project

De doelstelling van dit project is:

- het huisvesten van 16 oudere chronisch psychiatrische patiënten in twee verzorgingshuizen;
- middels ondersteuning van een medisch diagnostisch team bereiken dat patiënten na verloop van tijd zonder begeleiding in een verzorgingshuis kunnen wonen;
- uitstroom uit het psychiatrisch centrum bevorderen.

Dit wil men bereiken door:

- voorbereiding van geselecteerde patiënten binnen het psychiatrisch centrum;
- kennismaking van de patiënten met het verzorgingshuis;
- deelname aan activiteiten in het verzorgingshuis vanuit het psychiatrisch centrum;
- proefperiode (slapen) in het verzorgingshuis;
- begeleiding tijdens wonen in het verzorgingshuis door een B-verpleegkundige (dagelijks) en een multidisciplinair team;
- terugplaatsmogelijkheden in het psychiatrisch centrum;
- bijscholing personeel verzorgingshuis.

Praktische informatie

Doelgroep: oudere chronisch psychiatrische patiënten
Locatie: Den Haag
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Psychiatrisch Centrum Rosenberg
- Verzorgingshuis Houthaghe
- Verzorgingshuis Bezuidenhout

Begeleid zelfstandig wonen voor (ex-)TBS-gestelden

Contactadres
dhr. A. Jansen
Rijksinrichting Veldzicht
Postbus 20, 7707 ZG Balkbrug
Telefoon: 0523-653333

Beschrijving van het project
Het doel van het project is het aanbieden van intensieve begeleiding in de woonsituatie om herintegratie van TBS-gestelden te bevorderen.
Dit probeert men te bereiken door middel van:

- thuiszorg door medewerkers van het RIBW in Zwolle;
- psychiatrische consultatie;
- begeleiding farmacotherapie;
- budgettering;
- netwerking.

Praktische informatie
Doelgroep: TBS-gestelden aan het eind van hun behandeling
Locatie: regio Zwolle
Startdatum: oktober 1995

Participanten

- RIBW Zwolle e.o.
- Rijksinrichting Veldzicht

Beschermd wonen voor asielzoekers zonder status

Contactadres

mevr. T. van Kuyk
RIBW Noord-Holland Noordwest
Drechterwaard 100, 1824 DX Alkmaar
Telefoon: 072-5622972

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het bieden van een beschermende woonvorm aan
asielzoekers met een psychiatrische handicap.
Realisatie geschiedt door het bieden van een woonplek met begeleiding. De
werkwijze en methodiek van beschermd wonen wordt aangepast voor asielzoe-
kers.

Praktische informatie

Doelgroep: asielzoekers zonder status met een psychiatrische handicap
Locatie: landelijk
Startdatum: juli 1995

Participanten

- RIBW Noord-Holland Noordwest
- NVBW
- Pharos
- Ziekenfondsraad
- VWS

Publicatie

Buitengewoon (NVBW-blad); 1995, sept.

Woonvoorzieningen voor jongvolwassen autisten

Contactadres
mevr. M. Hermans
RIBW-OZL
Gasthuisstraat 10, 6411 KE Heerlen
Telefoon: 045-5760100

Beschrijving van het project
Doel is het bieden van beschermd wonen aan jongvolwassen autisten, zodat zij leren zelfstandiger te wonen; verder erop letten dat zij een vorm van dagbesteding hebben.
Hiertoe biedt men woonruimte en woonbegeleiding vanuit RIBW-OZL.
Ook wordt nazorg en behandeling vanuit de RIAGG-OZL geboden.

Praktische informatie
Doelgroep: autisten met normale intelligentie
Locatie: (oostelijk) Zuid-Limburg
Startdatum: juni 1996

- Participanten*
- RIBW-OZL
 - RIAGG-OZL

Kinderen van verslaafde ouders

Contactadres

mevr. K. Soemers
Brijderstichting
Kees Boekestraat 20, 1817 EZ Alkmaar
Telefoon: 072-5272805

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- verslaafde ouders voeden hun eigen kinderen op;
- kinderen van verslaafde ouders lijden zo min mogelijk onder de verslaving van de ouders.

Dit wil men realiseren door:

- huisbezoeken;
- pedagogische ondersteuning;
- netwerkontwikkeling;
- video-hometraining;
- gezinsbehandeling.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen en hun verslaafde ouders (gokken/alcohol/drugs)
Locatie: Kop van Noord-Holland (uitgezonderd Amsterdam en ’t Gooi)
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Brijderstichting
- Amstelland Tulpenburg
- AMC
- VU

Kortdurende gezinsbehandeling gokproblematiek

Contactadres

dhr. J.A.G.J. Wiersma
Stichting De Hoop
Spuiweg 77, 3311 GT Dordrecht
Telefoon: 078-6142444

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het doorbreken van verslavingsgedrag (gokken) en het optimaliseren van het gezinssysteem ter ondersteuning van de gokverslaafde.

Realisering geschiedt door het voeren van gesprekken met het gezin.

Praktische informatie

Doelgroep: gokverslaafden
Locatie: Dordrecht e.o.
Startdatum: juni 1996

- Participanten
- RIAGG De Poort
 - Stichting De Hoop

Arbeidstoeleidingsproject baanberekenend

Contactadres

dhr. R. Beentjes
Brijder Stichting
Postbus 414, 1800 AK Alkmaar
Telefoon: 072-5272805

Beschrijving van het project

- De doelstellingen van het project zijn:
- een afgesproken aantal (ex-)verslaafden in Alkmaar en Haarlem met een problematische achtergrond toe te leiden en te plaatsen in een betaalde baan;
 - methodiekontwikkeling.
- Realisering geschiedt door:
- samenwerking verslavingszorg (Brijder), Sociale Dienst en Arbeidsbureau;
 - beschikbare middelen van de drie instanties benutten in arbeidsbegeleidingstraject van deelnemer;
 - incentives;
 - verslavingszorg (Brijder) heeft regievoering;
 - maatwerk.

Praktische informatie

Doelgroep: problematisch verslaafden
Locaties: Alkmaar, Haarlem
Startdatum: juli 1995

Participanten

- Brijder Stichting Alkmaar, Haarlem
- Sociale Dienst Alkmaar
- Sociale Dienst Haarlem
- Arbeidsbureau Alkmaar
- Arbeidsbureau Haarlem
- Ministerie van VWS
- NIAD (Nederlands Instituut voor Alcohol en Drugs)

Behandelprogramma voor verslaafden met borderline problematiek

Contactadres

mevr. L.M.C. van den Bosch
De Jellinek
Postbus 3907, 1001 AS Amsterdam
Telefoon: 020-5702325

Beschrijving van het project

Doel van het project is het aanbieden van een behandelprogramma dat geschikt is voor de ‘harde kern’ van vrouwelijke drugverslaafden. Het programma mikt op het beperken van zelfdestructiviteit, suïcidaal gedrag en automutilatie. Voorts beoogt men het aantal crises en opnamedagen op jaarbasis terug te dringen.

Men wil dit doel bereiken door het aanbieden van een ambulant en klinisch behandelprogramma op basis van een (dialectische) cognitieve gedragstherapie, die is ontwikkeld door prof. M. Linehan. Uitgaand van validering van de problematiek wordt met de cliënt samen, zowel individueel als groepsgericht gewerkt aan herkenning, verandering van de cognitie. De behandeling duurt ongeveer 1 jaar, wat uiterst kort is bij cliënten behorend tot deze populatie. Ten behoeve van de introductie en implementatie van deze voor Nederland unieke methodiek is ter ondersteuning een groep van psychiaters/therapeuten geformeerd, komend uit verslavingszorg en psychiatrie.

Praktische informatie

Doelgroep: extreem problematische verslaafde vrouwen
Locatie: Amsterdam e.o.
Startdatum: januari 1995

Participanten

- De Jellinek
- AIAR

Publicatie

‘Tussen Amsterdam en Seattle’ *MGV*; 1995, oktober.

Support workers

Contactadres

dhr. M.J.M. Verhaegh
GGzE, locatie De Grote Beek
Postbus 90004, 5600 PA Eindhoven
Telefoon: 040-2970510

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is psychiatrische cliënten met verslavingsproblematiek ondersteuning bieden bij hun verslaving en/of een brug slaan naar de AA of NA (Narcotics anonymous). Een en ander ten einde in de behandeling niet alleen aandacht te besteden aan de psychiatrische problematiek, maar ook het verslavingsaspect aan te pakken. Doel is om zicht te krijgen op beide aspecten en de onderlinge samenhang.

Hiertoe legt een viertal ervaringsdeskundigen (Support Workers) contact met cliënten en werken zij in groepen aan de hand van de 12-stappenmethode (vergelijkbaar met de methodiek die binnen de AA gehanteerd wordt). Daarnaast zijn ze actief in het veld en hebben her en der individuele contacten. Ze zijn 24 uur bereikbaar voor advies en ondersteuning. De Support Workers worden in een projectorganisatie ‘omgeven’ door een stuurgroep en een begeleidingscommissie. Bovendien ontvangen ze coaching vanuit psychiatrische knowhow.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten met dubbele diagnose (psychiatrie en verslaving)
Locatie: regio Eindhoven en de Kempen
Startdatum: december 1995

- Participanten*
- SVOB (Stichting Verslavingszorg Oost-Brabant)
 - RIGG Eindhoven
 - Stichting GGzE

Dual diagnosis

Contactadres

dhr. A.L.C. Vos
Brijder Stichting
Postbus 414, 1800 AK Alkmaar
Telefoon: 072-5272805

Beschrijving van het project

Doel is zorg voor verslaafden met psychiatrische problematiek te verbeteren
middels gezamenlijk RIAGG/Brijder-project.
Realisatie geschiedt door projectgroep:

- inzet casemanagement;
- inzet specifieke deskundigheid partners.

Praktische informatie

Doelgroep: verslaafden met psychiatrische problemen (double trouble)
Locatie: Haarlem e.o.
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Brijder Stichting
- RIAGG
- RIGG

Terugdringing heropnames

chronische alcoholisten

Contactadres

dhr. M. d’ Ancona
Boumanhuis
Schiestraat 12, 3013 AH Rotterdam
Telefoon: 010-4132892

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- terugdringing van door alcoholmisbruik veroorzaakte ziekenhuisopnames;
- toeleiden alcoholverslaafde patiënten naar verslavingszorg;
- zicht krijgen op de populatie die vanwege alcoholmisbruik opgenomen wordt binnen AZR Dijkzigt.

Realisatie geschiedt door:

- deskundigheidsbevordering (kennis, gespreksvaardigheden, vroegsignalering) medisch personeel;
- intake-spreekuur voor alcoholverslaafde patiënten op polikliniek Dijkzigt door hulpverlener verslavingszorg;
- consultatie aan artsen Dijkzigt.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch alcoholverslaafden met somatische problemen
Locatie: Rotterdam e.o.
Startdatum: juli 1994

Participanten

- Boumanhuis
- AZR Dijkzigt

Zorgloket

Contactadres

mevr. M. Bosch
's Heeren Loo-Lozenoord
Postbus 550, 3850 AN Ermelo
Telefoon: 0341-555555

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- het geven van informatie en advies;
 - de hulpvraag die gesteld wordt beantwoorden;
 - verstandelijk gehandicapten in contact brengen met de juiste hulpverlener.
- Hiertoe biedt men:
- telefonische bereikbaarheid van 10.00-15.00 uur (daarbuiten via antwoord-apparaat);
 - netwerk van diensten die de vraag kunnen beantwoorden.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Noordwest-Veluwe
Startdatum: maart 1996

Participant

- 's Heeren Loo-Lozenoord

Fysiotherapie Speciaal Onderwijs (FSO)

Contactadres

dhr. F. Teunissen
Stichting Samenwerkende Gezondheidscentra Lelystad
Postbus 2053, 8203 AB Lelystad
Telefoon: 0320-234477

- Beschrijving van het project*
- De doelstellingen van het project zijn:
- fysiotherapeutische begeleiding op school onder schooltijd, aan kinderen met sociale indicatie (deze sociale indicatie is gebaseerd op schooltijden, regiofunctie, schoolvervoer, eenoudergezinnen, migranten, algemene sociale achtergronden);
 - onderzoek naar de invloed van die begeleiding op de ontwikkeling van het kind. Dit wil men realiseren door:
 - een multidisciplinair samenwerkingsverband;
 - het hanteren van protocollen;
 - beschrijvend onderzoek vanuit de praktijksituatie van behandelen;
 - effectonderzoek;
 - controlegroep.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen op MLK-school met een sociale indicatie
Locaties: Lelystad, Hoorn
Startdatum: januari 1995

- Participanten*
- Stichting Samenwerkende Gezondheidscentra Lelystad (SSGL)
 - GGD Flevoland
 - MLK-school ’t Want Lelystad
 - MLK-school Prinses Beatrix Hoorn
 - Schoolbegeleidingsdienst IJsselmeerpolders

Leefstijl: training in sociale en emotionele vaardigheden

Contactadres

mevr. J.G. Hoitinga
Orthopedagogisch Centrum Tjallinga Hiem
Postbus 418, 8901 BE Leeuwarden
Telefoon: 058-2885335

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- opbouwend sociaal gedrag bij jongeren stimuleren;
 - jongeren helpen in hun ontwikkeling tot positieve betrokkenheid thuis, op school, bij vrienden en in de gemeenschap;
 - het aanmoedigen van een gezonde leefstijl; dat wil zeggen op verantwoorde wijze omgaan met tabak, drank, drugs en het benadrukken van de eigen keuze hierin.
- Men biedt een programma aan dat bestaat uit drie onderdelen, te weten:
- leefstijl 1: dit wordt gegeven aan jongeren van 13 tot 16 jaar; het wordt gegeven in wekelijkse sessies gedurende anderhalf jaar;
 - leefstijl 2: dit is een programmaonderdeel van het Arbeids Trainings Centrum van Tjallinga Hiem; het wordt gegeven in wekelijkse bijeenkomsten van anderhalf uur gedurende een jaar;
 - ouderbijeenkomsten waar een cursus gegeven wordt aan ouders van kinderen die leefstijl 1 volgen; het bestaat uit vier bijeenkomsten.

Tijdens deze trainingen wordt gewerkt met onder andere rollenspelen, knip- en plakwerk, groepsgesprekken, audiovisuele middelen, opdrachtboekjes enz.

Praktische informatie

Doelgroep: licht verstandelijk gehandicapten

Locatie: regio Friesland

Startdatum: september 1996

Participant

– Orthopedagogisch Centrum Tjallinga Hiem

Gezinscollectief

Contactadres
dhr. C. Colsey
Michaelshoeve
Zutphensestraat 175, 6971 JR Brummen
Telefoon: 0575-568600

Beschrijving van het project
Doelstelling van het project is een gezin met een thuiswonend verstandelijk gehandicapt kind te verbinden met een hulpverlenend gezin.
Hiertoe is een projectleider aangesteld; na onderzoek is begonnen met werving in de regio Apeldoorn.

Praktische informatie
Doelgroep: gezinnen met verstandelijk gehandicapte kinderen
Locatie: Apeldoorn
Startdatum: mei 1996

- Participanten*
- SPD
 - Dagverblijven
 - Michaelshoeve

Gentle teaching

Contactadres

dhr. E. Eshuis
's Koonings Jaght
Postbus 9214, 6800 HS Arnhem
Telefoon: 026-4836911

Beschrijving van het project

Doelstelling is dat de medewerkers van de voor het project geselecteerde groepen de visie, houding en benaderingswijze passend bij Gentle teaching kunnen omzetten in concreet handelen.

Realisering geschiedt door:

- scholing bij aanvang van het project en ook tijdens het project;
- coaching op de werkvloer door één van de leden van de projectgroep aan de hand van een tevoren vastgesteld werkplan;
- werkoverleg met het team.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: 's Koonings Jaght te Arnhem
Startdatum: april 1996

Participanten

- 's Koonings Jaght
- De Sterre in Clinge (Zeeuws-Vlaanderen)

Gedeelde zorg

Contactadres

dhr. R.J. Dijkema
SVVGR Rotterdam
Aarnoudstraat 59, 3084 PA Rotterdam
Telefoon: 010-4949494

Beschrijving van het project

Doel is het aanbieden van dagopvang voor verstandelijk en dubbel gehandicap-
te kinderen met een zeer intensieve medische en paramedische zorgbehoefte.
Hiertoe wordt binnen een groep van maximaal 6 deelnemers (parttime, zodat
het aantal cliënten ongeveer 9 bedraagt) gestalte gegeven aan individuele
zorgarrangementen. Uitgaande van het zorgplan worden de activiteiten (recrea-
tief, medisch/paramedisch) ingevuld.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten die intensieve medische zorg behoeven
Locatie: regio (groot) Rijnmond
Startdatum: april 1995

Participanten

- SVVGR
- SPD Rotterdam

Hulpverlening aan (jonge) kinderen met een ernstige verstandelijke handicap

Contactadres
dhr. C.J.M. Schraven
De Wendel, behandelcentrum Nieuw Spraeland
Wanssumseweg 14, 5807 EA Oostrum
Telefoon: 0478-527915

Beschrijving van het project
Doelstellingen van het project zijn kinder- en jeugdpsychiatrische diagnostiek en behandeling.
Realisatie geschiedt poliklinisch door een ambulant team. Middels integraal onderzoek komt men tot diagnose en advies, waarna behandeling kan plaatsvinden. Onderzoek vindt breed plaats vanuit multidisciplinaire teams. Problematiek wordt benaderd vanuit systeem kind/ouders/verzorgers en hulpverlening.

Praktische informatie
Doelgroep: (jonge) kinderen met ernstige verstandelijke handicap
Locaties: regio Noord-Brabant, regio Limburg
Startdatum: januari 1996

- Participanten*
- De Wendel, behandelcentrum Nieuw Spraeland
 - PC Welterhof Heerlen, afdeling Wickraderheem
 - Stichting St. Anna/Gastenhof

Publicaties

- ‘Psychiatrie en mensen met een verstandelijke handicap; een multidisciplinaire aanpak is vereist’, Vakblad Vereniging van Nederlandse Vrouwelijke Artsen, *de VNVA krant*; 1996, september.

- Intern rapport: *Voorstudie kinderpsychiatrisch centrum voor ernstig/matig verstandelijk gehandicapte kinderen*, Oostrum: De Wendel, 1995.
- ‘We richten een levensvatbare afdeling op’, Informatieblad van De Wendel; 1996, 2, pp. 12-13.

Intensieve begeleiding en behandeling

Contactadres
dhr. C.A. van Essen
Boldershof
Veerstraat 14, 6651 AX Druten
Telefoon: 0487-589911

Beschrijving van het project
Doel is het bieden van (therapeutische) hulp aan die mensen met een verstandelijke handicap die ‘vastgelopen’ zijn en die een specifieke behandeling/begeleiding nodig hebben om in de thuissituatie te kunnen blijven functioneren. Het gaat hier om therapeutische hulp op het gebied van ‘probleemgedrag’.
Hiertoe wordt een therapeutisch medewerker ingezet (vgl. psycholoog) die individuele speltherapie geeft. Tevens biedt deze medewerker video-teambegeleiding ook naar het thuiscircuit.

Praktische informatie
Doelgroep: verstandelijk gehandicapten (meestal kinderen)
Locaties: Nijmegen, Betuwe Bommelerwaard
Startdatum: september 1995

Participant
– Boldershof

Poliklinische ambulante hulpverlening

Contactadres

dhr. R. Schapelhouman
Hoeve Boschoord
Boylerstraat 4, 8387 XN Boschoord
Telefoon: 0561-421543

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het verlenen van hulp aan verstandelijk gehandicap-
ten met gedragsproblemen die verblijven in de thuissituatie dan wel een GVT,
B.Z.W. of andere woonvorm en in een crisissituatie geraken. Getracht wordt
intramurale opname te voorkomen en hulp te bieden in de eigen woonsituatie.
Realisering geschiedt door:

- diagnostiek;
- consultatie;
- begeleiding/behandeling;
- voorlichting;
- scholing.

Praktische informatie

Doelgroep: sterk gedragsgestoorde licht verstandelijk gehandicapten
Locaties: Groningen (provincie), Friesland, Drenthe
Startdatum: november 1995

Participanten

- Hoeve Boschoord
- Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis Drenthe
- Het Groene Land

Publicatie

Een mailing aan alle zorginstellingen en GVT-en in Groningen, Friesland en
Drenthe.

Zorgcircuit voor gedragsgestoorde licht verstandelijk gehandicapten

Contactadres
mevr. I.M. Gubbens
PC Welterhof
JF Kennedylaan 301, 6419 XZ Heerlen
Telefoon: 045-5736494

Beschrijving van het project
Doelstelling van het project is het ontwikkelen van een zorgcircuit voor GLVG, zodat kwalitatief goede en op elkaar afgestemde zorg aan mensen met een lichte verstandelijke handicap (en zwakbegaafden) wordt verleend.
Realisering geschiedt door het instellen van de commissie GLVG, waarin vertegenwoordigers van de diverse instellingen zitting hebben. Deze commissie doet indicatiestelling, geeft advies met betrekking tot zorgtoewijzing en volgt cliënten binnen het circuit. Daarnaast signaleert de commissie knelpunten in de zorgverlening.

Praktische informatie
Doelgroep: gedragsgestoorde licht verstandelijk gehandicapten (GLVG)
Locatie: oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: juni 1996

- Participanten
- PC Welterhof
 - Stichting Welzijnszorg
 - Stichting Sint Anna (Op De Bies)
 - Nieuw Spraeland
 - Stichting Philadelphia Voorzieningen (Zuiderhaven)

Publicaties

- N.J.A.E.H. Veugen, *Sectoroverschrijdende samenwerking: een onderzoek naar de mogelijkheden van afstemming en samenwerking tussen de psychiatrie en de verstandelijk gehandicaptenzorg*. Maastricht: Rijksuniversiteit Limburg, 1995.
- I. Gubbens, *Zorgen voor gedragsgestoorde licht verstandelijk gehandicapten in de regio oostelijk Zuid-Limburg*, Heerlen, 1996.

Hulpverlening en therapie na seksueel misbruik voor slachtoffers en daders

Contactadres

dhr. P.J.E. Jansen
Orthopedagogisch Zorg Centrum (OZC)
Sperwerstraat 21, 1826 KL Alkmaar
Telefoon: 072-5671200

Beschrijving van het project

Het project Ambulant Centrum wil een eerste concrete aanzet zijn voor een ambulant hulpaanbod op het gebied van daadwerkelijke hulpverlening aan licht verstandelijk gehandicapten die seksueel misbruikt zijn. Er staat een team hulpverleners klaar om zorg op maat te bieden, na een zorgvuldige probleem-analyse door een intake-team. Concrete doelen zijn vergroting van de weerbaarheid, hulpverbetering en verwerking ten behoeve van slachtoffers en preventie ten behoeve van daders en slachtoffers.

Realisatie geschiedt door:

- groepsgericht hulpaanbod (open en gesloten groepen);
- individuele hulpverlening;
- consult en advies voor omgeving van de misbruikte cliënt.

Praktische informatie

Doelgroep: licht verstandelijk gehandicapten
Locatie: provincie Noord-Holland
Startdatum: januari 1997

Participanten

- Orthopedagogisch Zorg Centrum
- SPD's
- RIAGG's

Crèche

Contactadres
dhr. E. Krijger
Maasveld
Postbus 1045, 6201 BA Maastricht
Telefoon: 043-3610400

Beschrijving van het project
De doelstelling van het project is de thuiswonende verstandelijk gehandicapte gelegenheid geven tot incidentele dagopvang.
Hiervoor heeft men opvangmogelijkheid gecreëerd voor zes cliënten.

Praktische informatie
Doelgroep: thuiswonende verstandelijk gehandicapten
Locatie: zorgregio Maastricht
Startdatum: juni 1996

- Participanten*
- Maasveld
 - Jan Baptist

Zaterdagopvang

Contactadres

dhr. A. van den Akker
De Hartenberg
Postbus 75, 6710 BB Ede
Telefoon: 0318-591441

Beschrijving van het project

Doel van het project is opvang van thuiswonende kinderen met een verstandelijke handicap.
Realisatie geschiedt door de kinderen onder deskundige leiding op te vangen.

Praktische informatie

Doelgroep: thuiswonende kinderen met een verstandelijke handicap
Locaties: Ede, Wageningen, Barneveld, Veenendaal
Startdatum: september 1996

Participant

- De Hartenberg

Training begeleid zelfstandig wonen

Contactadres
dhr. G.A. Marchand
Hooge Burch
Spoorlaan 19, 2471 PB Zwammerdam
Telefoon: 0172-630303

Beschrijving van het project
De doelstelling van het project is bewoners vaardigheden bij te brengen, zodat zij later kunnen doorstromen naar een project begeleid wonen.
Hiertoe wordt met name aandacht besteed aan het bijbrengen van vaardighe-
den met betrekking tot huishoudelijke activiteiten, administratie, geldzaken en
het aangaan van sociale contacten. Hiertoe zijn trainingprogramma's opgeno-
men in het individuele zorgplan. Het huis biedt plaats aan drie bewoners.

Praktische informatie
Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: regio noordelijk Zuid-Holland, Midden-Holland
Startdatum: januari 1996

Participant
– Hooge Burch

Gezinshuizen

Contactadres

dhr. R.J. Dijkema
SVVGR Rotterdam
Aarnoudstraat 59, 3084 PA Rotterdam
Telefoon: 010-4949494

Beschrijving van het project

Doel van het project is het bieden van begeleiding en opvang aan klinisch uitbehandelde verstandelijk gehandicapte kinderen en/of jongvolwassenen.

De werkwijze is als volgt:

- verstandelijk gehandicapten worden geplaatst in een gezinssituatie waarbij de methodiek bestaat uit het ingroeien en meedraaien binnen het gezin;
- de gezinshuisouders, van wie er minimaal één aantoonbare ervaring heeft met verstandelijk gehandicapten, hebben ook eigen kinderen. De zorg en begeleiding vindt plaats binnen de (eigen) woning van het gezin.

Het gezinssysteem (inclusief de verstandelijk gehandicapte) wordt begeleid door een team bestaande uit:

- gezinshuisbegeleider voor gezinssysteem;
- pedagoog op consultbasis;
- ouderbegeleider voor natuurlijke ouders;
- projectleider voor financiën en algemeen verantwoordelijke.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapte kinderen en/of jongvolwassenen
Locatie: regio Rijnmond
Startdatum: januari 1995

Participant

- SVVGR

Sociowoning plus

Contactadres

dhr. G.A. Marchand
Hooge Burch
Spoorlaan 19, 2471 PB Zwammerdam
Telefoon: 0172-630303

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het bieden van een permanente woonvoorzie-
ning voor mensen met een matige verstandelijke handicap, die veelal wegens
psychische stoornissen en/of gedragsproblemen in een GVT uitvallen, maar
toch duidelijk behoefte hebben gebruik te maken van de mogelijkheden van een
geïntegreerde genormaliseerde woonvoorziening.
Realisatie geschiedt door op een intensieve methodische wijze de bewoners te
begeleiden bij activiteiten in huis, op het werk, maar ook in recreatieve zin.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten met psychische en/of gedragsproble-
men
Locatie: regio Midden-Holland
Startdatum: juli 1996

Participanten

- Gemiva
- ASVZ
- Hooge Burch

Zorgcentrum Velden-Arcen

Contactadres

mevr. M. van Biene
Stichting Maria Roepaan en Augustinusstichting
Postbus 98, 6590 AB Gennep
Telefoon: 0458-499911

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- cliënten wonen, werken en recreëren in de samenleving te midden van anderen;
- in kleinschalige woonsituaties;
- het zorgcentrum werkt vraaggestuurd;
- het opzetten en ontwikkelen van een zorgcircuit.

Dit wil men bereiken door het scheppen van contexten waarin cliënten:

- kunnen leven te midden van anderen;
- kans hebben op persoonlijke groei;
- kans hebben om zelf keuzes te maken;
- gerespecteerd worden in gelijkwaardige en wederkerige relaties;
- besef hebben van rechten en plichten als ieder ander.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met een verstandelijke handicap
Locatie: Noord-Limburg
Startdatum: maart 1995

Participanten

- Stichting Maria Roepaan en Augustinusstichting
- Stichting De Wendel
- Stichting Daelzicht
- SPD

Publicaties

- *Participanten zorgcentra Uden-Gemert, Velden-Arcen: op weg naar volledige transmurale zorg*, 1995.
- *Directie Maria Roepaan-Augustinusstichting, Voortgangsrapportage project zorgcentrum Velden-Arcen*, 1996.

Van GVT-plus wonen naar regulier wonen

Contactadres

dhr. C.J.M. Schraven
De Wendel, behandelcentrum Nieuw Spraeland
Wanssumseweg 14, 5807 EA Oostrum
Telefoon: 0478-527915

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- opname voorkomen binnen SGLVG-instelling of psychiatrisch ziekenhuis vanuit reguliere woonvormen als GVT-en;
- na opname in SGLVG-kliniek of psychiatrie nog tijdelijke extra ondersteuning van GVT-plus (stabilisatie/exploratief).

Hiertoe wordt op basis van gelijkwaardigheid de verstandelijk gehandicapte hulp aangeboden ter zelfontplooiing en zelfsturing middels het aanreiken en leren welke middelen je daarvoor kunt gebruiken en het leren inzien wat er fout kan gaan. Onderhandelen met de cliënt is een belangrijk middel in de totale behandeling, begeleiding en ondersteuning. Middels trainingsprogramma’s probeert men ontbrekende vaardigheden aan te leren.

Praktische informatie

Doelgroep: sterk gedragsgestoorde licht verstandelijk gehandicapten (SGLVG)
Locaties: regio Noord-Limburg: Venray, Venlo
Startdatum: september 1995

Participanten

- Stichting De Wendel, behandelcentrum Nieuw Spraeland
- ZVG

Huisvesting dementerende verstandelijk gehandicapten

Contactadres

dhr. H. Boeve
Verpleeghuis De Egmontshof
Frans Halsstraat 1, 3262 HD Oud-Beyerland
Telefoon: 0186-615100

Beschrijving van het project

Het doel van dit project is het voorkomen van opname in het verpleeghuis van de doelgroep door substitutie van verpleeghuiszorg naar gezinsvervangende tehuizen.

Realisering geschiedt door:

- aanpassing gezinsvervangende tehuizen in ruimtelijke zin;
- medisch/paramedische contacten;
- ondersteuning door verplegenden/verzorgenden vanuit het verpleeghuis;
- scholing/stagiaires.

Praktische informatie

Doelgroep: dementerende verstandelijk gehandicapten
Locatie: De Hoekse Waard
Startdatum: augustus 1996

Participanten

- Verpleeghuis De Egmontshof
- Gezinsvervangende tehuizen
- Sociaal Pedagogische Diensten

Clïent aan het woord

Contactadres

dhr. H. Bouter
Swetterhage
Blankaartweg 2, 2381 AD Zoeterwoude
Telefoon: 071-5806100

Beschrijving van het project

Het project is een initiatief om te komen tot een meer klantgerichte zorg. Hoofdpunten hierbij zijn: keuzevrijheid, aandacht voor het individu en volwaardig burgerschap.

Binnen dit pilotproject zal een aanpak ontwikkeld worden die kan worden ingezet om bij een grote groep bewoners de hulpvraag in kaart te brengen met het oog op een nieuw te ontwikkelen aanbod.

Het project valt in drie hoofdpunten uiteen:

- 1 het gebruik van een instrument van hulpvraagverduidelijking bij bewoners van uiteenlopend niveau: mensen met een matige verstandelijke handicap en mensen met een ernstige verstandelijke handicap;
- 2 inzicht in woonwensen van bewoners;
- 3 het ontwikkelen van vraaggestuurde zorg.

ad 1 Om te komen tot een meer klantgerichte zorg is inzicht in de hulpvraag van individuele cliënten onontbeerlijk. Met de methode van hulpvraagverduidelijking via Persoonlijke Toekomst Planning is al op diverse plaatsen ervaring opgedaan. Het gebruik van deze methode van hulpvraagverduidelijking bij bewoners met een ernstige verstandelijke handicap is nog zeer beperkt. Door deze methode in te zetten bij de hulpvraagverduidelijking bij groepen bewoners van verschillend niveau kan een belangrijke bijdrage geleverd worden aan inzicht in de bruikbaarheid van dit instrument.

ad 2 In het project zal via hulpvraagverduidelijking inzicht worden verkregen in de wensen van de bewoners die bij de pilot betrokken zijn. Er is nog nau-

welijks enige ervaring opgedaan met het in kaart brengen van toekomstige (woon)wensen bij bewoners die jarenlang in een intramurale instelling verblijven. Tot nog toe blijft het speculeren welke wensen er leven en de mate waarin een en ander op korte termijn kan worden gerealiseerd. Dit kan belangrijke informatie opleveren.

ad 3 Door binnen het project ook de realisering van de hulpvraag te betrekken wordt een daadwerkelijke bijdrage geleverd aan het vergroten van de invloed van zorgvragers. Het ontwikkelen van een vraaggestuurde zorg binnen intramurale instellingen staat nog in de kinderschoenen. Waar mogelijk zullen de hulpvragen worden gerealiseerd. Hiermee kan een eerste indicatie worden verkregen in de (on)mogelijkheden van de organisatie en de consequenties (financieel, organisatorisch) die een dergelijke aanpak heeft.

Praktische informatie

Doelgroep: matig tot zeer ernstig verstandelijk gehandicapten
Locatie: subregio Leiden
Startdatum: september 1996

Participanten

- Stichting Gemiva/Swetterhage
- Stichting SVG
- Innovatieteam Zuid-Holland
- Provincie Zuid-Holland (afdeling Welzijn)

Speelonderwijs

Contactadres

dhr. W.J.P. van der Aart
De Lathmer
Postbus 2, 7384 ZG Wilp
Telefoon: 0571-268888

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het mogelijk maken dat kinderen tussen 6 en 15 jaar, die tot nu toe niet door het ZMLK-onderwijs worden toegelaten, wel tot het onderwijs worden toegelaten en zinvol aan onderwijs deelnemen.
Realisering geschiedt door:

- de middelen die bij de deelverstrekking dagbesteding behoren te koppelen aan de middelen die voor onderwijs beschikbaar zijn;
- de deskundigheid van het onderwijzend personeel te koppelen aan de deskundigheid van activiteitenbegeleiders.

Praktische informatie

Doelgroep: zeer ernstig verstandelijk gehandicapten
Locaties: Raalte, Wilp
Startdatum: oktober 1995

Participanten

- Scholengemeenschap De Horizon, Raalte
- Daniël de Brouwerschool, Wilp
- De Lathmer, Wilp

Tuinbouwproject De Kruidentuin

Contactadres

dhr. W.J.P. van der Aart
De Lathmer
Postbus 2, 7384 ZG Wilp
Telefoon: 0571-268888

Beschrijving van het project

Het betreft hier een tuinbouwwerk- en -trainingsproject voor mensen met een verstandelijke handicap, waarbij men in staat gesteld wordt tot het (leren) kweken van tuinbouwproducten, met de nadruk op bloementeelt onder glas; de producten worden ter plaatse aan het publiek verkocht.

De deelnemers wordt het volgende geboden:

- het aanleren van vaardigheden;
- verkrijgen van werkhouding;
- gerichte training;
- begeleiding bij overgang naar een baan elders.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Stedendriehoek
Startdatum: januari 1996

Participanten

- De Lathmer Wilp
- SVGG Oost-Veluwe
- DLV glastuinbouw Emmen
- Gemeente Voorst

Dagbesteding

Contactadres

dhr. K. Voskuil
Hooge Burch
Spoorlaan 19, 2471 PB Zwammerdam
Telefoon: 0172-630350

Beschrijving van het project

Het betreft hier een werkproject voor verstandelijk gehandicapten, waarin individualisering en op kleine schaal werken in de maatschappij, gestalte kunnen krijgen.

Hiertoe gaat Hooge Burch in Bodegraven starten met een werkvoorziening en een winkel. In de werkplaats zullen voornamelijk activiteiten op het gebied van textiel en administratie plaatsvinden. Deze activiteiten worden aangevuld met een dagdeel ‘Educatieve Vorming’ en een dagdeel ‘Creativiteit’. De winkel biedt plek aan twee winkeliers/deelnemers, waarvoor bij toerbeurt deelnemers uit de werkplaats in aanmerking zullen komen. In de winkel zullen uitsluitend producten worden verkocht, die worden gemaakt door mensen met een verstandelijke handicap.

Op beide locaties is er een belangrijk nevensdoel voor de activiteiten: het oefenen en voorbereiden voor een werkplek bij een gewoon bedrijf of instelling in en rond Bodegraven. Dit zogenaamde ‘begeleid werken’ is een unieke kans voor de deelnemer om een plek in de maatschappij te verkrijgen, waarbij het hebben van echt werk sterk bijdraagt aan het zelfbeeld van de deelnemer. De begeleiding van de deelnemers in dit soort plaatsen ligt in handen van begeleiders van Hooge Burch.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locaties: regio noordelijk Zuid-Holland, regio Midden-Holland, Bodegraven
Startdatum: september 1996

- Participanten
- Hooge Burch
 - Gemeente Bodegraven
 - SPC Midden Holland
 - Winkeliersvereniging Bodegraven

Onderweg naar arbeid

Contactadres
mevr. M.G.A. Fennema
Amstelmonde
Postbus 231, 1420 AE Uithoorn
Telefoon: 0297-532848

Beschrijving van het project
Doelstelling van het project is moeilijk lerende jongeren die van school af zijn en onbemiddelbaar zijn gerichte trainingen aanbieden op gebied van werkvaardigheden en werkhouding, zodat zij later bemiddeld kunnen worden naar een baan en/of stage.
Dit wil men bereiken door het aanbieden van een weekprogramma met trainingen op het gebied van: sociale vaardigheden, beroepsoriëntatie, inzicht verkrijgen in eigen kwaliteiten en mogelijkheden, praktische vaardigheden. Er wordt geen vak geleerd, wel een goede werkhouding en werkvaardigheden.
Daarnaast wordt geïnventariseerd in welke werksituatie iemand de meeste kans van slagen heeft.

Praktische informatie
Doelgroep: licht verstandelijk gehandicapte jongeren
Locaties: regio Amstelland en de Meerlanden: Hoofddorp e.o., Amstelveen, Uithoorn, Haarlem e.o.
Startdatum: oktober 1995

Participant
– Amstelmonde

Milieugroep

Contactadres

dhr. J. Synke
Noorderhaven
Postbus 1002, 1780 EA Den Helder
Telefoon: 0223-648368

Beschrijving van het project

Het project richt zich op het bieden van een werkplek buiten de instelling voor zowel instellingsbewoners als externe kandidaten, met integratieaspect.
Hiertoe biedt men het volgende aan:

- het huis aan huis ophalen van oud papier, dagelijks zodat tweewekelijks elk adres in het dorp is bezocht;
- het uitvoeren van onderhoudswerk in openbaar groen, zoals verzamelen van zwerfvuil en schoffelen.

Praktische informatie

Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
Locatie: Julianadorp
Startdatum: april 1995

Participanten

- Noorderhaven
- Gemeente Den Helder

Zorgboerderij

Contactadres
dhr. C. van Stiphout
Zorgboerderij Stichting Makandra
Kalverkampweg 1, 6718 WJ Ede
Telefoon: 0318-612363

Beschrijving van het project
De zorgboerderij is gericht op:
– het aanbieden van arbeidsmatige activiteiten;
– resocialisatie, reïntegratie, arbeidsrehabilitatie;
– het bieden van tijdelijke opvang voor twee personen intern (crisissituaties);
– verschillende doelgroepen.
Binnen deze biologische tuinderij voor groente, bloemen en fruit kunnen dage-
lijks 10-15 mensen hun dag zinvol besteden.
Men kan begeleid werken en veiligheid vinden op de boerderij.

Praktische informatie
Doelgroepen: verstandelijk gehandicapten met gedragsstoornissen en/of
psychiatrische problemen, psychiatrische patiënten, ongeneeslijk zieken
Locaties: Ede, Wageningen, Veenendaal, Renkum
Startdatum: juli 1996

Participanten
– De Hartenberg
– Stichting Zuid-Veluwezoom
– Stichting Makandra

Begeleid wonen voor doven

Contactadres

mevr. L. Ebbers
Stichting Hillevliet
Molenvliet 486, 3076 CM Rotterdam
Telefoon: 010-2916200

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het begeleiden van dove mensen vanaf 18 jaar met psychosociale problematiek, naar een zo groot mogelijke zelfstandigheid, door middel van woonbegeleiding in een specifiek voor doven opgezette woonvorm. De woonbegeleiding bestaat uit praktische ondersteuning en begeleiding in de woonvorm. Voor de woonbegeleiding wordt een begeleider met deskundigheid op het gebied van dovenhulpverlening aangetrokken. Door de projectgroep dovenhulpverlening van de RIAGG Rotterdam Zuid wordt ondersteuning en consultatie geboden.

Praktische informatie

Doelgroep: dove mensen met psychosociale problematiek
Locaties: Zuid-Holland Zuid, Zeeland, West-Brabant (tot Tilburg)
Startdatum: november 1996

Participanten

- RIAGG Rotterdam Zuid
- Stichting Hillevliet

Zintuigstoornissen bij ernstig verstandelijk gehandicapten

Contactadres

mevr. H.M. Evenhuis
Hooge Burch
Postbus 2027, 2470 AA Zwammerdam
Telefoon: 0172-630449

Beschrijving van het project

Doel van het project is het opstellen en toetsen van beleid voor behandeling en begeleiding van slechthorendheid en slechthorendheid bij laag niveau en meervoudig complex gehandicapte (MCG) bewoners.

De doelstelling wordt bereikt door:

- ontwerpen en uitproberen van een proeftraining met hoortoestellen;
- trekken van conclusies over criteria voor de slaagkans van proeftraining;
- opstellen van een beleid voor toepassing van alternatieve communicatiemethoden;
- voorlichting en instructie van personeel (woningen en Speeldoos);
- opstellen voor programma van eisen aan de leefomgeving (verbeteren verlichting en akoestische omstandigheden);
- deelnemen in gezamenlijk wetenschappelijk onderzoek met andere instituten voor het meten van het effect van behandeling.

Praktische informatie

Doelgroep: (zeer) ernstig verstandelijk gehandicapten met zintuigstoornissen

Locatie: Hooge Burch te Zwammerdam

Startdatum: mei 1996

Participanten

- Bartiméushage
- Hooge Burch

Dagverzorging visueel gehandicapten

Contactadres
mevr. C. Schep
Stichting Gouwestreek, locatie Bloemendaal
Livingstonelaan 54, 2803 EL Gouda
Telefoon: 0182-543444

Beschrijving van het project
Het doel van het project is het bieden van hulp op sociaal, recreatief en praktisch gebied zodat de visueel gehandicapte zolang mogelijk thuis kan blijven wonen.
Realisering geschiedt door sociaal-recreatieve activiteiten:
– krant voorlezen, discussie en mening over artikelen;
– handwerken en handenarbeid met aangepast materiaal;
– verschillende spelen;
– mobiliteitsactiviteiten;
– ontspanningsactiviteiten;
– fysiotherapie.

Praktische informatie
Doelgroep: ouderen met visuele handicap
Locatie: bovenregionaal
Startdatum: september 1996

Participanten
– Stichting Gouwestreek
– Kalorama
– Bartiméus

Dagbehandeling De Wylerberg

Contactadres

mevr. S. Legtenberg
Zorginstellingen Mgr. Terwindt/Instituut De Wylerberg
Nijmeegsebaan 21, 6561 KE Groesbeek
Telefoon: 024-6848555

- Beschrijving van het project*
- Doelstellingen van het project zijn:
- het bieden van een geïntegreerd pakket van begeleiding en behandeling van meervoudig auditief/communicatief gehandicapte kinderen en jongeren, die naast deze handicap nog een andere handicap hebben, vooral op cognitief, motorisch, neurologisch en/of sociaal-emotioneel gebied, waarbij de communicatieve handicap vooropstaat;
 - aansluiten bij de individuele behoeften, middels individueel Zorgplan (behandelplan) op grond van communicatieve ontwikkeling, sociale ontwikkeling, sociale vaardigheden, emotionele ontwikkeling;
 - ondersteuning van de ouders bij de opvoeding.
- Hiermee biedt men:
- groepsgerichte behandeling;
 - individuele behandeling;
 - individuele therapie;
 - gezinsbegeleiding/ondersteuning semi-residentiële zorg.

Praktische informatie

Doelgroep: meervoudig auditief/communicatief gehandicapten
Locatie: Nijmegen e.o.
Startdatum: augustus 1995

- Participanten*
- De Wylerberg
 - SO Mgr. Terwindtschool

Begeleide kamerbewoning

Contactadres

dhr. R. Eggenhuizen
De Open Cirkel
Slotemaker de Bruineweg 248, 6531 MV Nijmegen
Telefoon: 024-3591919

Beschrijving van het project

Het project wil voorwaarden bieden, waarmee de jongeren zich in gemiddeld twee jaar kunnen voorbereiden op zelfstandig wonen. Tevens is het doel tekorten in praktische en sociale vaardigheden aan te vullen.
Hiertoe biedt men individuele begeleiding, welke drie aspecten kent:

- training: aanleren praktische en sociale vaardigheden;
- begeleiding: geleerde vaardigheden een plaats geven in hun leven;
- zelfbepaling: leren van eigen verantwoordelijkheden.

Praktische informatie

Doelgroep: jongeren met auditieve-communicatieve handicap
Locatie: landelijk
Startdatum: april 1996

Participant

- De Open Cirkel

Invoering woonzorgplannen

Contactadres

mevr. J.W. van Dijk
Stichting Het Dorp
Jachthoornlaan 1a, 6813 CH Arnhem
Telefoon: 026-3776751

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het ontwikkelen en invoeren van een methode voor het opstellen van individuele woonzorgplannen. Een woonzorgplan is een samenhangend pakket van afspraken en doelstellingen, gericht op, en opgesteld met, één bewoner. Het bevat alle aan de bewoner verstrekte diensten op het gebied van wonen.

Hiermee is op een tweetal straten met 11 bewoners een proef gehouden (halverwege 1994). Aan de hand van de evaluatiegegevens uit deze proef zijn concept woonzorgplanformulier en procedure herschreven. Na goedkeuring door stuurgroep en bewonersraad (begin 1995) is gestart met fasegewijze invoering in het gehele dorp. Geschatte periode van invoering: 2,5 jaar. Parallel aan opstellen van individuele woonzorgplannen met bewoners (na informatiebijeenkomsten voor hen) vinden scholingsbijeenkomsten plaats voor verzorgenden. De coördinator van de gehele procedure met betrekking tot individuele woonzorgplannen is de betreffende zorgcoördinator.

De procedure per individueel woonzorgplan is: het plan wordt in overleg met de bewoner en alle betrokken disciplines opgesteld. Beiden ondertekenen het plan en ontvangen een afschrift. De betrokken disciplines krijgen de beschikking over relevante delen van het woonzorgplan. De verantwoordelijkheid voor het (tussentijds) behalen van gestelde doelen ligt bij de bewoner en betrokken discipline(s), waarover rapportage wordt uitgebracht.

Standaard is er eenmaal per jaar een evaluatie.

Praktische informatie

Doelgroep: ernstig lichamelijke of meervoudig gehandicapten
Locatie: Arnhem, Het Dorp
Startdatum: januari 1995

Participant

- Stichting Het Dorp

Publicatie

Kwaliteitsgids: NIZW, 1995.

Gerichtere doorverwijzing naar oogarts door huisarts

Contactadres

mevr. M. Doveren
Gezondheidscentrum De Kroonsteen
Schoolstraat 8, 6581 BG Malden
Telefoon: 024-3582027

- Beschrijving van het project
- Doelstellingen van het project zijn:
- middels kennisvergroting van de oogheelkunde bij de huisartsen van het gezondheidscentrum, minder en richter doorverwijzen naar de tweede lijn (oogartsen);
 - verbeterde samenwerking tussen eerste en tweede lijn op oogheelkundig gebied. Dit wil men realiseren door:
 - registratie van alle oogheelkundige consulten van alle huisartsen (6) in het gezondheidscentrum (in 6 categorieën) in de startsituatie;
 - intensieve bijscholing van dhr. Baggen op oogheelkundig gebied (20 dagdelen) en aanschaf apparatuur;
 - registratie van alle oogheelkundige consulten ná bijscholing;
 - veranderingen in verwijsgedrag opsporen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met oogheelkundige klachten, bij de huisarts
Locaties: Malden, Heumen, deels Mook/Molenhoek
Startdatum: januari 1994

- Participanten
- Gezondheidscentrum De Kroonsteen
 - Zorgverzekeraars
 - Nijmeegs Huisartsen Instituut
 - Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis (CWZ)

Medisch diagnostisch therapeutisch centrum

Contactadres

mevr. J. Lamers-v.d. Wijk
Refaja Ziekenhuis, afdeling MDTC
Boerhaavestraat 1, 9501 HE Stadskanaal
Telefoon: 0599-650655

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het verbeteren van de samenwerking tussen eerste en tweede lijn, kwaliteitsverbetering en uiteindelijk kostenbesparing. Hiertoe worden aanvraag- en afhandelprocedure in een protocol vastgelegd (bijvoorbeeld protocol diabetes mellitus type II).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten zonder indicatie voor specialist
Locatie: adherentiegebied Refaja Ziekenhuis te Stadskanaal
Startdatum: april 1995

Participanten

- Refaja Ziekenhuis
- Districts Huisartsen Vereniging Groningen
- Stichting Huisartsenlaboratorium
- Specialistenbureau Groningen

Publicaties

- Bulletin Specialistenbureau Groningen; 3, 1995, juni.
- Bulletin Specialistenbureau Groningen; 2, 1994, maart.

Gezamenlijk consult

huisarts-specialist

Contactadres
dhr. W.P.M. Vierhout
Universiteit Maastricht, Vakgroep Huisartsgeneeskunde
Postbus 616, Deb1, 6202 MD Maastricht
Telefoon: 043-4882317

Beschrijving van het project
Doelstellingen van het project zijn:

- adequate behandeling;
- betere samenwerking huisarts en dermatoloog;
- toename kennis en vaardigheden huisarts.

Realisatie geschiedt door gezamenlijke consulten van 2 tot 4 huisartsen, de specialist en patiënt in de huisartspraktijk.

Praktische informatie
Doelgroep: patiënten met complexe dermatologische problemen
Locatie: Zuid-Limburg
Startdatum: februari 1997

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Maastricht (AZM)
- Diagnostisch Centrum AZM
- Universiteit Maastricht, Vakgroep Huisartsgeneeskunde
- VGZ-ziektekostenverzekeraar

Wederzijds leertraject

Contactadres

mevr. M.M. Duijvestijn
Diaconessenhuis Meppel
Hoogeveenseweg 38, 7943 KA Meppel
Telefoon: 0522-233333

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- voor asielzoekers: dat zij de weg vinden in het Diaconessenhuis;
- voor ziekenhuismedewerkers: het uitdragen van een duidelijk, in Nederland gangbaar standpunt ten aanzien van asielzoekers (hen volgens dezelfde procedure behandelen als Nederlandse patiënten) en het belang van integratie van asielzoekers onderkennen.

Realisatie geschiedt door op één dag ‘naspelen’ (peer education) van drie trajecten in het ziekenhuis:

- opname (en anamnesegegesprek);
- polikliniekbezoek (en röntgenafdeling/bloed prikken/ functieonderzoek);
- bezoekuur.

De bedoeling is: knelpunten signaleren en aanbevelingen doen voor oplossingen hiervan. Er komt een vervolgtraject.

Praktische informatie

Doelgroep: asielzoekers
Locatie: Meppel
Startdatum: september 1996

Participanten

- Asielzoekerscentrum (AZC) Geeuwenbrug
- Diaconessenhuis Meppel

Publicatie

Evaluatieverslag.

Zotel

Contactadres

dhr. J.H.M. Dijkers •
Streekziekenhuis Midden-Twente
Postbus 690, 7550 AR Hengelo
Telefoon: 074-2475475

Beschrijving van het project

Het Zotel (zorghotel) is een hotelvoorziening binnen het Streekziekenhuis Midden-Twente, waar de gasten op afroep medische en/of verpleegkundige zorg kunnen krijgen. Het is bedoeld voor patiënten die geen volledige, voortdurende ziekenhuiszorg nodig hebben.

Men biedt in het Zotel:

- een basispakket verpleegkundige zorg;
- medische en/of verpleegkundige zorg op afroep beschikbaar 24 uur per dag;
- alle voorzieningen van een middenklasse hotel;
- faciliteiten en zorg op maat en vraag.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten die geen continue ziekenhuiszorg behoeven

Locatie: adherentiegebied ziekenhuis Hengelo

Startdatum: juni 1994

Participanten

- Streekziekenhuis Midden-Twente (SMT)
- Zorgverzekeraar Oost-Nederland
- NZi

Patiënteninformatie-klapper

Contactadres

mevr. C.H. Hens-Versteegh
Sophia Revalidatiecentrum Den Haag
Vrederustlaan 180, 2543 SW Den Haag
Telefoon: 070-3593503

Beschrijving van het project

Het project beoogt patiënten gedurende hun behandelperiode te voorzien van goede informatie (geschreven) over hun behandeling en de gegeven adviezen. Ook moeten de doelen van de behandeling in de klapper komen (per periode van circa vier weken).
Realisering geschiedt door:

- het ontwerpen van een klapper; vaststellen inhoudsopgave;
- informatie aan alle medewerkers over de doelstellingen;
- informatie aan alle medewerkers over WGB0;
- evaluatie bij patiënten en medewerkers.

Praktische informatie

Doelgroep: (poli)klinische patiënten met revalidatiebehandeling
Locaties: regio Haaglanden, Delft/Westland/Oostland, Midden-Holland, Waterweg-Noord
Startdatum: maart 1996

Participant

- Sophia Centra voor Revalidatie (alle centra)

Verpleegkundige pijnregistratie

Contactadres

mevr. M.E.J. de Rond
Integraal Kankercentrum Amsterdam
Plesmanlaan 125, 1066 CX Amsterdam
Telefoon: 020-6172903

Beschrijving van het project

Doel van het project is verpleegkundigen en artsen in staat te stellen de pijnklachten van patiënten te signaleren aan de hand van systematische pijnregistratie. Met deze systematische pijnregistratie wordt een optimalisering van de pijnbestrijding beoogd en een vermindering van de pijnklachten en pijnintensiteit van patiënten.

Hiertoe bereidt een projectgroep de implementatie van pijnregistratie voor. Verpleegkundigen en artsen worden bijgeschoold op het gebied van pijn en pijnbestrijding en ontvangen een uitgebreide instructie over het gebruik van een numerieke schaal (0-10: 0 betekent geen pijn en 10 is de ergst denkbare pijn). Vervolgens wordt de pijnmeting geïmplementeerd op verpleegafdelingen.

Praktische informatie

Doelgroep: alle patiënten
Locatie: regio van het Integraal Kankercentrum Amsterdam
Startdatum: augustus 1995

- Participanten*
- Integraal Kankercentrum Amsterdam
 - Nederlands Kanker Instituut
 - Andreas ziekenhuis
 - Slotervaart ziekenhuis
 - Spaarne ziekenhuis
 - Boven IJ ziekenhuis

Zorgproces defaecatieproblemen

Contactadres

 dhr. R.J. van Barneveld
 Wilhelmina Kinderziekenhuis
 Postbus 18009, 3501 CA Utrecht
 Telefoon: 030-2320911

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het maken van een protocol waarin de routing en verantwoordelijkheden (het zorgproces) worden vastgelegd van patiënten die zich in het ziekenhuis presenteren met defaecatieproblemen. Duidelijkheid en service aan de patiënt is hierbij het uitgangspunt.
Hiertoe houdt een multidisciplinaire werkgroep maandelijks een bijeenkomst. Werkgroepsleden zijn experts uit het zorgproces en schrijven mee aan het protocol. Vanuit de methodiek van Business Proces Redesign is gekozen voor een model om het project aan te pakken.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met defaecatieproblemen en hun ouders/verzorgers
Locatie: Wilhelmina Kinderziekenhuis te Utrecht
Startdatum: januari 1995

Participant

- Wilhelmina Kinderziekenhuis

Patiëntgerichte zorg

Contactadres

mevr. T.E. van Sleen
Ikazia ziekenhuis
Montessoriweg 1, 3083 AN Rotterdam
Telefoon: 010-4846611

- Beschrijving van het project*
- Doelstellingen van het project zijn:
- het optimaliseren van de kwaliteit van zorg;
 - het bereiken van zorgverlening, die is afgestemd op de individuele patiënt;
 - het bevorderen van efficiënt werken, ook in complexe situaties;
 - duidelijkheid verkrijgen over het effect van het verpleegkundig handelen en over taken en verantwoordelijkheden (zorg toetsbaar maken);
 - bevorderen en bewaken van continuïteit van en eenduidigheid in de zorgverlening;
 - bereiken van overeenstemming tussen verpleegafdelingen en andere disciplines over de uitgangspunten van de zorgverlening;
 - het bevorderen van de professionalisering en deskundigheid van de verpleegkundigen en ziekenverzorgenden.
- Realisatie geschiedt door:
- patiëntentoewijzing: de zorgverlening binnen die toewijzing houdt in dat de verpleegkundige zoveel mogelijk werkzaamheden uitvoert bij de haar toegewezen patiënten;
 - methodisch handelen: door een verpleegplan op te stellen samen met de patiënt wordt de verpleegkundige zorg zowel methodisch en patiëntgericht, er is een verpleegkundig dossier voor iedere patiënt; dit is een bundeling van alle verpleegkundige informatie over een patiënt: verpleegkundige anamnese, vaststellen van verpleegproblemen (aandachtspunten), vaststellen van de verpleegdoelen, planning en uitvoering van zorg, rapportage en evaluatie;
 - overlegsituaties: de overlegvormen zijn monodisciplinair en multidisciplinair.

Praktische informatie

- Doelgroep: ziekenhuispatiënten
- Locatie: Ikazia ziekenhuis Rotterdam
- Startdatum: oktober 1995

Participant

- Ikazia ziekenhuis

Braden-instrument om het risico op decubitus te meten

Contactadres
dhr. R.J.G. Halfens
Rijksuniversiteit Limburg
Vakgroep Verplegingswetenschap
Postbus 616, 6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-3881570

Beschrijving van het project

Decubitus vormt een belangrijk probleem binnen de gezondheidszorg. Het is noodzakelijk een instrument te hebben om patiënten met een verhoogd risico op decubitus tijdig te kunnen identificeren. Van de in Nederland gebruikte instrumenten is weinig bekend over de betrouwbaarheid en validiteit. Het door Braden ontwikkelde instrument is redelijk sensitief en wordt daarom internationaal aanbevolen. De doelstelling van het project is dan ook om de ‘Braden-schaal’ in het Nederlands te vertalen. Het instrument omvat zes risicofactoren waarvan moet worden aangegeven in hoeverre deze van toepassing zijn op de patiënt. Daarnaast zal het instrument met mogelijke andere risicofactoren worden uitgebreid. Verwacht wordt dat het Braden-instrument voldoende betrouwbaar, sensitief en specifiek is. Mogelijk is dat de uitbreiding van het aantal risicofactoren in het instrument nog een verdere verbetering geeft.

Men probeert dit te bereiken door middel van:

- vertaling van de Braden-schaal;
- ontwikkeling van een meetinstrument;
- betrouwbaarheidstest;
- validiteitstest;
- literatuuronderzoek;
- consultatie deskundigen;
- interviews.

Praktische informatie

Doelgroep: (verplegenden van) patiënten met decubitus
Locatie: Maastricht
Startdatum: januari 1995

Participanten

- Rijksuniversiteit Limburg
- Academisch Ziekenhuis Maastricht
- Creighton University USA (Prof. B. Braden)

Naar een transmuraal ontwikkelingsprogramma

Contactadres

dhr. H. Rommers
Antonius Ziekenhuis
Postbus 20000, 8600 BA Sneek
Telefoon: 0515-488888

Beschrijving van het project

Het doel is om zorg, die binnen de regio Zuidwest-Friesland voor een geheel van zorgvoorzieningen (intra- en extramuraal) wordt aangeboden, op elkaar aansluitend af te stemmen, zodat de zorg aan een patiënt verleend kan worden zonder overlapping, tegenstrijdigheden en hiaten.

In dit kader worden de volgende activiteiten opgezet:

- Verbetering van de zorgverlening aan volwassen carapatiënten door deskundigheidsbevordering, opstellen van richtlijnen voor samenwerking en opstellen van zorgplannen. In dit project werken intra- en extramurale verpleging, longartsen, huisartsen, fysiotherapie, diëtetiek etc. met elkaar samen. Een transmuraal voorlichtings- en instructieprogramma staat op de rol om te worden ontwikkeld.
- Een project ‘transmurale samenwerking voor patiënten met diabetes mellitus’. Multidisciplinaire en transmurale samenwerking wordt verbeterd door het opstellen van richtlijnen voor samenwerking en een voorlichtings- en educatieprogramma voor verpleging en diëtetiek, ongeacht of de patiënt in het ziekenhuis of thuis wordt behandeld.
- ‘Friese reumazorg transmuraal’. Ook hier betreft het een multidisciplinaire samenwerking tussen ziekenhuis en thuiszorg, in eerste instantie resulterend in een verpleegkundig consulentschap voor geheel Friesland.
- ‘Samenwerken voor kinderen met astma’. Een wijkverpleegkundige is op de polikliniek geplaatst en houdt spreekuur op verwijzing van de kinderarts en in

de toekomst mogelijk ook op verwijzing van de huisarts. Alle saneringshuisbezoeken worden om deskundigheidsredenen door haar uitgevoerd. Evaluatie eind 1996.

- ‘Thuiszorgtechnologie’. Complexe medisch-technische handelingen kunnen nu in de thuissituatie door een team van gespecialiseerde verpleegkundigen worden uitgevoerd. Dit team is 24 uur per dag en 7 dagen per week beschikbaar. Ontslag van patiënten voor wie geen stricte ziekenhuisindicatie meer bestaat, maar die wel medisch-technische zorg behoeven, wordt daarmee versneld.
- ‘Couveusenazorg’. Tussen ziekenhuis en thuiszorg zijn duidelijke afspraken gemaakt omtrent het wel of niet doorverwijzen van ouders met couveusekinderen voor couveusenazorg. De overdracht is daar specifiek op ingericht. Stages zijn door de thuiszorg in het ziekenhuis gelopen; afdelingsverpleegkundigen gaan binnenkort in de thuissituatie meelopen. Vanaf 1997 zullen mogelijkheden voor uitbreiding van thuisbehandeling van de doelgroep worden bekeken.
- ‘Psychosociale begeleiding van kankerpatiënten’. Op basis van onder kankerpatiënten verricht onderzoek zal een standaardaanbod aan kankerpatiënten worden gedaan bij ontslag uit het ziekenhuis. Het standaardaanbod houdt huisbezoeken in en meer indien noodzakelijk. Tevens wordt een verpleegkundig consulentschap oncologie op transmurale wijze opgezet.

Praktische informatie

Doelgroep: in principe kan elke patiënt tot de doelgroep behoren
Locaties: Zuidwest-Friesland, Oost-Friesland (carazorg), Friesland (reumazorg)
Startdatum: september 1996

Participanten

- Antonius Ziekenhuis
- Thuiszorg Zuidwest-Friesland

Continuïteit van zorg

Contactadres

dhr. R.H.J. Bremer
Bosch Medicentrum
Postbus 90153, 5200 ME Den Bosch
Telefoon: 073-6288228

Beschrijving van het project

Het project ‘Continuïteit van zorg’ beoogt de continuïteit in zorgverlening van patiënten te optimaliseren tussen intramurale en extramurale zorgaanbieders, zowel op organisatorisch als op zorginhoudelijk gebied. Deze optimalisering leidt tot een doelmatig en efficiënt gebruik van de gezondheidsvoorzieningen in de regio Den Bosch.

Meer specifiek kunnen de volgende doelen worden geformuleerd:

- het bevorderen van een doelmatige aanmelding en overdracht van de zorgverlening bij ontslag van de patiënt uit het ziekenhuis naar de thuiszorg, verzorgingshuis, verpleeghuis of andere voorziening, door te voorzien in één coördinatiepunt, in de persoon van een liaisonverpleegkundige in het ziekenhuis;
- het bevorderen van kwaliteit van zorg door verbetering van afstemming van zorg tussen ziekenhuis, thuiszorg, verzorgingshuis en verpleeghuis of andere voorzieningen;
- het bevorderen van doorstroming van patiënten uit het ziekenhuis naar de woonomgeving door te voorzien in een verantwoorde opname- en ontslag-procedure en adequate zorgvoorzieningen, in het kader van het streven naar substitutie.

Een en ander dient te geschieden door middel van het binnen anderhalf jaar tot ontwikkeling brengen en laten functioneren van een liaisonverpleegkundige op een aantal afdelingen binnen het BMC.

Voor de uitvoering van het experiment wordt een functionaris aangesteld, een zogenaamde liaisonverpleegkundige, die gezien moet worden als de zorgbe-

middelaar tussen de patiënt met zijn huisgenoten en/of mantelzorg, de intramurale zorg, de thuiszorg, het verzorgingshuis, of enige andere voorziening. De primaire taak is het analyseren van de zorgbehoeften en de mogelijkheden voor verzorging thuis of in andere instellingen en de begeleiding en overdracht van zorg na ontslag. Zorg dragen voor tijdige verstrekking van de nodige verpleegartikelen in de thuissituatie en inschakelen van andere voorzieningen zoals maaltijdvoorziening. Gezien de taakstelling van de functionaris en de doelgroep (patiënten die voor bemiddeling in aanmerking komen) dient de functionaris een wijkverpleegkundige achtergrond te hebben en bij voorkeur bekend te zijn met de extramurale gezondheidszorg in het werkgebied. Hij/zij bezit vaardigheden om als intermediair te kunnen functioneren. De liaisonverpleegkundige is in dienst van de Stichting Kruiswerk De Bossche Meierij. Voor het vervullen van de bemiddelingsfunctie wordt de liaisonverpleegkundige gedetacheerd in het ziekenhuis. Het experiment heeft een looptijd van anderhalf jaar.

Praktische informatie

Doelgroep: medisch uitbehandelde ziekenhuispatiënten
Locatie: regio Den Bosch
Startdatum: december 1995

Participanten

- Kruiswerk De Bossche Meierij
- Bosch Medicentrum

Transmurale zorg voor osteoporose-patiënten

Contactadres

mevr. A. Bakker
St. Antonius Ziekenhuis
Koekoekslaan 1, 3435 CM Nieuwegein
Telefoon: 030-6092760

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn ligduurverkorting en vervroegd ontslag. Dit probeert men te bereiken door in overleg met de betrokkenen, aan de hand van een scorelijst de patiënt vijf dagen na opname te ontslaan. Het fysiotherapeutisch behandelproces wordt thuis voortgezet.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met een wervelimpresie ten gevolge van osteoporose
Locaties: regio Nieuwegein, Noordwest-Utrecht, IJsselstein, Houten, Wijk bij Duurstede
Startdatum: juni 1996

- Participanten*
- St. Antonius Ziekenhuis
 - Thuiszorg
 - Huisartsen
 - Fysiotherapeuten eerste lijn
 - Fysiotherapeuten ziekenhuizen

Mamma-care

Contactadres

mevr. I. Roelfsema
Ziekenhuis De Sionsberg
Postbus 39, 9100 AA Dokkum
Telefoon: 0519-291234

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het waarborgen van een betere kwaliteit en continuïteit van zorg zowel intra- als extramuraal. Men richt zich op het opheffen van knelpunten in de huidige situatie en het bevorderen van een eenduidige werkwijze, een goede samenwerking en advisering vanuit het ziekenhuis naar de zorgverlening in de eerste lijn.

Men probeert dit te bereiken door middel van:

- een spreekuur voor vrouwen met borstkanker;
- ondersteuning op de afdeling verlenen voor vrouwen met borstkanker;
- het oprichten van een werkgroep;
- het zorgen voor eenduidigheid in de behandeling;
- het geven van voorlichting.

Praktische informatie

Doelgroep: vrouwen met borstkanker
Locatie: Noordoost-Friesland
Startdatum: augustus 1995

Participanten

- Ziekenhuis De Sionsberg
- Thuiszorg Noord- en Midden-Friesland

Monitoring-project

Contactadres

dhr. H.C. Faddegon
Gezondheidscentrum Randweg
Randweg 79, 3074 BJ Rotterdam
Telefoon: 010-4329933

Beschrijving van het project

Doel van dit project is het verbeteren van de aansluiting tussen de zorg in het ziekenhuis en de zorg in de thuissituatie volgend op een ziekenhuisopname. Hiertoe wil men, door middel van elektronische communicatie en fax:

- het berichtenverkeer snel laten verlopen;
- informering en overleg over de zorg thuis reeds ruim voor het ziekenhuisontslag laten geschieden;
- de kortst mogelijke overleglijnen tot stand brengen.

Praktische informatie

Doelgroep: ontslagen ziekenhuispatiënten met zorgvraag
Locatie: Rotterdam-Zuid
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Zuider Ziekenhuis
- Gezondheidscentrum Randweg
- Gezondheidscentrum Lange Hille
- Thuiszorg Rotterdam

Publicatie

‘Proefproject van gezondheidscentra: beter aansluiten bij de eerste lijn’, *De Zuiderling, Magazine van het Zuider Ziekenhuis*; 1995, december.

Verwijderen van hechtingen thuis

Contactadres

dhr. R. Hörchner
Rode Kruis Ziekenhuis
Vondellaan 13, 1942 LE Beverwijk
Telefoon: 0251-265537

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is de hechtingen van patiënten thuis te laten verwijderen. Hierdoor wordt door de patiënt reiskosten naar het ziekenhuis uitgespaard en lange wachttijd voorkomen. Tevens wordt een snelle doorstroming op de polikliniek bevorderd.

Realisering geschiedt door:

- medewerkers in de thuiszorg trainen hechtingen te verwijderen;
- patiënten afspraak laten maken om op een tijdstip dat het beide partijen uitkomt de hechtingen te laten verwijderen.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met hechtingen na een operatie
Locatie: regio Kennemerland
Startdatum: maart 1995

Participanten

- Thuiszorg IJmond
- Rode Kruis Ziekenhuis
- Huisartsen

Farmaceutisch steunpunt

Contactadres

mevr. E.M. Vossebeld
Ziekenhuis Lievensberg
Boerhaaveplein 1, 4624 VT Bergen op Zoom
Telefoon: 0164-278000

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- structurele verbetering van de overgang, in beide richtingen tussen eerste en tweede lijn ten aanzien van verstrekking van geneesmiddelen en kunst- en hulpmiddelen;
- betere zorg voor en begeleiding van de patiënt.

Realisatie geschiedt door:

- overdracht van de volledige informatie met betrekking tot geneesmiddelen-gebruik naar de eigen apotheek of apotheekhoudend huisarts van de patiënt, vlak voor ontslag, zodat alles gereed is als de patiënt thuiskomt;
- opvragen van geneesmiddelengebruik bij de eigen apotheek, indien er bij opname onduidelijkheden zijn.

Praktische informatie

Doelgroepen: alle patiënten die het ziekenhuis verlaten, een gedeelte van de patiënten die worden opgenomen
Locatie: Bergen op Zoom en omstreken
Startdatum: april 1996

Participanten

- Ziekenhuis Lievensberg
- Stichting Farmaceutische thuiszorg West-Brabant

Zorg thuis na ziekenhuisopname

Contactadres

dhr. M.A. Buizer
Van Weel-Bethesda ziekenhuis
Stationsweg 22, 3247 BW Dirksland
Telefoon: 0187-607300

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het garanderen van een samenhang (continuïteit/coördinatie) van zorgaanbod tussen ziekenhuis en zorg thuis, met inachtneming van twee uitgangspunten, te weten:

- zorg op maat;
 - zelfredzaamheid.
- Realisatie geschiedt doordat thuiszorgvertegenwoordigers de intake voor zorg thuis verzorgen door middel van:
- uniform intakeformulier;
 - eenduidige ontslagprocedure;
 - objectiviteit;
 - afstemming.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuispatiënten die thuiszorg behoeven
Locaties: westelijk deel Voorne-Putten, Goeree-Overflakkee
Startdatum: mei 1995

Participanten

- Kruiswerk Zuidhollandse Eilanden
- Gezinsverzorging Goeree-Overflakkee
- Van Weel-Bethesda ziekenhuis

Transferpunt

Contactadres

mevr. L. Uyttewaal
Academisch Ziekenhuis Groningen
Postbus 30001, 9700 RB Groningen
Telefoon: 050-3611152

- Beschrijving van het project*
- Doelstellingen van het project zijn:
- verbeteren van de verpleegkundige overdracht;
 - verbeteren van de samenwerking intra- en extramuraal.
- De procedure van aanmelding, indicatie en overdracht is als volgt:
- aanmelding: de afdelingsverpleegkundige in het AZG:
 - signaleert en inventariseert de eventuele verpleeg- en zorgproblemen met betrekking tot ontslag van een patiënt;
 - meldt de patiënt aan bij het transferpunt;
 - indicatie: de thuiszorgverpleegkundige:
 - voert voorafgaand aan het intakegesprek mondeling overleg met de afdelingsverpleegkundige;
 - verricht de intake/indicatiestelling;
 - organiseert de hulpverlening thuis;
 - overdracht: de thuiszorgverpleegkundige:
 - draagt de patiënt over aan het betreffende thuiszorgteam;
 - zorgt voor terugrapportage aan de patiënt en de afdelingsverpleegkundige over de gemaakte afspraken.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten die na ontslag uit het ziekenhuis zorg nodig hebben
Locaties: Groningen (provincie), Friesland, Drenthe
Startdatum: juni 1996

- Participanten
- Academisch Ziekenhuis Groningen
 - Thuiszorg Stad
 - Thuiszorg Ommelanden
 - Thuiszorg Oost-Groningen
 - Thuiszorg Friesland
 - Thuiszorg Drenthe

Publicatie

Verpleegkunde Nieuws, 1996, juni/juli.

Zorgbemiddelingsbureau Het Spitaal

Contactadres

 dhr. A. van Duursen
 Streekziekenhuis Het Spitaal
 Postbus 9020, 7200 GZ Zutphen
 Telefoon: 0575-592587

Beschrijving van het project

 Doelstellingen van het project zijn:

- kwaliteitsverbetering ontslag geriatrische patiënten;
- verbetering samenwerking tussen ziekenhuis, verpleeghuis en eerste lijn;
- het in kaart brengen van patiëntenstromen en de mogelijkheden van het verbeteren van de doorstroom en uitstroom.

 Realisatie geschiedt door:

- het gebruikmaken van het bureau zorgbemiddeling: signaleringsverpleegkundigen signaleren problemen naar aanleiding van ontslag, zo nodig wordt een zorgbemiddelaar ingezet voor verpleeghuiszorg;
- wekelijks overleg tussen het verpleeghuis, thuiszorg en ziekenhuis;
- één keer per 6 weken overleg over voortgang met een werkgroep van managers uit ziekenhuis, verpleeghuis en thuiszorg.

 De zorgbemiddelaar is in dienst van het ziekenhuis en het verpleeghuis.

Praktische informatie

 Doelgroep: uitbehandelde ziekenhuispatiënten, in het algemeen ouderen

 Locatie: adherentiegebied Streekziekenhuis Het Spitaal te Zutphen

 Startdatum: januari 1996

Participanten

- Streekziekenhuis Het Spitaal
- Stichting Zuytvenne (verpleeghuis)
- Thuiszorgorganisatie

Herstelbedden

Contactadres

dhr. R.H.J. Bremer
Bosch Medicentrum
Postbus 90153, 5200 ME Den Bosch
Telefoon: 073-6288228

Beschrijving van het project

Doel van het experiment is het bieden van een tijdelijke opname in verzorgingshuis Sint Janshof te Vlijmen, voor uitbehandelde ziekenhuispatiënten die geïndiceerd zijn voor de thuiszorg, maar aan wie een adequaat zorgaanbod (nog) niet kan worden geboden.

Het is de bedoeling om aan medisch (specialistisch) uitbehandelde somatische patiënten, of alleenstaande ouderen die wegens ziekte en te weinig mantelzorg tijdelijk niet thuis kunnen zijn, tijdelijke hulpverlening te bieden gedurende 24 uur per dag in Zorgcentrum Sint Janshof. Duur van de opname is 6 weken en in overleg met de medisch adviseur van de zorgverzekeraar kan de opname worden verlengd met nogmaals 6 weken. Het gaat om ouderen (in principe 65 jaar en ouder) die kortdurende opvang, begeleiding, verpleging en verzorging behoeven. De hulpverlening is in eerste instantie gericht op terugkeer naar een zelfstandig functioneren van de cliënt.

Praktische informatie

Doelgroep: medisch uitbehandelde ziekenhuispatiënten van 65 jaar en ouder
Locatie: regio Den Bosch
Startdatum: oktober 1995

Participanten

- Bosch Medicentrum
- Verzorgingshuis Sint Janshof te Vlijmen

Kortdurende opname en ITZ-regeling verzorgingshuizen

Contactadres
mevr. E. Jansen
Thuiszorg Zuidwest-Overijssel
Postbus 583, 7400 AN Deventer
Telefoon: 0570-686000

Beschrijving van het project
De doelstellingen van het project zijn:

- ouderen niet langer dan noodzakelijk in het ziekenhuis laten verblijven;
- ouderen zo snel als mogelijk terug laten keren in hun eigen leefomgeving.

Men wil dit bereiken door:

- kortdurende opname in een verzorgingshuis;
- terminale zorg in het verzorgingshuis (verzorgingshuis is verplaatste thuis-situatie);
- nazorg in een verzorgingshuis in plaats van in het ziekenhuis (indien zieken-huisopname niet langer geïndiceerd is).

Praktische informatie
Doelgroep: uitbehandelde ziekenhuispatiënten van 65 jaar en ouder
Locaties: werkgebied Thuiszorg Zuidwest-Overijssel: gemeente Deventer, Bathmen, Diepenveen, Holten
Startdatum: maart 1995

Participanten

- Thuiszorg Zuidwest-Overijssel
- Verzorgingshuizen in de regio Deventer

Publicatie
Nota: Kortdurende opname en ITZ-regeling verzorgingshuizen voor de verzor-gingshuizen in Deventer en Diepenveen, 1996.

Ziekenhuis verplaatste zorg

Contactadres

 dhr. H.S. Bos
 Refaja Ziekenhuis
 Boerhaavestraat 1, 9501 HE Stadskanaal
 Telefoon: 0599-616850

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is de oudere patiënt die niet terug kan naar de thuis-situatie of moet wachten op opname in een verzorgings-/verpleeghuis een om-geving te bieden, die meer is ingesteld op de geriatrische patiënt.
Realisatie geschiedt door:

- het creëren van ziekenhuisfaciliteiten in een zorgcentrum voor ouderen;
- het bijscholen van het verzorgend personeel;
- intensieve samenwerking met het zorgcentrum;
- opstellen van protocollen.

Praktische informatie

Doelgroep: geriatrische patiënten
Locatie: Zuidoost-Groningen
Startdatum: augustus 1994

Participanten

- Refaja Ziekenhuis
- Zorgcentrum Maarsheerd
- Zorgcentrum Deckelkamp
- Huisartsen

Zorgnetwerk kinderen met cara

Contactadres

mevr. I. Maaswinkel
Wilhelmina Kinderziekenhuis
Postbus 18009, 3501 CA Utrecht
Telefoon: 030-2320911

Beschrijving van het project

Het project beoogt de installatie van een zorgnetwerk voor kinderen met astma in de stad Utrecht om te komen tot een gestructureerde samenwerking en afstemming van medische en verpleegkundige zorg ter verbetering van de zorg voor kinderen met astma.

Realisering geschiedt door:

- standaardisatie intra- en extramurale verpleegkundige zorg voor kinderen met astma;
- verbeteren en onderhouden van de communicatie tussen hulpverleners binnen één discipline en tussen de verschillende disciplines;
- versterken van de rol van de wijkverpleging.

Praktische informatie

Doelgroep: astmatische kinderen
Locatie: Utrecht (stad)
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Huisartsen Stad Utrecht
- Ziekenhuis Diakonessenhuis
- Ziekenhuis Oudenrijn
- Ziekenhuis Overvecht
- Thuiszorg Stad Utrecht
- Wilhelmina Kinderziekenhuis
- Astma Fonds

Inhalatie-instructiemiddag voor kinderen

Contactadres

mevr. K. Geleynse
Stichting Thuiszorg Horst- en Vlietstreek
Postbus 1005, 2280 CA Rijswijk
Telefoon: 070-3075200

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is dat ouders en kinderen weten waar de diverse medicijnen voor zijn en hoe ze globaal werken.
Tevens wil het project leren hoe de inhalator op de juiste wijze gebruikt moet worden.

Men organiseert hiervoor een inhalatiemiddag, die als volgt is ingedeeld:

- dosisaërosol met voorzetkamer;
 - poederinhalator.
- Inhoud van de instructie:
- eerst mondelinge voorlichting betreffende werking van de medicijnen, ondersteuning door middel van luchtwegmodellen en platen. Ouders en kinderen worden gestimuleerd mee te denken en te praten;
 - vervolgens handeling (inhaleren) per soort inhalator demonstreren stapsgewijs en in z’n geheel;
 - ten slotte kinderen stuk voor stuk handeling laten uitvoeren.

Praktische informatie

Doelgroep: (ouders van) kinderen met cara
Locaties: Voorburg, Rijswijk, Leidschendam
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Stichting Thuiszorg Horst- en Vlietstreek
- Ziekenhuizen
- Huisartsenorganisatie

Transmurale zorg voor kinderen

Contactadres

mevr. A. Speen
Wilhelmina Kinderziekenhuis
Postbus 18009, 3501 CA Utrecht
Telefoon: 030-2320911

Beschrijving van het project

Het project is gericht op het tot stand brengen van een zorgcontinuüm voor het zieke kind, zodat in de thuissituatie transmurale zorg kan worden geboden (ziekenhuiszorg buiten de ziekenhuismuren en complexe thuiszorg). Dit zorgaanbod wordt uitgevoerd op basis van afstemming en samenwerking tussen gespecialiseerde intramuraal werkende en generalistische extramuraal werkende hulpverleners.

Dit realiseert men door:

- het in kaart brengen van de zorgvragen thuis;
- het samen ontwikkelen van protocollen door WKZ en eerste lijn ten aanzien van die zorgvragen;
- ondersteuning en deskundigheidsbevordering vanuit het WKZ aan de eerste lijn;
- eventueel het instellen van een bemiddelingsbureau.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch zieke kinderen
Locatie: Utrecht (stad en regio)
Startdatum: juli 1995

Participanten

- Wilhelmina Kinderziekenhuis (WKZ)
- Thuiszorg Stad Utrecht
- Stichting T&D Nieuwegein

- Thuiszorg Weidesticht Maarssen
- Stichting Kruiswerk Noord-Oost (Hoogland)
- Stichting Kruiswerk Zuid-Oost (Driebergen)
- Regionale Huisartsen Vereniging

Transmurale reumazorg

Contactadres

mevr. E. van Haaren
Thuiszorg Den Haag
Loosduinseweg 9, 2571 AA Den Haag
Telefoon: 070-3429583

Beschrijving van het project

Het project is gericht op de verbetering van de zorg aan reumapatiënten in Den Haag.

Hiertoe wordt zorg gedragen voor een goede afstemming tussen betrokken hulpverleners uit de verschillende instellingen.

Verder wordt een reumaverpleegkundige ingezet voor:

- advisering en begeleiding van patiënten;
- coördinatie van de hulpverlening;
- consultatie van hulpverleners.

Praktische informatie

Doelgroep: reumapatiënten

Locatie: Den Haag

Startdatum: maart 1996

Participanten

- Bronovo Ziekenhuis
- Thuiszorg Den Haag
- Coördinatiecentrum Chronisch Zieken IKW/IKR

Continuïteit van stomazorg

Contactadres

mevr. M. van der Vlugt
Academisch Ziekenhuis Maastricht
Postbus 5800, 6202 AZ Maastricht
Telefoon: 043-3874501

Beschrijving van het project

De doelstellingen van dit project luiden:

- het bewerkstelligen van een gestructureerde samenwerking tussen het ziekenhuis en het Groene Kruis;
- het bieden van een betere continuïteit in de stomazorg van het ziekenhuis naar de thuissituatie en vice versa;
- het bevorderen van de deskundigheid met betrekking tot de stomazorg bij de wijkverpleegkundigen.

Deze doelstellingen tracht men te bereiken door middel van:

- een checklist;
- een gezamenlijk stomaspreekuur;
- bijscholingslessen.

Een tussenevaluatie heeft januari 1997 plaatsgevonden.

Praktische informatie

Doelgroepen: klinische stomapatiënten, poliklinische stomapatiënten
Locaties: Maastricht, Heuvelland
Startdatum: november 1995

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Maastricht
- Stichting Groene Kruis Heuvelland

Adviescentrum sondevoeding thuis

Contactadres

mevr. A Wipkink-Bakker
Academisch Ziekenhuis Leiden, afdeling Diëtetiek
Postbus 9600, 2300 RC Leiden
Telefoon: 071-5263345

Beschrijving van het project

Het Adviescentrum Sondevoeding Thuis heeft als doel het verbeteren van de kwaliteit van zorg voor en behandeling van de patiënt die sondevoeding in de thuissituatie krijgt of heeft.

De hoofdtaken zijn advisering, voorlichting en deskundigheidsbevordering. De activiteiten richten zich vooral op de hulpverleners die de patiënt thuiszorg aanbieden. De taken worden uitgevoerd door een diëtist en een verpleegkundige. De verpleegkundige bundelt de problemen, stelt adviezen op, maakt protocollen en een handleiding. De diëtist regelt zaken als de soort voeding, verzekeringen en afspraken met een thuiszorgorganisatie. De werkzaamheden van het adviescentrum Sondevoeding Thuis beperken zich eerst tot het AZL. Vandaaruit worden de eerste contacten gelegd met de eerstelijnszorg.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met kunstvoeding
Locatie: landelijk
Startdatum: april 1995

- Participanten*
- Academisch Ziekenhuis Leiden (AZL)
 - Coördinatiecentrum Chronisch Zieken IKR/IKW
 - Industrie

Publicaties

- A. Wipkink-Bakker, A.M. Visser, H.W.M. van Zandvoort, ‘Adviescentrum Sondevoeding Thuis’, *Voeding en Visie*; 8, 1996, pp. 34-36.
- ‘Voeding van patiënten vergt multidisciplinaire aanpak’, *MediCare Functie in beeld*; 1996, juni, pp. 28-30.
- C. de Ruiter, ‘Patiënt met sondevoeding heeft begeleiding nodig’, *Prima Farma*, Vakblad voor apothekersassistenten; 3, 1996, pp. 24-25.

Rotterdam-Capelle tromboseproject

Contactadres

mevr. G.M. de Vlaam-Schluter
Stichting Trombosedienst en artsenlaboratorium Rotterdam (STAR)
Glashave 68, 3011 XK Rotterdam
Telefoon: 010-4042820

Beschrijving van het project

Het project is gericht op de logistieke haalbaarheid van LMH (laagmoleculaire heparine) in de thuissituatie bij patiënten met een trombosebeen, bij wie diagnostiek wordt verricht in het laboratorium.
Hiertoe gaat in een proefregio een patiënt met verdenking DVT (diepveneuze trombose) voor diagnostiek naar het huisartsenlaboratorium (echo en aanvullend laboratoriumonderzoek). De verpleegkundige begeleidt de patiënt naar LMH. De internist beoordeelt de diagnostiek. De huisarts begeleidt de patiënt en stelt de oorzaak van DVT vast.

Praktische informatie

Doelgroep: huisartspatiënten met verdenking van diepveneuze trombose
Locaties: Rotterdam (Ommoord), Capelle a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel
Startdatum: november 1995

Participanten

- STAR
- Ziekenhuis

CVA-project

Contactadres

mevr. A.M. Brunet de Rochebrune
ZAO Zorgverzekeringen
Postbus 13605, 1100 KB Amsterdam
Telefoon: 020-5671697

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is verbetering van de samenhang van de zorg voor CVA-patiënten in Amsterdam en verbetering van de informatie aan de CVA-patiënt in Amsterdam door verbetering van de organisatie en communicatie van de zorgverleners.
Hiertoe start men in drie zorgregio’s in Amsterdam projecten, achtereenvolgens in een ziekenhuis-, verpleeghuis- en huisarts/thuiszorgtraject. Doel is ‘producten’ of ‘zorgtrajecten’ te organiseren met in- en uitstroomcriteria.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met cerebrovasculair accident (CVA)
Locatie: Amsterdam zorgregio Nieuw-West, Oost en Zuid
Startdatum: mei 1995

Participanten

- ZAO Zorgverzekeringen
- Ziekenhuizen
- Verpleeghuizen
- Thuiszorg (SAK/STA)
- Sigra
- Indicatieorgaan Tot & Met
- Revalidatie-instellingen
- Plexus Medical Group
- Huisartsen (AHV)

Informatiegids over thuiszorg-voorzieningen voor kankerpatiënten

Contactadres

mevr. J. Gootzen
Integraal Kankercentrum Limburg
Postbus 2208, 6201 HA Maastricht
Telefoon: 043-3254059

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het verbeteren van de informatie over thuiszorg-voorzieningen voor kankerpatiënten en hun naasten. In eerste opzet vindt het project in oostelijk Zuid-Limburg plaats. De gids zal bij positieve evaluatie beschikbaar komen voor andere organisaties, die de gids voor hun regio kunnen aanpassen.
Hiertoe zal men een gids uitreiken met informatie over thuiszorgvoorzieningen aan kankerpatiënten, bij ontslag uit het ziekenhuis.

Praktische informatie

Doelgroep: kankerpatiënten
Locatie: oostelijk Zuid-Limburg
Startdatum: januari 1995

Participanten

- Integraal Kankercentrum Limburg
- SGOZL Ziekenhuis De Wever
- SGOZL locatie St. Gregorius Brunssum
- Stichting Thuiszorg Oostelijk Zuid-Limburg
- LCBB afd. Heerlen

Cursus ‘Omgaan met kanker’

Contactadres

mevr. B.M.F. Grol
Integraal Kankercentrum Noord-Nederland
Postbus 330, 9700 AH Groningen
Telefoon: 050-5215900

Beschrijving van het project

De doelstellingen van de cursus zijn:

- nagaan wat de effecten zijn van de cursus op het psychosociaal welbevinden van de deelnemers;
- nagaan of de cursus een meerwaarde heeft ten opzichte van gespreksgroepen voor (ex-)kankerpatiënten en naasten. Het doel van de cursus is het vergroten van het psychosociaal welbevinden van de deelnemer.

De cursus wordt in diverse plaatsen in de IKN-regio georganiseerd en uitgetro-
beerd, door diverse thuiszorginstellingen eventueel in samenwerking met het
ziekenhuis dat in het adherentiegebied ligt. De deelnemers krijgen bij de inta-
ke na de voorlaatste en na de follow-up bijeenkomst een vragenlijst voorgelegd;
dit is de effectmeting. Tevens vullen de deelnemers na de voorlaatste bijeen-
komst een evaluatieformulier in. Hetzelfde geldt voor de deelnemers van ge-
spreksgroepen. De effecten van beide activiteiten worden met elkaar vergele-
ken.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)kankerpatiënten en hun naasten
Locaties: Groningen, Friesland, Drenthe, Noordoostpolder, Noordwest-Over-
ijssel
Startdatum: januari 1994

Participanten

- Integraal Kankercentrum Noord-Nederland (IKN)
- RUG afdeling Sociale en Organisatie Psychologie
- Stichting Thuiszorg Drenthe
- Thuiszorg Het Friese Land
- Patiëntenorganisatie borstkanker LCBB regio Groningen
- Academisch Ziekenhuis Groningen, Medische Psychologie

Publicatie

Posterpresentaties tijdens congressen in 1995 en 1996.

Continuïteit van zorg voor kankerpatiënten

Contactadres

mevr. R. Hammelburg
Integraal Kankercentrum Noord-Nederland
Postbus 330, 9700 AH Groningen
Telefoon: 050-5215900

Beschrijving van het project

Bij de behandeling van patiënten met kanker doen zich problemen voor bij de communicatie en de taakafstemming tussen specialist en huisarts. Het doel is om taakopvattingen en verwachtingen bij huisartsen en specialisten duidelijk te krijgen en vervolgens afspraken te kunnen maken en daarna te evalueren. Hiertoe wordt in drie fasen onderzoek gedaan:

- fase I: inventarisatieperiode;
- fase II: implementatieperiode;
- fase III: evaluatie en bijsturing.

Het onderzoek betreft enkele cruciale momenten tijdens de ziektegang van patiënten met mammacarcinoom, ovariumcarcinoom en colon/rectumcarcinoom. Deze momenten zijn: I verwijzing, II eerste consult, III slechtnieuwsgesprek, IV ontslagdag, V behandeling en VI recidive.

Praktische informatie

Doelgroep: kankerpatiënten
Locatie: Assen
Startdatum: juni 1996

Participanten

- Integraal Kankercentrum Noord-Nederland
- Rijksuniversiteit Groningen, faculteit Geneeskunde, afdeling Onderwijs

- Rijksuniversiteit Groningen, Nederlands Centrum voor Gezondheidsvraagstukken
- Wilhelmina Ziekenhuis Assen
- Regionale Huisartsen Vereniging Assen

Publicatie
R. Hammelburg, R. Otten, *Naar verbetering in de continuïteit van zorg voor kankerpatiënten: het ontwikkelen van een richtlijn*, 1996.

Voorlichting aan patiënten die met chemotherapie behandeld worden

Contactadres

mevr. M.M. Duijvestijn
Diaconessenhuis Meppel
Hoogeveenseweg 38, 7943 KA Meppel
Telefoon: 0522-233333

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het verbeteren van de voorlichting aan patiënten die chemotherapie krijgen.

Realisatie geschiedt door:

- betere afstemming/taakverdeling in de voorlichting tussen hulpverleners in het ziekenhuis en afspraken met huisartsen;
- ontwikkelen van voorlichtingsprojecten.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten die chemotherapie krijgen
Locatie: verzorgingsgebied Diaconessenhuis Meppel
Startdatum: 1996

Participanten

- Diaconessenhuis Meppel
- Huisartsen

Zorgprotocol intraveneuze toediening van methylprednisolon in de thuissituatie

Contactadres

dhr. B. Oeseburg
Coördinatiecentrum Chronisch Zieken Noord-Nederland
Postbus 30001, 9700 RB Groningen
Telefoon: 050-3612715

Beschrijving van het project

Het doel is te komen tot een volgens protocol vastgelegde thuisbehandeling met intraveneuze methylprednisolon bij mensen met MS. Vraagstellingen zijn:

- aan welke voorwaarden ten aanzien van materialen, deskundigheid en zorgorganisatie dient methylprednisolon-thuisbehandeling te voldoen?
- op welke wijze kan vormgegeven worden aan begeleiding (ondersteuning van patiënt en systeem) van de patiënt tijdens of na de behandeling met methylprednisolon?

Concrete taakopdracht is:

- het ontwikkelen van een protocol ten behoeve van de uitvoering van intra-veneuze thuisbehandeling met methylprednisolon, waarin de voorwaarden waaronder thuisbehandeling kan plaatsvinden, beschreven staan en waarin vervolgens een beschrijving wordt gegeven van de taken en de handelingen, hoe ze moeten worden uitgevoerd en welke materialen gebruikt dienen te worden;
- door middel van een experimentele opzet gegevens verkrijgen over de voorwaarden waaronder uitvoering van de methylprednisolonbehandeling in de thuissituatie kan plaatsvinden.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met multiple sclerose (MS)
Locatie: Drenthe
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Groningen (AZG)
- Thuiszorg Drenthe
- Thuiszorg Friese Wouden
- Steunpunt Apothekers Drenthe
- Districts Huisartsen Vereniging Drenthe
- Coördinatiecentrum Chronisch Zieken Noord-Nederland
- OLM Het Groene Land

Diabetesspreekuur

Contactadres

mevr. K. Geleynse
Stichting Thuiszorg Horst- en Vlietstreek
Postbus 1005, 2280 CA Rijswijk
Telefoon: 070-3075200

Beschrijving van het project

Door middel van educatie en voorlichting wordt er gestreefd naar:

- verbeteren van het ziekte-inzicht;
- bevorderen van de motivatie om goede bloedglucoses en een acceptabel HbA1c te verkrijgen;
- verschuiven van diabeteszorg van de tweede naar de eerste lijn;
- verbeteren kwaliteit en kwantiteit van leven (voorkomen van complicaties op korte en lange termijn).

Realisering geschiedt door het geven van educatie, voorlichting, dieetadvise-ring en dieetbegeleiding op het diabetesspreekuur voor mensen met type II dia-betes, door een verpleegkundige en een diëtist.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met diabetes mellitus type II
Locatie: Voorburg
Startdatum: juni 1996

Participanten

- Huisartsen Voorburg
- Stichting Thuiszorg Horst- en Vlietstreek

Zicht op cara

Contactadres

mevr. M. Paes
Gezondheidscentrum Samen Beter
Palmboomstraat 127, 5213 VG Den Bosch
Telefoon: 073-6148850

Beschrijving van het project

De algemene doelstelling van het project is het realiseren van een hulpverleningsaanbod voor patiënten van Samen Beter met cara teneinde een situatie te bereiken voor hen:

- waarin zij zo klachtenvrij mogelijk kunnen leven en zo min mogelijk beperkingen in hun dagelijkse leven ondervinden;
- waarin patiënten greep krijgen op hun aandoening;
- waarin patiënten zo verstandig mogelijk omgaan met hun ziekte (‘self-management’ van de cara);
- waarin voorzien wordt in een duidelijke, laagdrempelige locatie, dichtbij huis, waar zij met vragen over cara terecht kunnen;
- waarin voorzien wordt in een op elkaar afgestemd aanbod van hulp door de eerstelijnsgezondheidszorg en onnodige verwijzingen naar de tweede lijn voorkomen worden;
- waarin zo gunstig mogelijke omgevingsfactoren zijn gerealiseerd.

De doelstelling wordt per projectonderdeel geconcretiseerd in hanteerbare en meetbare doelen. Activiteiten behorend bij het caraproject:

Voorwaardenscheppend:

- deskundigheidsbevordering van fysiotherapie en wijkverpleegkundige;
- aanvullende financiering zoeken;
- contacten leggen met patiëntenorganisaties en het wijksamenwerkingsverband Hulpsector Oost.

Informatie en voorlichting:

- afstemming met plaatselijke afdeling Astmafonds;

- informatievoorziening wachtkamer;
- samenstellen en verspreiden folder;
- groepsvoorlichting.
Systematische behandeling en controle door de huisarts:
- aanschrijven van alle carapatiënten van Samen Beter;
- caraspreekuur huisartsen;
- contact, consultatie en afstemming met tweede lijn.
Systematisch aanbod van zorg en preventie door wijkverpleegkundige:
- caraspreekuur wijkverpleging;
- saneringsadviezen door wijkverpleegkundige.
Verbetering houding, ademhaling en conditie (ADL):
- specifieke individuele oefentherapie/fysiotherapie;
- groepstraining door fysiotherapie-(zelf)oefengroepen.
Systematische aandacht voor psychosociale aspecten:
- caraspreekuur wijkverpleegkundige;
- samenwerking met maatschappelijk werk;
- lotgenotencontact.
Maatschappelijke aandacht voor caraproblematiek op wijkniveau:
- wijkinterventies.

Praktische informatie

Doelgroep: carapatiënten
Locatie: Den Bosch (oost)
Startdatum: oktober 1995

Participanten

- Gezondheidscentrum Samen Beter
- Kruiswerk Bossche Meierij

Praktijkverpleegkundige in de huisartspraktijk

Contactadres

mevr. N. Wouters
Adviesbureau STOEL
Mauritsweg 2-4, 3012 JR Rotterdam
Telefoon: 010-2330022

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is door middel van het ontwikkelen en invoeren van een model voor de functie van praktijkverpleegkundige, een andere invulling geven aan de huisartsenfunctie. Hierbij is in te spelen op de ontwikkelingen in de gezondheidszorg. Ieder experiment in de huisartsgroep heeft, passend binnen de doelstelling van het totale project, een eigen doelstelling geformuleerd.

Hiertoe wil men vier experimenten in vier huisartsgroepen uitvoeren, waar gedurende ongeveer een jaar gewerkt wordt met een praktijkverpleegkundige. De taak en functieomschrijving worden bepaald in overleg tussen huisartsgroep en kruiswerk. De praktijkverpleegkundige is namelijk een door het kruiswerk gedetacheerde wijkverpleegkundige.

Praktische informatie

Doelgroepen: carapatiënten, diabetespatiënten, patiënten in complexe zorgsituaties, patiënten met hypertensie
Locaties: Soest, Amersfoort, Vleuten, Kockengen
Startdatum: oktober 1995

Participanten

- Adviesbureau STOEL
- ANOVA

- Districts Huisartsen Vereniging Utrecht
- Districts Huisartsen Vereniging Gooi Eemland Noordwest-Veluwe
- Kruiswerk Zuidoost-Utrecht
- Thuiszorgorganisatie Weidesticht

Publicatie
N. Wouters, I. Moerman, *Projectplan praktijkverpleegkundige in de huisarts-praktijk*, Rotterdam: Adviesbureau Stoel, 1996.

Trioorg

Contactadres

mevr. E.C. Marijnen
Stichting Amsterdams Kruiswerk
Postbus 57269, 1040 BD Amsterdam
Telefoon: 020-5810637

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is verhoging van de kwaliteit en doelmatigheid van de zorg aan specifieke categorieën chronisch zieke patiënten door middel van het ontwikkelen en experimenteel invoeren van een samenwerkingsmodel voor huisartsen, praktijkassistenten en praktijkverpleegkundigen. De kwaliteitsverbetering is gelegen in een integrale benadering van patiënten, oog voor zowel medische als niet-medische zorgbehoeften, toename van de continuïteit van zorg, minder doorverwijzingen naar de tweede lijn.

Het project wordt uitgevoerd in zeven buurten in Amsterdam en Diemen (Diemen, Amsterdam: Staatsliedenbuurt, Holendrecht/Venserpolder, Overtoom, Oostelijke Eilanden/Indische Buurt, Slotermeer, Spaarndammerbuurt). Per deelproject worden door de betrokken huisartsen, praktijkverpleegkundigen en praktijkassistenten samenwerkingsafspraken (protocollen) gemaakt op basis van de geselecteerde NHG-standaarden. Praktijkverpleegkundigen en praktijkassistenten gaan daarbij taken uitvoeren die voorheen door huisartsen werden uitgevoerd, maar tevens werkzaamheden die weliswaar volgens de NHG-standaarden zijn aangewezen, maar die door artsen niet werden verricht, omdat deze patiënten begeleiding ontvingen op de desbetreffende poli's of (met name bij cara) hun klachten niet op het spreekuur presenteerden. De door praktijkverpleegkundigen en praktijkassistenten te verrichten taken zullen liggen op het terrein van systematische controles, voorlichting en instructie, advisering en begeleiding en medisch-technische en verpleegtechnische handelingen. In de zeven deelprojectgroepen worden aan de lokale omstandigheden aangepaste samenwerkingsafspraken gemaakt. In ieder van de experimenteelgebieden

worden de mogelijkheden geëxploreerd en wordt gezocht naar oplossingen die van toepassing zijn voor de specifieke situatie. In totaal doen ruim 60 huisartsen mee aan het project, tezamen met hun assistenten, en ongeveer 13 praktijk-verpleegkundigen van het kruiswerk.

Het externe onderzoek start in januari 1996 en heeft een looptijd van 4 jaar. Na twee onderzoeksjaren (eind 1997) komt een tussenrapportage ter beschikking waarin een voorlopig oordeel is vervat over de haalbaarheid en hanteerbaarheid van het functionele model. De eindrapportage in de vorm van een proefschrift wordt eind 1999 verwacht.

Praktische informatie

- Doelgroepen: patiënten met diabetes mellitus II, patiënten met ulcus cruris, volwassenen met cara (COPD) en kinderen met astma
- Locaties: Amsterdam, Diemen
- Startdatum: januari 1996

Participanten

- Amsterdamse Huisartsen Vereniging (AHV)
- Stichting Amsterdams Kruiswerk (SAK)
- Stichting Thuiszorg Amstelland en Meerlanden (STAM)
- ZAO zorgverzekeringen

Publicaties

- E. Marijnen, *Tussenrapportage Triozorg*, Amsterdam: Project Triozorg, 1996.
- Nieuwsbrieven.
- E. Schadé, Brochure: *Het vierde wiel aan trioorg*, Amsterdam: Instituut voor Huisartsgeneeskunde, 1995.

Zorgevaluatie bij RA

Contactadres

mevr. J.M.W. Hazes
Academisch Ziekenhuis Leiden, stafcentrum reumatologie C4-R
Postbus 9600, 2300 RC Leiden
Telefoon: 071-5263598

Beschrijving van het project

Men wil nagaan welke van de drie volgende vormen van zorg voor de patiënt met reumatoïde artritis het meest kosteneffectief is:

- klinisch multidisciplinaire teamzorg;
- dagbehandeling/ambulante multidisciplinaire teamzorg;
- poliklinische zorg door reumatoloog ondersteund door reumaconsulent.

Dit wil men realiseren door gerandomiseerd prospectief onderzoek; het verge-
lijken van kosteneffectiviteit van bovengenoemde vormen van zorg.

Belangrijkste eindpunten zijn:

- ten aanzien van effectiviteit: kwaliteit van leven en functionele status. Tevens parameters van ziekteactiviteit en waardering van gezondheid;
- ten aanzien van kosten: directe en indirecte kosten binnen en buiten de gezondheidszorg.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met reumatoïde artritis (RA)
Locaties: Leiden, regio Rotterdam, regio Haarlem
Startdatum: november 1996

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Leiden
- Kenniscentrum Chronisch zieken
- STRO (Stichting Reumaonderzoek West-Nederland)

Publicaties

- T.P.M. Vliet Vlieland, A.H. Zwinderman, J.P. Vandenbroncke, F.C. Breedveld, J.M.W. Hazes, ‘A randomized clinical trial of in-patient multidisciplinary treatment versus routine out-patient care in active rheumatoid arthritis’, *British Journal Rheumatology*; 35, 1996, pp. 475-482.
- T.P.M. Vliet Vlieland, A.H. Zwinderman, J.P. Vandenbroncke, F.C. Breedveld, J.M.W. Hazes, ‘The two-year follow-up of a randomised comparison of inpatient multidisciplinary team care and routine outpatient care for active rheumatoid artritis (in press)’, *British Journal Rheumatology*.
- T.P.M. Vliet Vlieland, A.H. Zwinderman, J.P. Vandenbroncke, F.C. Breedveld, J.M.W. Hazes, ‘Inpatient treatment for active rheumatoid arthritis: clinical course and predictors of improvement’, *British Journal Rheumatology*; 34, 1995, pp. 847-853.

Intramurale minimale interventiestrategie stoppen met roken

Contactadres

mevr. C.A.W. Bolman
Rijksuniversiteit Limburg
Postbus 616, 6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-3882431

Beschrijving van het project

De doelstellingen van het project zijn:

- de effectiviteit van de IMIS bepalen (in termen van korte- en langetermijn-rookgedrag);
- aanwijzingen vinden voor verbetering van de opzet en inhoud van de IMIS;
- aanwijzingen vinden voor de toekomstige verspreiding en toepassing van de IMIS.

Dit wil men realiseren door quasi-experimenteel onderzoek in 11 ziekenhuizen (cardiologische afdelingen) in Nederland.

Praktische informatie

Doelgroep: rokende cardiologiepatiënten
Locatie: landelijk
Startdatum: september 1995

Participanten

- Stivoro
- Werkgroep West VAR
- Nederlandse Hartstichting
- Ziekenhuizen
- Vakgroep GVO Rijksuniversiteit Limburg

Mobilisatie sociale steun voor reumapatiënten

Contactadres

mevr. W. Ritzen
Synchron
Postbus 192, 6430 AD Hoensbroek
Telefoon: 045-5237685

- Beschrijving van het project
- Doelstelling van het project is het bevorderen van sociale steun voor mensen met reuma die eenzaam/geïsoleerd zijn door hun ziekte.
- Realisatie geschiedt door een cursus ‘Omgaan met reuma’ . De cursus kent twee varianten:
- Variant 1 wordt begeleid door een gedragstherapeut en als co-therapeut is er een maatschappelijk werker of reumaconsulent aanwezig. De cursus bestaat uit tien bijeenkomsten:
 - 1 informatie over de cursus en kennismaking;
 - 2 bewustwording sociale situatie, bronnen van sociale steun;
 - 3 gewenste veranderingen in sociale steun;
 - 4 manieren om problemen op te lossen;
 - 5 oefenen met eerste twee stappen voor het oplossen van problemen;
 - 6 oefenen met de stappen voor het oplossen van problemen;
 - 7 oefenen met de stappen voor het oplossen van problemen;
 - 8 oefenen met de stappen voor het oplossen van problemen, met name het bedenken van verschillende oplossingen;
 - 9 bespreking van het toepassen van probleem oplossen;
 - 10 bespreking van het toepassen van probleem oplossen.
 - Variant 2 wordt door reumapatiënten begeleid die een tweedaagse cursus hebben gevolgd. De onderwerpen die hier aan bod komen, worden tijdens de cursus in overleg met de deelnemers bepaald (uiteraard met een duidelijk doel: ervaringen uitwisselen en van elkaar leren).

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten met reumatoïde artritis, artrose, Bechterew
Locatie: oostelijke en westelijke Mijnstreek
Startdatum: september 1996

Participanten

- Rijksuniversiteit Limburg
- IRV
- Synchron
- Ziekenhuis Heerlen en Sittard

Publicatie

Sociale steun reumapatiënten, Hoensbroek: Synchron, 1995.

Aanspreekpunt MS

Contactadres
dhr. D. Wijkel
Onderzoekscentrum eerste-tweede lijn, VU Ziekenhuis
Postbus 7057, 1007 MB Amsterdam
Telefoon: 020-4443490

Beschrijving van het project
Doel van het project is verbetering van de zorgverlening aan MS-patiënten.
Realisatie geschiedt door:

- telefonische vraagbaak;
- verpleegkundig spreekuur;
- kenniscentrum.

Bemensing door transmuraal werkende verpleegkundigen met kennis van MS-zorg.

Praktische informatie
Doelgroep: patiënten met multiple sclerose (MS)
Locatie: regio Amsterdam
Startdatum: maart 1996

Participanten

- Onderzoekscentrum eerste-tweede lijn
- VU Ziekenhuis, afd. neurologie
- VU Ziekenhuis, afd. revalidatie

Patiëntenvoorlichtingssprek­uur voor Parkinsonpatiënten

Contactadres

mevr. M.M. Duijvestijn
Diaconessenhuis Meppel
Hoogeveenseweg 38, 7943 KA Meppel
Telefoon: 0522-233333

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het bieden van de mogelijkheid tot lotgenoten-contact voor Parkinsonpatiënten, gekoppeld aan het spreekuur van de neurolo­gen.
Realisatie geschiedt door maandelijks inloopsprek­uur door twee patiënten van de Parkinson Patiënten Vereniging, regio Drenthe.

Praktische informatie

Doelgroep: Parkinsonpatiënten
Locatie: verzorgingsgebied Diaconessenhuis Meppel
Startdatum: september 1996

Participanten

- Parkinson Patiënten Vereniging, afdeling Drenthe
- Diaconessenhuis Meppel

Sondevoeding

Contactadres

mevr. A. de Kruif
Academisch Ziekenhuis Utrecht/Universiteit Utrecht,
Projectorganisatie Verplegingswetenschap
Heidelberglaan 100, huispostnr. G04 228, 3584 CX Utrecht
Telefoon: 030-2508075

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het verbeteren van het toedienen van sondevoeding. Gebleken is dat verpleegkundige interventies niet eensluidend zijn en dat het voorkwam dat patiënten niet die hoeveelheid energie en eiwit binnenkregen die passend was bij hun lichamelijke toestand van dat moment. Realisering geschiedt door het opstellen van een protocol enterale voeding. De verantwoordelijkheid van de verpleegkundige zal daarin zodanig beschreven worden dat de verpleegkundige grotendeels autonoom voor een adequate voeding kan zorgdragen. De volgende stappen worden ondernomen: er wordt vastgesteld welke problemen zich voordoen als postoperatieve patiënten de voorgeschreven hoeveelheid calorieën krijgen, wat de sondevoeding compliceert en welke verpleegkundige interventie nodig is. Continue sondevoeding en voeding op intervals worden vergeleken, alsook de wijzen waarop de sondes gereinigd worden en het tijdstip waarop.

Praktische informatie

Doelgroep: (verplegenden van) patiënten met kanker
Locatie: Academisch Ziekenhuis te Utrecht
Startdatum: mei 1995

Participanten

- Academisch Ziekenhuis Utrecht
- Universiteit Utrecht, Projectorganisatie Verplegingswetenschap

Spreekuur goed verzorgd, beter gevoel

Contactadres

mevr. B.M.F. Grol
Integraal Kankercentrum Noord-Nederland
Postbus 330, 9700 AH Groningen
Telefoon: 050-5215900

Beschrijving van het project

De algemene doelstelling van het project is de integratie van (ex-)kankerpatiënten in het sociaal en maatschappelijk leven te bevorderen.

Specifieke doelstellingen zijn:

- aandacht voor uiterlijke problemen ten gevolge van kanker/behandeling en oplossingen hiervoor te vergroten;
- drempel om informatie en advies over uiterlijke verzorging in te winnen en een behandeling te ondergaan, te verlagen;
- nagaan of een spreekuur de aangewezen vorm is om bovenstaande doelen te bereiken;
- indien spreekuur succesvol is, nagaan hoe dit structureel ingebed kan worden;
- deskundigen op het gebied van uiterlijke verzorging stimuleren zich te specialiseren in uiterlijke problemen van kankerpatiënten.

Realisatie geschiedt door het opzetten, uitproberen, en evalueren van een spreekuur dat elke donderdagmiddag gehouden wordt door een huidtherapeute. Het spreekuur vindt plaats bij het kankercentrum. De huidtherapeute geeft informatie en advies en gaat na of de (ex-)kankerpatiënt een behandeling op het gebied van uiterlijke verzorging nodig heeft. In het kader van het project kunnen (ex-)patiënten, volgens opgestelde richtlijnen (een deel van) hun behandeling vergoed krijgen. De behandeling wordt door een aantal deskundigen op het gebied van uiterlijke verzorging uitgevoerd. Het project kent een begeleidingscommissie die zich onder meer buigt over eventuele voortzetting van het project/inbedding van standaardaanbod op het gebied van uiterlijke verzorging in het zorgtraject.

Praktische informatie

Doelgroep: (ex-)kankerpatiënten met problemen met hun uiterlijk als gevolg van hun ziekte/behandeling

Locaties: regio Noord-Nederland: Groningen, Drenthe, Friesland

Startdatum: april 1996

Participanten

- Integraal Kankercentrum Noord-Nederland
- Academisch Ziekenhuis Groningen
- Martini Ziekenhuis Groningen
- RZG (zorgverzekeraar)
- Zelfstandig gevestigde huidtherapeute
- Zelfstandig gevestigde deskundigen uiterlijke verzorging

Protocollaire behandeling van nieuwe patiënten met artritis

Contactadres
 dhr. D. van Schaardenburg
 Jan van Breemen Instituut, Centrum Reumatologie en Revalidatie
 Jan van Breemenstraat 2, 1056 AB Amsterdam
 Telefoon: 020-5896589

Beschrijving van het project
 Doelstellingen van het project zijn:
 – het bieden van geïntegreerde zorg aan nieuwe patiënten met artritis;
 – het opzetten van een gegevensbank voor onderzoek.
 Dit wil men realiseren door protocollaire bezoeken aan onderzoeksassistent voor:
 – meten van ziekte;
 – signaleren en uitvoeren van verwijsindicaties.

Praktische informatie
 Doelgroep: patiënten met reumatoïde artritis
 Locatie: Amsterdam
 Startdatum: april 1995

Participant
 – Jan van Breemen Instituut

Strategietraining bij CVA-patiënten met apraxie

Contactadres

mevr. M. Donkervoort
NIVEL
Drieharingstraat 6, 3511 BJ Utrecht
Telefoon: 030-2319946

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het bepalen van het effect van strategietraining op het ADL-functioneren van CVA-patiënten met apraxie.
Hiertoe verricht men een gerandomiseerd klinisch onderzoek (RCT), waarin twee groepen patiënten met elkaar worden vergeleken. De ene helft van de onderzoekspopulatie krijgt strategietraining en de andere helft krijgt geen strategietraining.

Praktische informatie

Doelgroep: klinische patiënten met linkerhemisfeer CVA en apraxie
Locatie: landelijk
Startdatum: februari 1996

- Participanten*
- NIVEL
 - Hogeschool van Amsterdam
 - Rijksuniversiteit Groningen
 - Revalidatiecentrum Amsterdam
 - Revalidatiecentrum Kastanjehof
 - Revalidatiecentrum Groot Klimmendaal
 - De Tolbrug, revalidatiecentrum
 - Aardenburg Militair Revalidatiecentrum Doorn
 - Revalidatiecentrum Blixembosch

- Revalidatiecentrum Het Roessingh
- Revalidatiecentrum Beatrixoord
- Revalidatiecentrum De Trappenberg
- Rijnlands Zeehospitium, revalidatiecentrum
- Maartenskliniek, revalidatiecentrum
- Revalidatiecentrum De Hoogstraat
- Revalidatiecentrum Heliomare
- Zorgcentrum De Lichtenberg, verpleeghuis
- Verpleeghuis Groenelaan
- Verpleeghuis De Amstelhof
- Stichting De Drie Hoven, verpleeghuis
- Aeneas, verpleeghuis
- Capelse Verpleeghuizen
- Verpleeghuis Oosterhof
- Het Guldenhuis, verpleeghuis
- Stichting De Volckaert, verpleeghuis
- Huize Dommelhof, verpleeghuis
- Verpleeghuis Bloemendaal
- De Janskliniek, verpleeghuis
- Lauwershof, verpleeghuis
- Antonius Binnenweg Verpleeghuis
- Antonius IJsselmonde Verpleeghuis
- Zorgcentrum Tilburg Zuid, verpleeghuis
- De Haazelaar, verpleeghuis
- Verpleeghuis De Noordse Balk
- Verpleeghuis Oostergouw

Differentiatie op somatische verpleegafdelingen

Contactadres
mevr. M. Ros
Verpleeghuis Leythenrode
Postbus 4210, 2350 CB Leiderdorp
Telefoon: 071-5899242

Beschrijving van het project
Het doel van dit project is zoveel mogelijk zorg op maat te leveren.
Realisering geschiedt door het afstemmen van dagprogramma's en zorgverle-
ning aan groepen bewoners met veelal dezelfde zorgvraag.

Praktische informatie
Doelgroep: chronisch somatische patiënten (waaronder jongeren) en
revalidatiepatiënten
Locaties: Leiderdorp e.o. en voor de functie jongeren Zuid-Holland Noord
Startdatum: juni 1996

Participant
— Verpleeghuis Leythenrode

Regie over het eigen leven

Contactadres

mevrouw I. Fehling
Rheumaverpleeghuis
Van Beethovenlaan 60, 3055 JD Rotterdam
Telefoon: 010-4227088

Beschrijving van het project

Het project beoogt de wensen en mogelijkheden van de patiënt als uitgangspunt te nemen voor de producten en de werkwijze van de organisatie van het Rheumaverpleeghuis.

Hiertoe is een patiëntenraad ingesteld. Deze bestaat uit een vertegenwoordiging van iedere afdeling van het verpleeghuis. In totaal nemen acht bewoners hieraan deel. De patiëntenraad kan gevraagd en ongevraagd advies geven. Ze kunnen in principe bij ieder overleg aanwezig zijn. Eenmaal per maand is overleg tussen de patiëntenraad en de directie. De raad heeft er bijvoorbeeld voor gezorgd bij de aanstelling van nieuw personeel betrokken te worden in de selectieprocedure. Daarnaast organiseert de raad aanvullende therapieën, bijvoorbeeld yogalessen. Dit betekent dat de raad zelf zoekt naar een begeleider en ruimte, de prijs bepaalt, de aanmeldingen verzorgt, enz. Derde activiteit van de patiëntenraad is de organisatie van producten in de activiteitenbegeleiding, bijvoorbeeld bingo. Dit betekent dat de uitvoering van de hele organisatie door de leden van de raad of andere patiënten gebeurt. De patiënten kunnen gebruikmaken van banenpoolers en vrijwilligers voor de handelingen die zij niet zelf kunnen verrichten. De patiëntenraad krijgt bij haar activiteiten professionele ondersteuning van een voor het verpleeghuis onafhankelijk persoon. Ook is het verpleeghuis aan het experimenteren met een patiëntgebonden budget.

Praktische informatie

Doelgroep: verpleeghuisbewoners

Locatie: Rheumaverpleeghuis te Rotterdam
Startdatum: maart 1995

- Participant*
- Rheumaverpleeghuis te Rotterdam

Niet-aangeboren hersenletsel

Contactadres

mevr. B. van Hoof-Kemp
Verpleeg- en Revalidatiecentrum Vreugdehof
De Klencke 111, 1083 HH Amsterdam
Telefoon: 020-5416111

Beschrijving van het project

Het project beoogt het zorgproduct voor jongeren met niet-aangeboren hersenletsel op een zorgvuldige wijze gestalte te geven.
Hiertoe is vanaf augustus 1995 in Vreugdehof binnen de cluster somatiek en specifiek op de 8e etage een start gemaakt met het creëren van een unit voor jongeren met niet-aangeboren hersenletsel. Er is geïnvesteerd in het beschikbaar krijgen van de benodigde woonruimte en het aanbieden van een gericht activiteitenprogramma. Tevens heeft het team een duidelijke indruk gekregen om welke patiënten/bewoners het gaat en op welke vragen een antwoord moet worden gevonden. Momenteel worden deze antwoorden puur op het individu gericht, maar het is de bedoeling om wonen en zorgen verder structureel vorm te geven.

Praktische informatie

Doelgroep: jongeren met niet-aangeboren hersenletsel
Locatie: Verpleeg- en Revalidatiecentrum Vreugdehof te Amsterdam
Startdatum: juli 1996

Participanten

- Verpleeg- en Revalidatiecentrum Vreugdehof
- Revalidatie Centrum Amsterdam
- Frederik van Eeden Stichting
- Landelijk Coördinatiepunt Niet-Aangeboren Hersenletsel

Poliklinisch centrum voor motoriek en cognitie

Contactadres

mevr. E. Groet
Poliklinisch Centrum voor Motoriek en Cognitie (PCMC)
Relweg 51, 1949 EC Wijk aan Zee
Telefoon: 0251-288222

Beschrijving van het project

Het PCMC richt zich op de diagnostiek en behandeling van mensen met niet-aangeboren hersenletsel. Het PCMC biedt de mogelijkheid tot een geïntegreerde diagnostiek van sensomotorische, cognitieve, gedragsmatige en emotionele gevolgen van hersenletsel. Een onnodige rondgang langs verschillende specialisten kan hierdoor voorkomen worden. Het PCMC wordt gevormd door een vast team, bestaande uit neuropsychologen en een revalidatiearts. Indien verder onderzoek gewenst dan wel noodzakelijk is, kunnen deskundigen zoals een arbeidspsycholoog, arbeidsonderzoeker, psycholinguïst en paramedici worden ingeschakeld.

Het PCMC verricht neurofysiologisch en motorisch onderzoek, waarbij de onderlinge samenhang van de volgende gebieden wordt geanalyseerd: cognitief functioneren, gedrag en emoties, lichamelijk functioneren en mentale belastbaarheid. Op basis van de resultaten ontstaat een ‘profiel voor het dagelijks functioneren’. Naast het onderzoek bestaat de mogelijkheid tot behandeling of begeleiding van de patiënt of naastbetrokkene(n).

Behandelingen kunnen zowel individueel als in groepsverband worden gegeven. Behandeling/begeleiding kan gericht zijn op:

- een uitgebreide voorlichting aan patiënt, familie en/of werkomgeving;
- toename van inzicht in het eigen functioneren;
- beter leren omgaan met de geconstateerde veranderingen;
- leren compenseren of reduceren van beperkingen door middel van strategie- of vaardigheidstraining.

Praktische informatie

Doelgroep: mensen met niet-aangeboren hersenletsel
Locatie: landelijk
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Revalidatiecentrum Heliomare Wijk aan Zee
- Maartenskliniek Nijmegen
- Roessingh Enschede
- Zorgverzekeraars

Publicatie

E. Groet, H.C.G. van Balen, J.A. Knoop, ‘Diagnostiek en behandeling na niet-aangeboren hersenletsel; enige verruiming in het zorgaanbod (in press), *Medisch Contact*.

Protocol dystrofinopathieën

Contactadres
mevr. A. Horemans
Stichting Onderzoek Neuromusculaire Ziekten (NMZ)
Lt. Gen. Van Heutszlaan 6, 3743 JN Baarn
Telefoon: 035-5424867

Beschrijving van het project
Doelstelling van het project is verbetering van de afstemming en samenwerking tussen verschillende medische specialismen, werkzaam op het gebied van neuromusculaire ziekten.
Hiertoe stelt men een interdisciplinair behandelingsprotocol op voor twee neuromusculaire ziekten (spierdystrofie van Duchenne en spierdystrofie van Becker).

Praktische informatie
Doelgroep: mensen met Duchenne en Becker spierdystrofie
Locatie: landelijk
Startdatum: april 1994

Participant
– Stichting Onderzoek Neuromusculaire Ziekten (NMZ)

Richtlijnen voor behandeling van mensen met een spierziekte in de revalidatie

Contactadres
mevr. A. Horemans
Vereniging Spierziekten Nederland
Lt. Gen. van Heutszlaan 6, 3743 JN Baarn
Telefoon: 035-5424867

Beschrijving van het project
Hoofddoelstelling van het project is het verbeteren van de kwaliteit van de revalidatiezorg en daardoor de kwaliteit van het leven van mensen met een spierziekte.
Dit probeert men te bereiken door het ontwikkelen en opstellen van richtlijnen voor revalidatiebehandeling voor één (voor meerdere spierziektes representatieve) spierziekte.

Praktische informatie
Doelgroep: mensen met een spierziekte
Locatie: landelijk
Startdatum: november 1995

- Participanten*
- Vereniging Spierziekten Nederland
 - CBO

Vrijwilligers terminale zorg

Contactadres

mevr. M. van Mierlo
Thuiszorg Midden-Brabant
Lage Witsiebaan 2 a, 5042 DA Tilburg
Telefoon: 013-5947100

Beschrijving van het project

Het doel is het verruimen en verbeteren van de mogelijkheden om thuis te ster-
ven door naast professionele hulpverlening specifiek geschoolde vrijwilligers
in te zetten.
Dit wil men bereiken door het werven, scholen en begeleiden van een groep
vrijwilligers, specifiek voor terminale zorg.

Praktische informatie

Doelgroepen: terminale patiënten die thuis willen sterven,
hoogbejaarde cliënten die thuis willen sterven
Locaties: Tilburg, Goirle
Startdatum: september 1994

Participanten

- Thuiszorg Midden-Brabant
- Stichting Contour

Publicatie

Jaarverslag 1995, 1996.

Coördinatiepunt vrijwilligers intensieve thuiszorg

Contactadres

dhr. A. Prince
NIZW/Landelijk Steunpunt VTZ
Postbus 19152, 3501 DD Utrecht
Telefoon: 030-2306644

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is het ontwikkelen van een model voor coördina-
tie/samenwerking van vrijwilligersorganisaties uit intensieve thuiszorg in een
bepaalde regio.
Hiertoe is een proefproject gestart in de regio Twente waarbij samen met be-
treffende vrijwilligersorganisaties een samenwerkingsmodel wordt opgezet.

Praktische informatie

Doelgroepen: terminale patiënten, dementerenden, chronisch zieken,
gehandicapten, mensen met hiv/aids
Locatie: regio Twente
Startdatum: mei 1995

Participanten

- NIZW
- Landelijk Steunpunt VTZ
- Zorgverzekeraar Oost-Nederland

Publicatie

M.M. Govaart, A. Prince, *Notitie: Samenwerking binnen de vrijwillige
thuiszorg. Groot goed of noodzakelijk kwaad*, Utrecht: VTZ/NIZW, 1996.

Tóch thuis

Contactadres

dhr. E.A. van der Veen
NIZW
Postbus 19152, 3501 DD Utrecht
Telefoon: 030-2306311

Beschrijving van het project

- De doelstellingen van het project zijn:
- aandragen van oplossingsrichtingen voor bestaande knelpunten in de terminale thuiszorg voor alleenwonende ouderen om daarmee de mogelijkheden te vergroten om thuis te kunnen sterven;
 - verbreden van de opgedane kennis ten aanzien van de terminale thuiszorg voor alleenwonende ouderen naar perspectieven van thuiszorg voor mensen met weinig mantelzorg.
- Dit wil men realiseren door:
- ontwikkelingsgericht onderzoek, opstellen knelpuntenlijst uit literatuur, interviews, gesprekken met sleutelfiguren en raadpleging deskundigen (conceptmap), praktijktoetsing via panels;
 - voorlichting en bewustwording.

Praktische informatie

Doelgroep: alleenwonende ouderen die thuis willen sterven
Locatie: landelijk
Startdatum: februari 1995

Participanten

- NIZW
- ANBO (Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen)
- VTZ (Landelijk Steunpunt Vrijwilligers Terminale Zorg)

Publicaties

- E.A. van der Veen, *Terminale zorg voor alleenwonende ouderen; behoeften van hulpvragers, knelpunten in de zorg en mogelijkheden voor verbetering*, Utrecht: NIZW, 1995.
- M.M.S. Govaart, E.A. van der Veen, ‘Mogen alleenwonende ouderen thuis sterven?’, *Leeftijd*; 1996, 3, pp. 32-35.
- Nieuwsbrieven.

Centrum voor palliatieve terminale zorg

Contactadres

 dhr. G.G.J. van Oorsouw
 Verpleeghuis St. Camillus
 Heinsbergerweg 176, 6045 CK Roermond
 Telefoon: 0475-345345

Beschrijving van het project

 De doelstelling van dit project is:

- het bieden van palliatieve zorg aan terminale patiënten;
- het bieden van begeleiding, ondersteuning en advisering aan terminale patiënten en hun familie.

 In een speciaal gerealiseerde unit op het verpleeghuisterrein zal in multidisciplinair teamverband behandeling, begeleiding en verzorging worden geboden op basis van de filosofie en uitgangspunten van de Hospice Care Movement.

Praktische informatie

 Doelgroep: terminale patiënten
 Locatie: Midden-Limburg
 Startdatum: oktober 1996

Participant

- Verpleeghuis St. Camillus

Palliatieve zorg aan patiënten met kanker

Contactadres

dh^r. M.B.M. Hermans
Verpleeghuis Regina Pacis
Velperweg 158, 6824 MD Arnhem
Telefoon: 026-3847400

Beschrijving van het project

Het doel van het project is:

- patiënten in terminale fase, als het thuis niet meer kan, niet in het ziekenhuis laten sterven maar in het verpleeghuis;
- verkeerde bedproblematiek voor de categorie terminale oncologie helpen oplossen;
- samenwerking tussen participerende instellingen om patiënten op de juiste tijd op de juiste plaats te brengen.

Realisering geschiedt door het opzetten van een circuit ‘Kerngroep oncologie: ziekenhuis, thuiszorg, verpleeghuis, huisarts en hospice’ en aanbieden van een speciale zorgfunctie met gereserveerde bedden onder de titel ‘Palliatieve zorg’.

Praktische informatie

Doelgroep: (oudere) terminale patiënten met kanker
Locaties: Arnhem, Velp
Startdatum: september 1996

Participanten

- Ziekenhuis Rijnstate
- Verpleeghuis Regina Pacis
- Thuiszorg Midden-Gelderland
- Hospice Rozenheuvel
- Huisartsen

Publicaties

- T. Hermans, *Palliatieve zorg aan patiënten met kanker in Regina Pacis*, Arnhem: Verpleeghuis Regina Pacis, 1995.
- T. Hermans, *Pilotproject Palliatieve Zorg*, Arnhem: Verpleeghuis Regina Pacis, 1996.

Terminale zorg in verpleeghuis

Contactadres

dhr. H. Kremer
Verpleeghuis Houtwijk
Architect Duikerstraat 19, 2552 ZV Den Haag
Telefoon: 070-3972121

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is het scheppen van voorwaarden, waardoor zowel de terminale bewoner als de mensen om hem of haar heen het sterven zo menswaardig mogelijk kunnen beleven. Niet alleen door de bewoner een multidisciplinaire optimale zorg te verlenen, maar ook door de familie/relaties te steunen en te begeleiden. De terminale zorg is nooit standaardzorg, maar wordt bepaald door het gekozen terminale beleid om de betrokken bewoner.

Realisering geschiedt door:

- scholing (cursus omgaan met sterven);
- bespreken nota terminale zorg in werkoverleg;
- informatievoorziening middels multidisciplinair overleg;
- implementatie en evaluatie van de nota op afdelingsniveau;
- evaluatie van verleende terminale zorg;
- informatie cliëntenraad en vrijwilligers van het te voeren beleid met betrekking tot terminale zorg.

Praktische informatie

Doelgroep: terminale bewoners
Locatie: verpleeghuis Houtwijk te Den Haag
Startdatum: september 1996

Participant

- Verpleeghuis Houtwijk

Vroegdiagnostiek bij jonge astmapatiënten

Contactadres

dhr. H.J. Derks
Synchron
Postbus 192, 6430 AD Hoensbroek
Telefoon: 045-5237680

- Beschrijving van het project*
- De doelstellingen van het project zijn:
- adequate signalering met behulp van een (reeds getoetste) vragenlijst;
 - systeem voor het doorgeven van deze signalen door de schoolarts aan de huisarts;
 - bepalen wat de wijzigingen in het beleid van de huisarts zijn na signalering.
- Men wil dit bereiken door:
- afspraken met de schoolarts over het meezenden van de vragenlijst;
 - screenen van de vragenlijst, vaststellen/bespreken van het signaal;
 - doorgeven aan de huisarts;
 - onderzoeken van de wijzigingen van het beleid van de huisarts na signalering.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten van JGZ (schoolarts)
Locatie: Maastricht (vijf wijken)
Startdatum: januari 1996

- Participanten*
- Synchron
 - Academisch Ziekenhuis Maastricht (kinderlongarts)
 - Huisartsen
 - Schoolarts DGD
 - Universiteit Maastricht, Huisartsgeneeskunde

Screeningsteam AD(H)D

Contactadres

dhr. R. Harkema
Revalidatiecentrum De Trappenberg
Crailoseweg 116, 1272 EX Huizen
Telefoon: 035-6929600

Beschrijving van het project

Men wil werken aan de ontwikkeling van een geïntegreerde diagnostiek en behandeling op gedragsmatig, (senso)motorisch en/of cognitief gebied, opdat:

- de kwaliteit van de activiteiten verbetert;
- oneigenlijk gebruik van de gezondheidszorgvoorzieningen wordt vermeden;
- de doelgerichtheid van het zorgaanbod wordt vergroot.

Het team werkt als volgt: de huisarts meldt (in overleg met de ouders) het kind aan voor het screeningsteam. Het team begint met het opvragen van alle beschikbare informatie. Dit gebeurt vooral door ouders, leerkracht en huisarts een vragenlijst te laten invullen. De verkregen informatie wordt in het team besproken, waarna meestal het eerste contact met de ouders en het kind zal plaatsvinden. Zo vormt het team zich een beeld van de aard en ernst van de problematiek, waarna de ouders mondeling op de hoogte worden gesteld van de conclusies. De huisarts wordt schriftelijk op de hoogte gesteld, waarna huisarts en ouders gezamenlijk het vervolgtraject kunnen bespreken en in gang zetten.

Praktische informatie

Doelgroep: kinderen met combinatie van gedrag/beweeg/leerproblemen
Locatie: Almere
Startdatum: september 1995

Participanten

- Revalidatiecentrum De Trappenberg
- Psychiatrisch Ziekenhuis Zon & Schild
- Speciaal onderwijs (Bombardon)
- Stichting EVA

Netwerk CVA-consulenten

Contactadres
dhr. T. Rieff
Synchron
Postbus 192, 6430 AD Hoensbroek
Telefoon: 045-5237683

Beschrijving van het project
Doel van het project is het opzetten en onderhouden van een consulentennetwerk voor de verschillende disciplines, die CVA-patiënten in zorg hebben. Door uitwisseling van ervaringen en kennis kan de deskundigheid vergroot worden. Aanvankelijk zal hiertoe in de vijf Limburgse districten van de kruisvereniging gepoogd worden netwerken van eerstelijnsdisciplines (logopedie, fysiotherapie, maatschappelijk werk, huisarts en wijkverpleging) tot stand te brengen. Naderhand wordt hierin de tweede en derde lijn betrokken.

Praktische informatie
Doelgroep: thuiswonende CVA-patiënten
Locatie: Limburg
Startdatum: januari 1996

Participant
– Synchron

Kwaliteitsverbetering van zintuigdiagnostiek

Contactadres

mevr. H.M. Evenhuis
Hooge Burch
Postbus 2027, 2470 AA Zwammerdam
Telefoon: 0172-630449

Beschrijving van het project

Doelstelling van het project is op basis van landelijke richtlijnen van de Nederlandse Vereniging van Artsen in de Zwakzinnigenzorg (NVAZ) systematisch verbeteren van de diagnostiek van slechthorendheid en slechtziendheid bij bewoners van Hooge Burch.

Dit wil men bereiken door:

- aanschaf van nog niet beschikbare apparatuur en testmethoden (Oto-Acoustische Emissies, skiascopie, tonometrie, Mister Happy Test); voltooiing analyse en uitgave van de Fluisterkaart voor Verstandelijk Gehandicapten;
- verbeteren ruimte voor gehooronderzoek;
- bijscholing en training van artsen en paramedisch personeel;
- verrichten van diagnostische inhaalscreeningen;
- maken van beleidsafspraken over vervolgdagnostiek en ontwerpen van een methode om dat te toetsen;
- vervaardigen van voorlichtingsmateriaal (onder andere films) voor personeel en familie;
- deelnemen in gezamenlijk epidemiologisch wetenschappelijk onderzoek met andere instituten met als vraagstellingen:
 - 1 Hoe vaak komen zintuigstoornissen voor?
 - 2 Wat zijn specifieke risicogroepen?
 - 3 Welke diagnosen worden gesteld?

Praktische informatie

Doelgroep: geïnstitutionaliseerde verstandelijk gehandicapten
Locatie: Hooge Burch te Zwammerdam
Startdatum: mei 1996

Participanten

- Hooge Burch
- Bartiméushage, Zeist
- Audiologisch Centrum en KNO Dijkzigt Ziekenhuis te Rotterdam

Ouderenpsychiatrie in verzorgingstehuizen

Contactadres

dhr. A. Leysner
RIAGG Maastricht
Parallelweg 45-47, 6221 BD Maastricht
Telefoon: 043-3299699

Beschrijving van het project

Het doel is de verzorgenden copingstrategieën aan te leren om met bewoners met gedragsstoornissen om te gaan. De consultatie wordt op de werkplek aan het verzorgende personeel gegeven. De consultatie betreft werkproblemen met bewoners met gedragsstoornissen op basis van (uitbehandelde) psychiatrische stoornissen.

De werkwijze is als volgt:

- de verzorgingshuizen melden voor het project de bewoners aan, die zij naar eigen inzicht in aanmerking vinden komen;
- om tot inventarisatie van de problematiek te komen, begint de B-verpleegkundige samen met de verzorger aan de screening van de bewoner met behulp van verschillende vragenlijsten;
- na de screening worden met het personeel van de afdeling de reeds aanwezige zorgplannen geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Indien deze zorgplannen niet aanwezig zijn, worden ze opgesteld.
- vervolgens worden de zorgplannen aan de praktijk getoetst, waarbij op de werkplek consultatie aan de verzorger geboden wordt. Mocht verdere behandeling nodig zijn, dan wordt er verwezen naar reguliere instellingen, zoals de RIAGG;
- deskundigheidsbevordering wordt gegeven in de vorm van klinische lessen aan het personeel van het verzorgingshuis.

Om het probleemgedrag van een bewoner aan te geven, worden de volgende vragenlijsten gebruikt:

- de Persoons Georiënteerde Observatieschaal (POS);

- de Gedragsobservatieschaal Intramurale Psychogeriatric (GIP);
- de Objectieve zorgzwaartelijst;
- de Algemene dagelijkse levensverrichtingen vragenlijst (ADL).

Praktische informatie

Doelgroep: verzorgingshuisbewoners met psychiatrische gedragsstoornissen
Locaties: regio Heuvelland, Maastricht
Startdatum: mei 1996

Participanten

- RIAGG Maastricht
- PMS Vijverdal
- IPSER (onderzoeksinstituut gelieerd aan Universiteit Maastricht)

Publicatie

Project Ouderenpsychiatrie in Verzorgingshuizen. Evaluatie 1996: PMS Vijverdal/RIAGG Maastricht.

Diagnostiek- en consultatieteam niet-aangeboren hersenletsel

Contactadres
dhr. R. Harkema
Revalidatiecentrum De Trappenberg
Crailoseweg 116, 1272 EX Huizen
Telefoon: 035-6929600

Beschrijving van het project
Het doel is het adviseren van de verwijzer omtrent te ondernemen (vervolg) activiteiten inzake de behandeling en begeleiding van mensen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH).
Realisatie geschiedt door:

- methodieontwikkeling;
- uitvoer diagnostisch onderzoek;
- analyse bestaande rapportage;
- observatie.

Praktische informatie
Doelgroep: mensen met niet-aangeboren hersenletsel
Locatie: regio Gooi en Vechtstreek
Startdatum: september 1995

Participanten

- Revalidatiecentrum De Trappenberg
- Psychiatrisch Ziekenhuis Zon & Schild
- Julianaoord
- RIAGG Gooi en Vechtstreek
- Eemeroord

Thuiszorg en levensbeschouwing

Contactadres

mevr. M.H. van der Aart-Kouwenhoven
Missiologisch Instituut
Postbus 4406, 6401 CX Heerlen
Telefoon: 045-5718520

Beschrijving van het project

Het doel van het project is het ontwikkelen van praktische handvatten voor (her)integratie van het kwaliteitselement ‘levensbeschouwing’ in het hele zorg-traject.

De thuiszorg verkeert met betrekking tot aandacht voor de levensbeschouwing van de cliënt in een situatie die omwille van de kwaliteit van de te verlenen zorg structureel doorbroken moet worden door een aanpak en een programma te ontwikkelen die erop gericht zijn:

- de cliënt te informeren over zijn rechten waar het om zijn levensovertuiging gaat;
- de verpleegkundigen en verzorgenden gevoelig te laten worden voor en te leren omgaan met wat de cliënt aan levensbeschouwing tot uitdrukking brengt;
- het belang van aandacht voor de levensbeschouwing van de cliënt aan de orde te stellen en programmatisch ter sprake te brengen in de opleiding en deskundigheidsbevordering met betrekking tot de thuiszorg op alle niveaus van zorgaanbiedende instellingen;
- bij de kwaliteitsbewaking en de verslaglegging van het gevoerde kwaliteitsbeleid structureel aandacht te hebben voor het antwoord op de vraag naar hoe in de thuiszorg wordt omgegaan met het aspect levensbeschouwing.

Om actuele informatie te verkrijgen over de problemen en wensen van de cliënten betreffende de levensbeschouwelijke aspecten van de geboden thuishulp wordt een schriftelijke enquête gehouden. Gelijktijdig worden binnen de instellingen werkgroepen gestart om informatie te verkrijgen van de thuiszorghulpverleners. Daarna wordt een handreiking samengesteld, waarin algemene sug-

gesties worden gedaan om binnen de thuiszorginstellingen en de opleidingen op het niveau van de uitvoerenden structureel aandacht te geven aan het aspect levensbeschouwing.

Praktische informatie

Doelgroep: cliënten van de thuiszorg (hulp- en zorgbehoevend)
Locaties: westelijke Mijnstreek (Sittard e.o.), Midden-Limburg (Roermond e.o.), Maarssen e.o., Den Haag
Startdatum: september 1994

Participanten

- Missiologisch Instituut
- Mr. Dekkers Fonds
- Thuiszorg Midden-Limburg
- Thuiszorg Westelijke Mijnstreek
- Thuiszorg Weidesticht
- Thuiszorg Den Haag

Implementatie E3-systeem

Contactadres
mevr. N. Bickes
Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord
's-Gravelandseweg 557, 3119 XT Schiedam
Telefoon: 010-4260511

Beschrijving van het project

Het project beoogt de implementatie van het E3-systeem ter ondersteuning van het professionaliseringsproces voor uitvoerenden werkzaam binnen de huishoudelijke zorg (functiecategorieën A, B, C en E), op een wijze die is afgestemd op de organisatie van Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord.

E3-systeem is een professionele werkwijze voor huishoudelijke zorg (Effectief, Efficiënt, Ergonomisch). Onderdelen zijn:

- werkmodule: protocollen, schoonmaakmiddelen;
- managementmodule: indicatie- en calculatieprogramma.

Voor de implementatie van het systeem maakt men gebruik van de volgende werkwijze:

- opzetten interne bedrijfsopleiding, praktijkinstructeurs en theorielocenten werven en trainen;
- informatiebijeenkomsten voor direct en indirect betrokkenen;
- werkgroepen voor:
 - logistiek plan voor schoonmaakmiddelen;
 - invoeren en aanpassen calculatieprogramma;
 - garanderen van continuïteit van zorg;
 - invoering van huishoudelijke materialen;
- informeren cliënten;
- trainen van alle medewerkers Huishoudelijke Zorg.

Praktische informatie

Doelgroep: alle cliënten die huishoudelijke zorg nodig hebben

Locatie: verzorgingsgebied van Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord

Startdatum: januari 1995

Participant

– Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord

Publicatie

In het personeelsblad *Waterwegwijs* van Thuiszorg Nieuwe Waterweg-Noord.

Werkafsprakenproject huisartsen-specialisten

Contactadres

mevr. L. van Dungen
DHV Holland Noord
Noorderkade 2h, 1823 CJ Alkmaar
Telefoon: 072-5120602

Beschrijving van het project

De algemene doelstelling van het project is het verbeteren van de doelmatigheid en de kwaliteit van de zorg en tegelijkertijd het verhogen van de arbeidsvreugde door het hanteren van strikte werkafspraken op het raakvlak van huisartsgeneeskunde en specialistische geneeskunde. Het is te verwachten dat de continuïteit van de zorg zal verbeteren door werkafspraken te maken over taakverdeling en taakafstemming. Een duidelijke vraagstelling van de huisarts in de verwijfsbrief biedt de specialist de mogelijkheid om gericht te handelen en de patiënt na het beantwoorden van de vraag terug te verwijzen naar de huisarts. Afspraken die per discipline zijn gemaakt over het vermelden van gegevens in de verwijfsbrief hebben als doel het aantal dubbele onderzoeken of onnodige dubblures in de anamnese te verminderen. Onnodige medicatiewisseling kan hiermee worden voorkomen. Een betere onderlinge bereikbaarheid en snellere berichtgeving leidt tot consistentere informatie aan de patiënt. Ieder werkgebied heeft een eigen Werkgroep. De Werkgroepen zijn samengesteld uit huisarts(en), specialist(en), een vertegenwoordiger vanuit de ziekenhuisorganisatie (kwaliteits- of beleidsmedewerker) en de projectleider (DHV Holland Noord). Er zijn twee fasen te onderscheiden:

- fase 1 betreft werkafspraken over bereikbaarheid en communicatie;
- fase 2 gaat over medisch-inhoudelijke werkafspraken (per patiëntencategorie/ziektebeeld).

De totstandgekomen werkafspraken worden in schema geplaatst.

Medisch-inhoudelijke afspraken worden als protocol of als aanvulling op de NHG-standaard in een bijlage opgenomen.

De afspraken die totstandkomen, zijn in te delen in drie soorten:

- 1 de ‘ist’-afspraken, waarin huidige procedures worden uitgewerkt en op papier worden gezet, aangevuld met concrete informatie (toestelnummers, tijden van spreekuren etc.);
- 2 de ‘soll’-afspraken; deze geven antwoord op de vraag hoe bepaalde zaken het beste zouden kunnen gebeuren;
- 3 de ‘innovatieve’ afspraken; nieuwe ontwikkelingen op (medisch-)technisch gebied bieden nieuwe, of meer mogelijkheden voor huisarts en specialist.

Eind 1996 zal het werkafsprakenproject in zijn totaliteit geëvalueerd worden.

Praktische informatie

Doelgroep: patiënten van huisartsen en specialisten

Locaties: werkgebied van de DHV Noord-Holland Noord: adherentiegebied van Gemini Ziekenhuis te Den Helder, van Medisch Centrum Alkmaar, van Westfries Gasthuis te Hoorn, van ziekenhuis De Heel te Zaanstad en van Waterlandziekenhuis te Purmerend

Startdatum: februari 1995

Participanten

- DHV Holland Noord
- RHV Den Helder e.o.
- RHV Noord-Kennemerland
- RHV Zaanland
- RHV Schagen e.o.
- RHV West-Friesland
- RHV Waterland
- Gemini Ziekenhuis
- Medisch Centrum Alkmaar
- Westfries Gasthuis
- Ziekenhuis De Heel
- Waterlandziekenhuis

Publicatie

Rapportage *Werkafsprakenproject huisartsen-specialisten Holland Noord*, Alkmaar: DHV Holland Noord, 1996.

EDI-berichtgeving HA

Contactadres

dhr. J. Dannenberg
Stichting Deventer Ziekenhuizen
Postbus 5001, 7400 GC Deventer
Telefoon: 0570-646561

Beschrijving van het project

De doelstelling van het project is elektronische berichtgeving van het ziekenhuis naar de huisarts (EDI: electronic data interchange) ten aanzien van:

- klinische mutatieberichten (opname/ontslag);
- laboratoriumuitslagen;
- radiologie-uitslagen.

Dit wil men realiseren door in samenwerking met Districts Huisartsen Verenigingen te komen tot uniforme afspraken en een operationeel systeem.

Praktische informatie

Doelgroep: poliklinische patiënten
Locaties: Deventer, Twello, Raalte, Rijssen, Lochem
Startdatum: januari 1996

Participanten

- Districts Huisartsen Verenigingen
- Stichting Deventer Ziekenhuizen
- Philips Nederland
- SIAC BV Maarssen

Lerend doen: integraal kwaliteitstraject

Contactadres

mevr. A.M. Rook
Stichting Zorginstellingen Loosdrecht
Nieuw Loosdrechtsedijk 24, 1231 KX Loosdrecht
Telefoon: 035-5888555

Beschrijving van het project

Het project is gericht op:

- verbeteren van zorg- en dienstverlening;
- klantgerichte organisatie inrichten;
- klantvriendelijke houding van medewerkers bevorderen;
- samenwerking tussen en binnen teams verbeteren;
- integratie van verzorgings- en verpleeghuis bevorderen.

Realisering geschiedt door het opzetten van een projectorganisatie met een stuurgroep, bestaande uit het managementteam en een organisatieadviesbureau en verbeterteams. Er worden verbeterprojecten uitgevoerd en er wordt een training samenwerkingsvaardigheden gehouden.

Praktische informatie

Doelgroepen: verpleeghuisbewoners, verzorgingshuisbewoners, bewoners van aanleunwoningen, bewoners van andere (verzorgings)huizen
Locatie: Gooi-Zuid
Startdatum: augustus 1995

Participanten

- Stichting Zorginstellingen Loosdrecht
- Verzorgingshuizen
- Serviceflats

Functie-innovatie van de directe zorgverleners

Contactadres
 mevr. N.P.G. Boumans
 Universiteit Maastricht
 Postbus 616, 6200 MD Maastricht
 Telefoon: 043-3881570

Beschrijving van het project
 Doelstelling van het project is:

- professionalisering directe zorgverleners werkzaam in de verstandelijk gehandicaptenzorg;
- vermindering van werkstresseffecten bij deze zorgverleners;
- verbeteren kwaliteit van zorg verstandelijk gehandicapten.

 Hiertoe wordt het model van persoonlijk begeleiderschap op ongeveer 40 leef-groepen ingevoerd. Het model omvat onder meer cliënttoewijzing, steunsys-teem rond persoonlijk begeleider en bijscholing.

Praktische informatie
 Doelgroep: verstandelijk gehandicapten
 Locaties: Duizel, Amsterdam, Vierhouten, Gouda, Beetsterzwaag
 Startdatum: maart 1995

Participanten

- Landelijk Centrum Verpleging en Verzorging (LCVV)
- Universiteit Maastricht
- De Donksbergen (Duizel)
- SWOZ (Amsterdam)
- SPV (Vierhouten)
- Gemiva (Gouda)
- ’t Heechhout (Beetsterzwaag)

Nablijven: deskundigheidsbevordering van vrijwillige begeleiders van rouwgroepen

Contactadres
mevr. J. Egtberts
NIZW
Postbus 19152, 3501 DD Utrecht
Telefoon: 030-2306327

Beschrijving van het project
De doelstelling is tweërlei:

- een landelijke inventarisatie naar dat wat er is op het gebied van vrijwillige rouwbegeleiding;
- op basis van wensen en behoeften van vrijwillige rouwbegeleiders ontwikkelen van een ondersteuningsaanbod voor vrijwillige rouwbegeleiders, waaronder het stimuleren van onderlinge samenwerking in een proefregio.

Dit wil men bereiken door:

- een bestand van ongeveer 2500 adressen van personen en organisaties waar mogelijk c.q. naar verwachting aan rouwbegeleiding gedaan wordt, aan te schrijven en met behulp van een antwoordformulier opgaaf te laten doen van het type hulpaanbod en het aantal betrokken vrijwilligers waarmee gewerkt wordt;
- door het uitzetten van vragenlijsten naar respondenten van de eerste mailing alsmede gesprekken met sleutelfiguren komen tot een relevant ondersteuningspakket en werkzame proefregio waar de ontwikkeling van een gericht instrumentarium kan plaatsvinden.

Praktische informatie
Doelgroep: (vrijwillige rouwbegeleiders van) nabestaanden
Locatie: waarschijnlijk een provincie of grootstedelijke regio
Startdatum: april 1996

- Participanten
- Landelijk Steunpunt Rouwbegeleiding
 - Universiteit Utrecht
 - Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW)

Standaardiseren van verpleegproblemen en interventies

Contactadres

mevr. F.G. Hellema
Academisch Ziekenhuis Groningen
Postbus 30001, 9700 RB Groningen
Telefoon: 050-3614284

- Beschrijving van het project
- Doelstellingen van het project zijn:
- het ontwikkelen van standaardverpleegproblemen en interventies (vanaf september 1993);
 - het implementeren van standaardverpleegproblemen en interventies (vanaf januari 1995).
- Met bovenstaande wordt het volgende beoogd:
- het verbeteren van het toepassen van het Systematisch Verpleegkundig Handelen (SVH);
 - het efficiënt en effectief werken met behulp van het SVH;
 - het toepassen van een eenduidig taalgebruik in het AZG.
- De werkwijze binnen de afzonderlijke afdelingsprojecten verschilt op een aantal punten, maar ziet er in grote lijnen als volgt uit:
- inventarisatie van de te ontwikkelen verpleegproblemen;
 - keuze voor een bepaald verpleegprobleem, waarbij verschillende criteria kunnen gelden;
 - uitvoering dataverzameling;
 - ordening van de gegevens;
 - vaststellen van concept standaardverpleegprobleem/interventies;
 - ronde voor commentaar;
 - implementatie; de implementatie bestaat uit de volgende onderdelen:
 - voorlichting;
 - scholing;

- begeleiding;
- resultaten.

Gekoppeld aan de implementatie vindt evaluatieonderzoek plaats van juli 1995 tot januari 1997. Het eindverslag wordt verwacht in het voorjaar van 1997.

Praktische informatie

Doelgroep: ziekenhuis- en polikliniekpatiënten
Locatie: Academisch Ziekenhuis Groningen
Startdatum: januari 1995

Participant

- Academisch Ziekenhuis Groningen (AZG)

Publicatie

A. Brinksma, M.L. Luttik, ‘Verplegingswetenschappers in Academisch Ziekenhuis Groningen brengen theorie in praktijk’, *Met Verve*; 2, 1996, 2.

Verpleegkundige methodiekontwikkeling

Contactadres

mevr. J. Boomsma
Rijksuniversiteit Groningen, sectie Verplegingswetenschap
Anton Deusinglaan 1, 9713 AV Groningen
Telefoon: 050-3633093

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- het geven van een beschrijving van het Verpleegkundig Proces binnen de psychiatrische thuiszorg;
- het ondersteunen van psychiatrisch thuiszorgverpleegkundigen bij het methodisch werken en het inhoudelijk verder ontwikkelen van de fasen van het verpleegkundig proces;
- het ontwikkelen en implementeren van gestandaardiseerde verpleegkundige diagnoses, doelstellingen en interventies voor de psychiatrische thuiszorg.

Realisatie geschiedt door middel van zgn. actieonderzoek:
door middel van samenwerking met de verpleegkundigen en met behulp van wetenschappelijke en ervaringsgegevens worden ontwikkelingen in gang gezet. De in de praktijk van de psychiatrische thuiszorg toegepaste methoden worden nader beschreven. Verpleegkundigen worden ondersteund en geschoold in het methodisch werken op basis van het verpleegkundig proces. In samenwerking met de verpleegkundigen wordt de inhoud van deze fasen verder vormgegeven en worden standaarden ontwikkeld.

Praktische informatie

Doelgroepen: chronisch psychiatrische cliënten, cliënten in een acute psychiatrische crisis
Locaties: Assen, Roden, Groningen (stad), Hogeveen, Sneek, Winschoten
Startdatum: november 1994

Participanten

- Noordelijk Centrum voor Gezondheidsvraagstukken (NCG)
- Rijksuniversiteit Groningen, sectie Verplegingswetenschap

Publicaties

- C.A.J. Dingemans, J. Boomsma, Th.W.N. Dassen, ‘SPITS-project lijkt veelbelovend’, *TVZ*; 1995, 17, pp. 512-515.
- J. Boomsma, C.A.J. Dingemans, Th.W.N. Dassen, *Verpleegkundige methodiekontwikkeling ten behoeve van de psychiatrisch verpleegkundige thuiszorg: tussentijds evaluatierapport*, (intern rapport) Groningen: RUG/NCG, 1996.
- J. Boomsma, C.A.J. Dingemans, Th.W.N. Dassen, *The nursing process in crisisoriented home care*. Proceedings WENR-Conference, 24-27 June 1996 Stockholm, 1996, pp. 67-77.
- J. Boomsma, ‘Het verpleegkundig proces in de psychiatrische thuiszorg’. In: *Onderzoek in de verpleging en verzorging in relatie tot de praktijk*. Congresbundel: De Tijdstroom/Landelijk Centrum Verpleging & Verzorging, 1996, p. 315.

Train de trainer

Contactadres

dhr. J.H. de Ruiter
Coördinatiecentrum Chronisch Zieken Noord-Nederland
Postbus 30001, 9700 RB Groningen
Telefoon: 050-3612417

Beschrijving van het project

Doelstellingen van het project zijn:

- scholen van zorgverleners in intra-, extra- en transmurale zorg voor mensen met een chronische aandoening;
- overbrengen van kennis en kunde met betrekking tot de zorgverlening;
- aanvullen, vergroten, verdiepen en aanpassen van de beroepsinhoudelijke kennis, vaardigheden en attitude en het verder ontwikkelen van de eigen vaardigheden in het scholen van anderen.

Hiertoe wordt de cursus Train de Trainer ontworpen. Dit is een scholingsplan met drie modules:

- 1 generieke aspecten in de zorg voor chronisch zieken;
- 2 de specifieke zorg voor mensen met een chronisch somatische aandoening;
- 3 trainingsvaardigheden.

Praktische informatie

Doelgroep: chronisch zieken
Locaties: Groningen (provincie), Friesland, Drenthe
Startdatum: december 1996

Participanten

- Ziekenhuizen Friesland/Groningen/Drenthe
- Thuiszorg Friesland/Groningen/Drenthe
- Coördinatiecentrum Chronisch Zieken Noord-Nederland
- SOIG (opleidingsinstituut/moduulontwikkelaar)

Trefwoordenregister

0-19-jarigen 40
0-4-jarigen 39, 41
A-verpleegkundigen 75, 112, 132, 189, 241, 266
aanleunwoningen 92, 94, 98
academische ziekenhuizen 112, 134, 182, 189, 239, 251, 262, 263, 268, 273, 282, 289, 290, 311
activiteitenbegeleiders 52, 54, 60, 69-71, 78-89, 94, 97, 125, 138, 146, 148, 151-153, 155, 156, 162, 163, 171, 181, 195, 196, 206, 208, 209, 212, 215-217, 219-221, 223, 224, 227, 234, 282, 295, 296, 298, 307, 314
activiteitencentra 82, 151, 152, 165, 166
adolescenten 108, 144, 172, 192, 225, 226, 295, 298
advisering 190, 263, 312
afstemming vraag en aanbod 72, 80, 92, 138, 158, 191, 250, 254, 295
aids 304
alcoholisten 189
allochtonen 50
ambulante gezondheidszorg 200
ambulante jeugdhulpverlening 102, 105, 127, 197
AMW 45, 167
anorexia nervosa 112
apotheekhoudende huisartsen 249
apotheken 34, 249, 273
apothekers 249
apraxie 293
arbeidsbemiddeling 153
arbeidsrehabilitatie 148-156, 169, 171, 184, 216, 217, 219, 220, 221
arthrosis 285
artsen 43, 54, 86, 88, 96, 114, 124, 134, 145, 184, 188, 189, 196, 206, 208, 235, 236, 246, 259, 298, 307, 314, 318, 326
astma 241, 257, 280, 311
auditief gehandicapten 222, 225, 226
autisme 181
automatisering 33, 247
autonomie 296

B-verpleegkundigen 75, 109, 122, 124, 128-132, 134, 138, 141, 146, 163, 174, 177, 180, 182, 316, 332
begeleid werken 148, 150
begeleid wonen 96-98, 125, 172, 174, 175, 179, 206, 222, 226
bejaardenverzorgenden 75, 91
beschermende woonvormen 93, 94, 97, 116, 128, 133, 138, 141, 145, 146, 150, 151, 156, 161, 165, 169, 174, 175, 179-181, 222
bewegingstherapeuten 106, 203
bij- en nascholing 57, 195, 235, 310, 334

borderline persoonlijkheid 122, 147	CVA 266, 293, 313
borstkanker 246, 270	CZK 39
boulimia nervosa 112	
cad 132	dagbehandeling 78, 83, 84, 122, 130, 225
cara 241, 258, 276, 278, 280	dagbesteding 60, 117, 151, 165-171, 181, 217, 221
caraverpleegkundigen 258	dagopvang 61, 167, 194, 196, 204
cardiologie 284	darmkanker 270
casemanagement 75, 117, 124, 125, 129, 137, 138, 144, 188	decubitus 239
centrale meldpunten 45, 190	deeltijdbehandeling 106, 112, 116, 127
centrumassistenten 276	deeltijdverzorging 81, 224
chemotherapie 272	dementie 77, 84-86, 93, 94, 96, 97, 212, 304
chirurgen 248, 262	depressie 48
chronische patiënten 70, 72, 116, 117, 120, 121, 124-126, 133, 137, 138, 150-153, 155, 156, 161, 162, 164-166, 169, 171, 177, 241, 257-302, 304, 311, 313, 332, 334	dermatologen 231
cognitie 299	deskundigheidsbevordering 55, 57, 66, 77, 79, 109, 134, 141, 189, 259, 262, 263, 276, 313, 316, 319, 328, 332
cognitieve therapie 121, 185	diabetes mellitus 241, 275, 278, 280
communicatiestoornissen 225, 226	diabetesverpleegkundigen 275
consultatie 109, 114, 147, 189, 261, 316, 318	diagnostiek 112, 117, 144, 197, 265, 299, 311, 312, 314, 318
consultatiebureau-artsen 39, 41	diagnostische centra 230
consulten 231	dissociatie 130
continuïteit van de zorg 126, 130, 131, 133, 138, 146, 243, 246, 250, 262, 270, 280, 323	diëtisten 112, 236, 237, 241, 247, 263, 275
coping 268	doelmatigheid 34, 87, 280, 323
couveusekinderen 241	doktersassistenten 280
creatief therapeuten 106, 122, 123, 127, 141, 203, 219, 225	Drenthe 36, 57, 61, 87, 112, 121, 143, 163, 200, 232, 251, 268, 270, 272, 273, 288, 290, 332, 334
crisisinterventie 114, 122, 131, 143, 147, 200	dwangbehandeling 120
	EDI 325
	eetstoornissen 112, 141

eigenwaarde 52	geneesmiddelengebruik 249, 258
ELGZ 33-45, 47, 48, 50, 57, 59-61, 64, 77, 92, 94, 99, 100, 229, 243, 246-248, 250, 251, 257, 258, 265, 266, 268, 275, 276, 278, 280, 285, 303-305, 311-313, 319, 321, 323, 328, 334	geriaters 116
ergotherapeuten 53, 63, 66, 69-72, 74, 78, 79, 88, 106, 169, 234, 282, 292, 293, 298	gevangenissen 115
	gezinsbegeleiding 104
	gezinsbehandeling 143, 183
	gezinstherapeuten 143, 183
	gezinsverzorgenden 45, 48, 59, 64, 72, 91, 93, 261, 319
	gezinsverzorging 45, 48, 59, 77, 79, 250
	gezondheidscentra 34, 99, 100, 229, 247, 276
familie 63, 82, 94, 326	GG en GD 33, 34, 43, 48, 131, 144, 167, 191
Flevoland 43, 57, 100, 105, 191, 312	GGZ 55, 76, 85, 93, 99-189, 201, 222, 316, 332
forensische psychiatrie 106, 115, 179	gokverslaafden 183
Friesland 55, 57, 89, 93, 133, 192, 200, 241, 246, 251, 268, 290, 332, 334	groepsleiders 61, 104, 195, 206, 208, 212, 213, 216, 223, 225, 314, 317
functiegerichtte zorgverlening 92, 280	Groningen (provincie) 41, 42, 60, 111, 134, 164, 200, 230, 251, 256, 268, 290, 330, 332, 334
fysiotherapeuten 34, 53, 54, 63, 66, 69-72, 74, 79, 80, 84, 88, 90, 97-99, 191, 196, 225, 234, 236, 237, 241, 245, 247, 256, 259, 276, 292, 298, 307, 312, 313	GVO 33
	GVT 211, 212
gedetineerden 115	gynaecologen 38, 230, 270
gedragsstoornissen 81, 199-201, 208, 211, 221, 312, 316	
gedragstherapeuten 285	hersensletsels 298, 299, 318
gedragstherapie 121, 185	hometraining 102, 104, 105, 108, 182, 199
Gelderland 33, 57, 76, 80, 86, 99, 115, 128, 140, 159, 174, 190, 194, 195, 199, 205, 215, 216, 220, 221, 225-227, 229, 253, 308	hospices 307, 308
gemeenten 45, 61, 92, 132, 161, 169, 174, 184, 216, 217	huisartsen 34, 42, 53, 55, 60, 63, 66, 67, 70-72, 74, 79, 94, 96, 99, 112, 136, 227, 229-231, 241, 245, 247, 248, 250, 256-261, 265, 266, 270-281, 284, 308, 311-313, 323, 325
geneesmiddelen 273	huisbezoek 45, 124, 125, 182

huishoudelijke hulp 321	jobcoaches 148, 155
huisvesting 97, 177, 212	jong-volwassenen 181
hypertensie 278	
IMGZ 38, 52-54, 66, 67, 71, 74, 80-91, 94, 96-98, 177, 212, 224, 230, 232-247, 249, 251-257, 262, 263, 266, 267, 270, 272, 282, 284, 287-302, 307-310, 318, 323, 325, 326, 330, 334	kanker 241, 267, 268, 270, 289, 290, 308
incontinentieverpleegkundigen 236	kankercentra 235, 268, 290
indicatiecommissies 64, 70, 74, 75, 94, 133, 136, 138, 201, 266	kinder- en jeugdpsychiatrie 106, 108, 112, 127, 143, 144, 182
indicatiestelling 114, 133	kinderartsen 102, 112, 241, 257, 258, 301
informatie 45, 190	kinderen 104, 109, 112, 127, 182, 194, 196, 197, 205, 207, 225, 236, 241, 257-259, 280, 311, 312
inhalers 258	kinderpsychiaters 102, 112, 137, 143, 312
inrichtingen voor de zorg van verstandelijk gehandicapten 190, 194-211, 213-221, 223, 314, 318, 327	kinderverpleegkundigen 257
inrichtingen voor tbs-gestelden 179	kinderziekenhuizen 236, 257, 259
inrichtingen voor zintuiglijk gehandicapten 223, 224, 314	klantgerichtheid 213
intensieve thuiszorg 78, 109, 124, 125, 128, 179, 304, 305	kleinschaligheid 97, 209
interdisciplinaire samenwerking 54, 55, 69, 71, 72, 79, 87, 88, 92, 99, 100, 105, 108, 114, 115, 140, 162, 191, 197, 229, 236, 237, 241, 259, 282, 301, 307, 310-313, 323	korsakovsyndroom 82
intervalopnamen 67, 80	kortdurende psychotherapie 123
isolement 61, 285	kosten-effectenanalyse 282
	kraamverzorgenden 38
	kruisverenigingen 36, 42, 48, 59, 60, 72, 262
	kruiswerk 40, 45, 64, 77, 79, 93, 243, 250, 259, 276, 278, 280
	kwaliteit van de zorg 88, 230, 237, 246, 263, 266, 280, 287, 296, 298, 302, 314, 319, 323, 326, 327
	kwaliteit van het leven 94, 302
jeugdartsen 144	laboranten 230
jeugdhulpverlening 105, 111, 143, 144, 172	laboratoria 230, 265, 325
	LCVV 90, 235, 239, 289, 327, 330, 332

leefstijl 192	moeders 111
leerstoorissen 312	MS 273, 287
levensbeschouwingen 319	
lichamelijk gehandicapten 45, 101, 227	nabestaanden 328
Limburg 57, 59, 71, 72, 90, 104, 123, 131, 132, 136, 147, 169, 171, 181, 197, 201, 204, 209, 211, 231, 239, 262, 267, 284, 285, 307, 311, 313, 316, 319, 327	nazorg 104, 158, 241, 247, 248, 254-256
logopedisten 54, 66, 69, 74, 79, 84, 90, 102, 191, 196, 223, 225, 234, 237, 298, 313	neurologen 76, 230, 266, 273, 287, 288, 301, 318
longartsen 230, 241, 311	Noord-Brabant 36, 48, 57, 63, 69, 77, 88, 108, 123, 144, 150, 157, 158, 187, 197, 243, 249, 254, 276, 303
lotgenoten 130, 276, 288	Noord-Holland 34, 36, 39, 52, 53, 57, 66, 81, 92, 94, 106, 116, 120, 125, 127, 129, 137, 138, 141, 145, 151, 152, 161, 162, 166, 180, 182, 184, 185, 188, 203, 219, 220, 235, 248, 266, 280, 287, 292, 298, 299, 312, 318, 323
maatschappelijk werkers 34, 43, 47, 50, 53, 54, 61, 74, 85, 87, 90, 96-99, 101, 102, 104-106, 111, 114, 117, 124, 125, 127, 130, 131, 133, 134, 136, 140, 143, 145, 146, 152, 158, 162, 163, 169, 172, 174, 177, 182, 184, 188, 189, 191, 192, 201, 203, 204, 222, 225-227, 234, 237, 243, 247, 253, 254, 256, 282, 285, 292, 298, 307, 310, 313, 316, 318	oefentherapeuten 282
maatschappelijke dienstverlening 64, 158	oefentherapie cesar 102
mantelzorg 35, 36, 77, 81, 93	oncologie 241, 246, 308
meervoudig gehandicapten 196, 223, 225, 227	oncologieverpleegkundigen 270, 272, 308
meetinstrumenten 239	ondertoezichtstelling 111
methodisch werken 120, 237, 332	onderzoeksinstituten 100, 287, 293
milieuzorg 220	ontslag 245, 253
MKD 102, 104	ontwikkelingsstoornissen 104
MLK 191, 219	oogartsen 229
	oogheelkunde 229
	opbouwwerkers 34
	opvangcentra 111, 140, 167, 174
	orthopedagogen 102, 112, 127, 140, 143, 144, 181, 182, 191, 197, 200, 203, 211, 213, 219, 225, 226, 312, 327

- orthopedagogiek 192
- orthopedisten 230
- osteoporose 245
- ouder- en kindzorg 41
- ouder-kindrelatie 102, 111
- ouderen 45-84, 86-98, 116, 117, 128, 129, 145, 175, 177, 224, 245, 253-256, 303, 305, 308, 316, 326
- ouderenbonden 57
- ouderenwerk 45, 47, 48, 59, 61, 62, 70, 92
- ouders 39-41, 102, 109, 182, 258
- oudervoorlichting 40
- overdracht van de zorg 241, 243, 249, 251
- Overijssel 36, 38, 54, 57, 62, 82, 91, 124, 165, 179, 233, 255, 268, 304, 325
- PAAZ 128, 131, 141
- palliatieve zorg 307, 308
- paramedici 96, 105, 212, 299, 310, 326
- pastoraal werkers 88, 90, 227, 307, 308, 310
- patiëntenorganisaties 67, 132, 152, 153, 157, 159, 161, 164, 267, 288
- patiëntenraadpleging 187
- patiëntenraden 296
- patiëntenvoorlichting 33, 234, 258, 267, 272, 275, 288
- patiëntgerichte hulpverlening 54, 87, 90, 213, 237
- pedagogen 40, 105, 195, 196, 207, 223, 226, 236, 314
- pedologische instituten 106
- persoonlijkheidsstoornissen 123
- pijnbestrijding 235
- pleeggezin 162, 194, 207
- podotherapeuten 292
- poliklinieken 76, 126, 325
- praktijkverpleegkundigen 42, 278, 280
- preventie 55, 203, 276, 284
- preventiewerkers 137, 276
- privacy 53, 94
- professionalisering 321
- protocollen 55, 115, 117, 121, 133, 136, 191, 230, 236, 256, 259, 263, 273, 280, 289, 292, 301, 321, 325
- psychiaters 76, 100, 106, 117, 120, 122, 123, 125-129, 131, 133-139, 141, 146, 147, 156, 162, 163, 169, 177, 179, 180, 182, 185, 188, 197, 200, 201, 208, 211, 316
- psychiatrische patiënten 81, 108-110, 114, 116-139, 146-157, 159-171, 174-177, 180, 187, 188, 221, 332
- psychiatrische ziekenhuizen 81, 106, 109, 119-126, 128-131, 133-142, 145-147, 150, 153-157, 162-164, 169, 171, 174-177, 187, 197, 200, 201, 312, 318
- psychische stoornissen 115, 127, 145, 208, 316
- psycho-educatie 117, 122, 130, 163
- psychogeriatrische patiënten 54, 70, 75-90, 93, 96-98
- psychologen 43, 52, 54, 70, 71, 77-80, 85-87, 93, 97, 98, 101, 106, 108, 112, 115, 117, 120, 121, 123, 125, 128, 133, 134, 136, 141, 144-147, 162, 163, 177, 179, 184, 191, 192, 197, 206, 208, 211, 223, 234, 236, 237, 292, 298, 299, 307, 310, 314, 318

- psychomotorische therapie 141, 163
psychosociale hulpverlening 241, 268
psychosociale problemen 99, 101, 105, 174, 175, 222
psychosomatiek 99, 100
psychotherapeuten 106, 112, 123, 136, 141, 147, 185, 197
- radiologische afdelingen 325
realiteitsoriëntatietraining 60
remedial teaching 219
resocialisatie 61, 117, 121, 138, 157-164, 166, 221, 290
respijtzorg 205
reumatologen 261, 282, 292
reumatoïde artritis 241, 261, 282, 285, 292
reumaverpleegkundigen 261
revalidatie 295, 302
revalidatie-artsen 234, 266, 292, 293, 299, 301, 302, 312
revalidatiecentra 234, 266, 293, 298, 299, 312, 318
RIAGG 43, 48, 61, 67, 75, 77-79, 81, 83, 85, 94, 101, 109, 112-119, 122, 124, 126-147, 150, 151, 153-157, 161, 164, 167-171, 174, 175, 181, 183, 188, 203, 222, 316, 318
richtlijnen 302
RIGG 132, 150, 157, 171, 187, 188
roken 284
rollenspel 232
rouwproces 328
- samenwerking 55, 188, 230, 231, 247, 254, 257, 262, 276, 304
- schizofrene patiënten 120, 146, 163
schoolartsen 191, 311
screening 312
seksueel geweld 140, 203
slaapgedrag 86
slechthorendheid 223, 314
slechtziendheid 223, 314
sociaal pedagogische diensten 194, 196, 203, 209, 212
sociaal-cultureel werkers 165
sociaal-psychiatrisch verpleegkundigen 61, 66, 75, 79, 101, 114, 116, 117, 122, 124-126, 128-134, 137-143, 146, 151, 161, 162, 179, 188, 197, 201
sociale integratie 50, 209
sociale netwerken 157
sociale steun 157, 164, 285
sociale vaardigheden 163, 192, 219, 226
sociale werkvoorziening 155
sociotherapie 106, 123, 127
somatische aandoeningen 52, 54, 69, 70, 74, 80, 87, 90, 98, 254, 295
sondevoeding 263, 289
speciaal onderwijs 191, 215, 225, 312
specialisten 38, 63, 76, 136, 141, 229-231, 233, 237, 241, 245, 247, 249, 253, 256, 257, 261-263, 266, 270, 272, 273, 282, 284, 287, 288, 292, 301, 308, 311, 318, 323
speltherapie 199, 225
spierziekten 301, 302
stemmingsstoornissen 114
stoma 262
stomaverpleegkundigen 262
substitutie 62, 63, 66, 71, 78, 84, 91, 94, 126-128, 147, 200, 212, 243, 255

systeemtherapeuten 100, 127	validation 89
systematisch verpleegkundig handelen 235, 330	verkeerde bed 308
	verloskundigen 38
	verpleegduur 245
TBS 179	verpleeghuisartsen 63, 66, 69-76, 78-80, 84, 85, 87, 90, 93, 94, 97, 98, 253, 266, 293, 295, 298, 308
telefonische bereikbaarheid 190	verpleeghuisbewoners 54, 296, 326
terminale zorg 225, 303-310	verpleeghuizen 54, 55, 63, 66-98, 212, 224, 253, 256, 266, 293, 295, 296, 298, 307, 308, 310, 326
thuislozen 167, 172	verpleegkundigen 38, 41, 54, 59, 71, 72, 74, 77, 79-81, 85, 86, 89-91, 102, 114, 120, 133, 145, 175, 184, 204, 212, 227, 232-237, 243, 246-248, 250, 251, 253, 254, 256, 259, 262, 263, 265, 267, 270, 272, 282, 284, 285, 287, 289, 296, 298, 307, 308, 326, 330, 332, 334
thuiszorg 79, 91, 108, 117, 129, 143, 146, 273, 305, 319, 332	verpleegplannen 330
thuiszorgorganisaties 33, 35, 36, 38, 39, 41, 43, 55, 62, 64, 67, 69, 70, 72, 75, 78, 81, 83, 92-94, 112, 128, 175, 241, 245-248, 251, 253, 255, 257-259, 261, 266-268, 273, 275, 278, 280, 303, 308, 312, 319, 321, 334	verpleegsystemen 327
thuiszorgtechnologie 241	verplegenden 53, 70, 82, 84, 87, 97, 98, 239, 295
tijdelijke opname 67, 74, 254, 255	verslaafden 132, 167, 182-189
toegankelijkheid 47	verslavingsklinieken 182-189
training 163, 172, 226	verslavingszorg 182-189
transferverpleegkundigen 243, 251	verstandelijk gehandicapten 190, 192-221, 223, 314, 327
transmurale zorg 55, 62, 241, 245, 253, 259, 261, 287, 334	verwijzen 229, 323
trombose 265	verzorgenden 36, 53, 70, 74, 79, 81, 84, 85, 87, 88, 97, 98, 224, 227, 237, 250, 266, 295, 296, 310, 326, 334
	verzorgingshuizen 45, 47, 52, 53, 55, 60, 62, 64, 66, 72, 77, 81, 91, 92, 94, 96, 97, 119, 175, 177, 254-256, 316, 326
uitscheidingsproblemen 236	
ulcus cruris 280	
universiteiten 239, 268, 270, 284, 285, 293	
Utrecht (provincie) 36, 50, 57, 64, 75, 102, 126, 156, 236, 245, 257, 259, 278, 289, 293, 301, 302, 305, 319, 326, 328	

video 77, 102, 105, 182, 199
vierentwintiguursbereikbaarheid 131
visueel gehandicapten 224
vluchtelingen 43, 114, 180, 232
vragenlijsten 328
vrijwilligers 35, 36, 43, 45, 59, 61, 62, 72, 80, 82, 91-94, 134, 141, 151, 157, 164, 166, 167, 172, 209, 224, 296, 303, 304, 307, 310, 326, 328
vrijwilligerswerk 152, 166, 304, 305
vroege opsporing 144, 311
vrouwen 101, 185, 246
vrouwenhulpverlening 101, 130, 140, 141

wachttijsten 64
wanen 121
welzijnswerk 47, 161
werkbelasting 327
WGBO 234
wijkverpleegkundigen 34-36, 39, 42, 43, 45, 48, 60, 63, 64, 72, 75, 92, 93, 241, 243, 246-248, 251, 255, 257, 259, 261, 262, 266, 276, 278, 280, 308, 313, 319
wijkziekenverzorgenden 34, 42, 64, 72, 255, 319
woningbouwverenigingen 57, 69, 92, 98
woonvormen 91-98, 208, 209, 227
wozoco's 61, 91, 92, 94

Z-verpleegkundigen 205, 209, 211
zeeland 57, 123, 153, 250
zelfhulpgroepen 134, 157, 159
zelfredzaamheid 60, 250
zelfstandig wonen 59, 60, 66, 67, 69, 91, 92

zelfzorgmodel van Orem 54
ziekenhuizen 38, 55, 76, 112, 182, 229-233, 235, 237, 239, 241, 243, 245-250, 253, 254, 256-259, 261, 262, 265-267, 270, 272, 284, 285, 287, 288, 290, 308, 314, 323, 325, 330, 334
ziekenverzorgenden 52, 54, 66, 69, 72, 75, 77, 78, 80, 83, 86, 90-93, 96, 177, 212, 255, 307, 308
ziekte van parkinson 288
ZMLK-scholen 215
zorg voor verstandelijk gehandicapten 190, 192-221, 223, 314, 327
zorgcircuits 137, 140, 141, 145, 147, 201, 209, 257, 259, 308
zorgcoördinatie 45, 64, 70, 72, 75, 78, 91, 94, 124, 125, 146, 175, 227, 250, 253, 261, 266
zorggaranties 62, 69, 91
zorgmodellen 87
zorgplannen 53, 54, 69-72, 78, 81, 88, 117, 137, 138, 206, 225, 227, 241, 316
zorgverzekeraars 38, 69, 74, 229, 231, 233, 266, 278, 280, 290, 299, 304
zotels 38, 233
Zuid-Holland 35, 36, 40, 45, 47, 57, 62, 70, 74, 78, 79, 83-85, 89, 101, 109, 114, 117, 119, 122, 130, 146, 148, 155, 167, 172, 175, 177, 183, 189, 206-208, 212, 213, 217, 222-224, 234, 237, 247, 258, 261, 265, 275, 282, 295, 296, 310, 314, 319, 321
zuigelingen 38, 102
zwangerschap 38

Lijst van afkortingen

ADL	Activiteiten van het Dagelijks Leven
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APZ	Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BJ	Bijzonder Jeugdwerk
BZW	Begeleid Zelfstandig Wonen
CAD	Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs
CVA	Cerebraal Vasculair Accident
CZK	Consultatiebureau voor Zuigelingen en Kleuters
DAC	Dag Activiteiten Centrum
ELGZ	Eerstelijnsgezondheidszorg
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
GG en GD	Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GVO	Gezondheidsvoorlichting- en opvoeding
GVT	Gezinsvervangend Tehuis
IMGZ	Intramurale Gezondheidszorg
MKD	Medisch Kleuter Dagverblijf
MLK	Moeilijk Lerende Kinderen
PAAZ	Psychiatrische Afdeling Algemeen Ziekenhuis
PC	Psychiatrisch Centrum
PIT	Psychiatrisch Intensieve Thuiszorg
PZ	Psychiatrisch Ziekenhuis
RIAGG	Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg
RIBW	Regionale Instelling Beschermende Woonvormen
RIGG	Regionale Instelling voor Geestelijke Gezondheidszorg
SPD	Sociaal Pedagogische Dienst
SPV	Sociaal-psychiatrisch verpleegkundige
TBS	Ter Beschikking Stelling

VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WBO	Wet op de Bejaardenoorden
WGBO	Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst
ZMLK	Zeet Moeilijk Lerende Kinderen

